

גמרא סדורה

מסכת זבחים

פרק ב' - "כָּל הַזְבָּחִים שֶׁקָּבְלוּ דָמָן"

לימוד פרק זה לע"נ

חברי ורעי ומורי הרב אלישיב קנוהל זצ"ל

ה' אייר תשע"ח

רבו של כפר עציון

גאון וענק בענוה וביחסי אנוש שזכה להורות בגלוי והרבה בנסתר כאחד הגדולים

מגידולי ארץ ישראל היפים והמהודרים

מתלמידי רבי עקיבא הגדולים במידות ובתורה השלימה

מהדורה מנוקדת, מפוסקת,
מחולקת לסוגיות ולפסקאות

עם רש"י

בהצלחה - יגעת ומצאת - תאמין!!!

להארות והערות

דניאל ברק ווינט

טל' - 0526071122

דוא"ל vinetdb81@gmail.com

עתניאל ד.ג. הר חברון 9040700

©

כל הזכויות על הטקסט שמורות למכון ממרא.
כל הזכויות על הניקוד, הפיסוק והחלוקה לסוגיות ופסקאות
שמורות לעמותת "וכל בנייך לימודי ה'" ולדניאל ברק ווינט.

ניתן לצלם ולהדפיס לשם לימוד וללא מטרות רווח.

כח ניסן תשע"ח

מסכת זבחים פרק ב' - "כָּל הַזְבָּחִים שֶׁקָּבְלוּ דָמָן"

1. טו, ב - טז, א

רפ"י

משנה

מתני'
כל הזבחים. אונן. כל זמן שלא נקבר המת:
טבול יום. דשרץ ודמות ושאר טומאות שלא
 הוצרכו לקרבן:
מחוסר כפורים. זב ומצורע שטבלו והעריב
 שמשן ולא הביאו כפרתן:
מחוסר בגדים. כהן גדול ששימש בפחות
 משמונה וכהן הדיוט בפחות מד':
ושלא רחץ ידים ורגלים. מן הכיור:
ערל. כהן שמתו אחיו מחמת מילה:
יושב או עומד על גבי כלים. שיש חציצה בין
 רגליו לרצפה וכולהו יליף בגמי דפסלי
 בעבודה:

גמ'
וינזרו מקדשי וגו'. גבי מקריבים בטומאה
 כתיב דסמיך ליה כל איש אשר יקרב מכל
 זרעם:

(למעוטי מאי) בני ישראל
למעוטי מאי. קרבן של מי הוא ממעט
 מלהזהיר כהנים על הטומאה:
אילימא למעוטי בנות ישראל. קרבן נשים
 שלא הוזהרו כהנים מלהקריבו בטומאה:
קרבן נשים בטומאה קרב. בתמיה וכי יש כח
 בקרבן נשים לדחות הטומאה:
אלא למעוטי קרבן עובדי כוכבים. עובד
 כוכבים ששילח עולתו כדתניא בהכל שוחטין
 (חולין דף יג.) איש איש לרבות את העובדי
 כוכבים שנודרים נדרים ונדבות כישראל:
השתא ציץ לא מרצה. על טומאת עולין
 שבקרבנו כגון נטמא הדם או החלב כדרך
 שמרצה על של ישראל:

דאמר מר. במנחות בהקומץ רבה (דף כה.):
לא הורצה. דכתיב לרצון להם ולא לעובדי
 כוכבים:
בטומאת הגוף יהא קרב. בתמיה והלא [אפילו]
 אצל קרבן יחיד דישראל לא נדחת:
אלא הכי קאמר וינזרו מקדשי. יתרחקו
 בטומאה מכל קדשים:

בני ישראל לא יחללו. והזרים אף הם ינזרו
 כדי שלא יחללו לימד על זר שעבד שחילל את
 הקדשים ופסלם:
בעל מום שאוכל. את קדשי קדשים דכתיב
 (ויקרא כא) מקדשי הקדשים ומן הקדשים
 יאכל:

אם עבד חילל. דכתיב מום בו ולא יחלל את
 מקדשי (שם):
זר שאינו אוכל. בקדשי קדשים:
שכן עשה בו קרב כמקריב. המום פוסל בקרבן
 כדרך שפוסל בכהן:
טמא יוכיח. שלא עשה בו קרב כמקריב שאין
 בהמה מקבלת טומאה מחיים כשם שהכהן
 טמא מחיים וכתב וינזרו ולא יחללו אלמא
 טמא שעבד חילל:
שמוזהרין. שלא לעבוד טמא מוינזרו בעל מום
 מולא יגש:
היכא מוזהר. זר:

אי נימא מוינזרו. דרשת ליה להאי קרא בני
 ישראל להזהיר זרים כדאמר לעיל:
חילול בגופיה כתיב. וק"ו למה לך:

ה"ג מה להצד כו' שכן לא הותרה בבמה.
 בבמת יחיד (בבמה) בשעת היתר הבמות דתנן
 בפי בתרא (לקמן ק"ג.) הזמן והנותר והטמא
 שוין בזה ובזה ובברייתא תניא עלה דברים
 ששוותה במה קטנה לבמה גדולה דם מתיר
 ומפגל ומוימן תאמר בזר שכשר בבמה כדתנן
 התם אלו דברים שבין במה גדולה לבמה
 קטנה וקתני התם כיהון ובגדי שרת וקראי נמי
 מוכחי בגדעון ומנוח ושמאל שהקריבו בבמה:

כל הזבחים שקבלו דמן: זר,

אונן,

טבול יום,

ומחוסר כפורים,

ומחוסר בגדים,

שלא רחץ ידים ורגלים,

ערל,

טמא,

יושב,

עומד: על גבי כלים,

על גבי בהמה,

על גבי רגלי חבירו - פסל.

קבל בשמאל - פסל,

רבי שמעון מכשיר.

גמרא

"זר" מנלן?

דתני לוי:

"דבר אל אהרן ואל בניו לאמר וינזרו מקדשי בני ישראל" (ויקרא כב, ב-ג).

"בני ישראל" - למעוטי מאי?

אילימא למעוטי: נשים - קרבן נשים בטומאה קרב?

אלא למעוטי: גוים - השתא ציץ לא מרצה,

דאמר מר: "ובגוים בין בשוגג בין במזיד לא הורצה",

בטומאה קרב?

אלא הכי קאמר: "וינזרו מקדשי בני ישראל ולא יחללו".

דבי רבי ישמעאל תנא:

"אתיא בקל וחומר מבעל מום,

מה בעל מום - שאוכל, אם עבד חילל,

זר - שאינו אוכל, אינו דין שאם עבד חילל?

מה לבעל מום, שכן עשה בו קרב כמקריב!

טמא יוכיח.

מה לטמא, שכן מטמא!

בעל מום יוכיח.

וחזר הדיון, לא ראי זה כראי זה, ולא ראי זה כראי זה,

הצד השונה שבהן: שמוזהרין, ואם עבדו חיללו,

אף אני אביא זר שהוא מוזהר, ואם עבד חילל.

מנלן דמוזהר?

אי מ' וינזרו" (ויקרא כב, ב) - חילול בגופיה כתיב ביה!

אלא "זר לא יקרב אליכם" (במדבר יח, ד).

איכא למיפרך:

מה להצד השונה שבהן שכן, לא הותרו בבמה!

¹⁰⁵ ב דבר אל אהרן ואל בניו וינזרו מקדשי בני ישראל ולא יחללו את שם קדשי אשר הם מקדשים לי אני ה'

ג אמר אלהם לדדתיכם כל איש אשר יקרב מקל וזרעם אל הקדשים אשר יקדישו בני ישראל לה' וטומאתו עליו ונקרתה הנפש ההוא מלפני אני ה'

¹⁰⁶ ונלוו עליו ושמרו את משמרת אהל מועד לכל עבדת האהל וזר לא יקרב אליכם

לא תימא: טמא יוכיח,
אלא אימא: אונו יוכיח.

מה לאונו שכן אסור במעשר!

בעל מום יוכיח.

וחזר הדין, לא ראי זה כראי זה,
הצד השונה שבהן: שמוזהרין, ואם עבדו חיללו,
אף אני אביא זר שהוא מוזהר, ואם עבד חילל.

הכא נמי לפרוך:

מה להצד השונה שבהן שכן לא הותרו בבמה!

מתקיף לה רב סמא בריה דרבא:
ומאן לימא לן דאונו אסור בבמה?
דלמא שרי בבמה!

רב משרשיא אמר:

אתיא קל וחומר מיושב,
מה יושב שאוכל, אם עבד חילל,
זר שאינו אוכל, אינו דין שאם עבד חילל?

מה ליושב שכן פסול לעדות!

מיושב תלמיד חכם.

מה לישם 'יושב' שכן פסול לעדות!

ישם 'יושב' לא פריך.

ואם תמצו לומר פריך, אתיא מיושב ומחדא מהנך.

ויושב דכשר בבמה מנלן?

אמר קרא: **"לעמד לפני ה' לשירתו"**¹⁰⁷ (דברים י, ח),
"לפני ה'" - ולא לפני במה.

רפ"י

אונן ילפינן לקמן מקראי אם
עבד חילל:

שכן אסור במעשר. דכתיב לא
אכלתי באוני (דברים כו):

אונן מוזהר שלא יעבוד. דכתיב
בכהן גדול ומן המקדש לא יצא
ולא יחלל הא אחר שלא יצא
חילל:

דלמא שרי בבמה. דגבי אונן
כתיב ומן המקדש:

יושב אם עבד חילל. לקמן ילפינן
לה בפירקין (כג):

שכן פסול לעדות. דאמרי במס'
שבועות (דף ל.) ועמדו שני
האנשים בעדים הכתוב מדבר:

ומשני מיושב תלמיד חכם. הכא
מייתי לה דכשר לעדות כדאמרי
התם (שם) שבית דין חולקים לו
כבוד ומושיבים אותו:

[**שם יושב**]. מצינו שם יושב
בעלמא שפסול לעדות משום שם
יושב תאמר בשם זר שאינו נפסל
לעדות משום שם זרות:

שם יושב לא פריך. הואיל
וההוא יושב ת"ח דמייתי מיניה
לקי"ו כשר לעדות:

ומחד מהנך. אונן או טמא או
בעל מום:

ויושב דכשר בבמה מנא לן. דלא
נפרך שכן לא הותרו בבמה דהא
מדשבקיה רב משרשיא לקל
וחומר דלעיל דאונן וטמא ובעל
מום ונקט יושב משום הני פירכי
שבקיה דלא משכחת היתר
בבמה בהדיא לחד מינייהו הכא
מנליה:

לעמוד לפני ה'. במקדש הוא
דבעי עמידה:

¹⁰⁷ בעת ההוא הבדיל ה' את שבט הלוי לשאת את ארון ברית ה' לעמד לפני ה' לשירתו ולקרב בשמו עד היום הזה

2. טז, א-ב

רס"י

"אונן".

מנלו?

דְּכַתְּיב: "וּמִן הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יִחַלֵּל"¹⁰⁸ (ויקרא כא, יב).
הָא אַחֵר, שְׁלֵא יֵצֵא - חִילֵּל.

רַבִּי אֱלֵעָזָר אָמַר:

מִהֲכֹא "הֵן הַקְּרִיבוּ"?¹⁰⁹ (ויקרא י, יט) אֲנִי הַקְּרִבְתִּי!¹¹⁰ (ויקרא ט, ז),
מִכְּלָל: דָּאֵי אֵינְהוּ אֶקְרִיב שְׁפִיר אִישְׁתְּרוּף.

וְרַבִּי אֱלֵעָזָר מֵאֵי טַעְמָא לָא אָמַר מ' "וּמִן הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא" (ויקרא כא, יב)?

אָמַר לָךְ: מִי כְּתִיב הָא אַחֵר שְׁלֵא יֵצֵא חִילֵּל??!

וְאִידֵךְ מֵאֵי טַעְמָא לָא אָמַר מ' "הֵן הַקְּרִיבוּ" (ויקרא י, יט)?

קִסְבַּר: מִפְּנֵי טוּמְאָה נִשְׂרְפָה.

דְּבִי רַבִּי יִשְׁמַעֵאל תָּנָא:

אֲתֵיָא בְּקַל וְחוּמְרָא מִבְּעַל מוּם,

וּמָה אֶבְעַל מוּם שְׂאוּכֵל, אִם עֶבֶד חִילֵּל,

אוֹנָן שְׂאִין אוֹכֵל, אֵינּוּ דִין שְׂאִם עֶבֶד חִילֵּל??!

מָה לְבַעַל מוּם שְׂכָן עֲשֵׂה בּוֹ קְרִיבִין כְּמִקְרִיבִין!

זֶר יוֹכִיחַ.

מָה לְזֶר, שְׂכָן אֵין לוֹ תַקְנָה!

בְּעַל מוּם יוֹכִיחַ.

וְחֹזֵר הַדִּין, לֹא רָאִי זֶה כְּרָאִי זֶה, וְלֹא רָאִי זֶה כְּרָאִי זֶה,
הַצַּד הַשְּׂוֹה שְׂבֵהָן: שְׂהֵן מוּזְהָרִין וְאִם עֶבְדוֹ חִילֵּלוּ,
אִף אֲנִי אֶבִּיא אוֹנָן שְׂמוּזְהָר וְאִם עֶבֶד חִילֵּל.

הֵיכָן מוּזְהָר?

אֵילִימָא: מ' "וּמִן הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא" (ויקרא כא יב) - חִילוּל בְּגוֹפִיָה כְּתִיב בֵּיהּ!

אֵלָא מ' "הֵן הַקְּרִיבוּ" (ויקרא י, יט), וְקִסְבַּר מִפְּנֵי אֲנִינּוּת נִשְׂרְפָה.

אֵיכָא לְמַפְרֵךְ: מָה לְהַצַּד הַשְּׂוֹה שְׂבֵהָן: שְׂכָן לֹא הוּתְרָה מִכְּלָלוֹ!

טַמְא יוֹכִיחַ.

מָה לְטַמְא שְׂכָן מְטַמְא!

הִנֵּךְ יוֹכִיחוּ.

וְחֹזֵר הַדִּין,

הַצַּד הַשְּׂוֹה שְׂבֵהָן שְׂמוּזְהָרִין.

אונן מנלו. דפסול כדקתני מתניי:
ומן המקדש וגו'. לעיל מיניה כתיב
לאביו ולאמו לא יטמא ובכהן גדול
משמעתי וסמיך ליה ומן המקדש וגו'
כלומר אף ביום שמתו אביו ואמו אין
צריך לצאת מן המקדש אלא עומד
ומקריב ולא יחלל שאין הקדשים
מתחללין בכך הא הדיוט שלא יצא
ועבד חילל: הן הקריבו. הן היום
הקריבו וגו' מתשובתו של אהרן אתה
לומד מה אמר לו משה מדוע לא
אכלתם כו' שמה בניך הקריבוהו
באנינות שהיו אוננים על נדב ואביהוא
ופסלתיה ולכך נשרפה אמר לו אהרן
וכי הן הקריבו והלא הדיוטות הן
ופסולין לעבודה אני הקרבתי שאמרת
לי ועשה את קרבן העם וגו' ואני כהן
גדול ומקריב אונן מכלל דאי אינהו
אקרוב דשפיר אשתרוף ולא היה משה
אומר להם מדוע לא אכלתם:
מי כתיב הא אחר כו'. דלמא אחר נמי
לא חילל ובדידיה איצטריך ליה
למישרייה דלא תימא מתוך חישובו
וקדושתו יתירא הוא פסול אונן:
קסבר מפני טומאה. שנגע בה נשרפה
ולא הוזכר שם אנינות לענין הקרבה
והן הקריבו ה"ק הן היום הלא עדיין
יום הוא והיינו אסורין בקדשים
לאכול עד הערב ומתוך כך אירע בה
טומאה באונס ואיכא תנאי דפליגי
לקמן (דף קא). בהא חד אמר מפני
טומאה נשרפה וחד אמר מפני אנינות
נשרפה שלא היו יכולין לאוכלה אפילו
לערב דקסבר אנינות לילה נמי אסור
ואפילו נקבר המת ולפי שלא היו לה
אוכלין נשרפה וכדרי' יוחנן בן ברוקה
דאמר בפסחים (דף פב). גבי נטמאו
בעלים של פסח אף זה ישרף מיד שאין
לו אוכלין ואין טעון עבור צורה:
שאינו אוכל. דכתיב לא אכלתי באוני:
[אין לו תקנה]. ואונן יש לו תקנה
למחר:
בעל מום. יש לו תקנה כשיעבור מומו:
חילול בגופיה כתיב. כיון דדייקת הא
אחר שלא יצא ק"ו תו למה לך:
וקסבר מפני אנינות נשרפה. שלא היו
לו אוכלין וכדפרישית וכשאמרו לו
מפני אנינות שרפנוה טעה כסבור
שהקריבוהו אוננים ואמר להם שמה
באנינות הקריבוהו ומיהו חילול לא
יליף ר' ישמעאל מיניה דאי לאו (קרא
אחרינא) הוה אמינא האי דאמר להו
שמה באנינות הקרבתם אותו לאו
למימרא דאי עביד הכי שפיר אשתרוף
אלא כשאמרו לו מפני אנינות שרפנוה
אמר להם שמה עברתם על האזהרה
והקרבתם אוננן ואמר לו אהרן וכי
הן הקריבו דאסורים להקריב אוננן
אני הקרבתי שאין אנינות פוסל בי:
לא הותרו מכללן. זר ובעל מום מכלל
איסורן שנאסרו במקדש לא הותרו
אצל שום קרבן ולא אצל שום אדם
תאמר באונן שהותר מכללו אצל כהן
גדול:
טמא יוכיח. שהותר מכללו אצל קרבן
צבור דכתיב במועדו ואפילו בטומאה
ואם עבד בקרבן יחיד חילל:

טז, ב

¹⁰⁸ ומן המקדש לא יצא ולא יחלל את מקדש אלהיו מי נזר שגמון משחת אלהיו עליו אני ה'
¹⁰⁹ וידבר אהרן אל משה הן היום הקריבו את חטאתם ואת עלתם לפני ה' ותקראנה אתי כאלה ואכלתי חטאת היום הייטב בעיני ה'
¹¹⁰ ויאמר משה אל אהרן קרב אל המזבח ועשה את חטאתך ואת עלתך וכפר בעדך ובעד העם ועשה את קרבן העם וכפר בעדם כאשר צוה ה'

ולפרוד: מה להצד השנה שבהן, שכן לא הותרו מכללן אצל כהן גדול בקרבן יחיד!

שם טומאה מיהא אישתראי.

רב מוששיא אמר:

אתיא בקל וחומר מיושב:

ומה יושב שאוכל אם עבד - חילל,

אונן שאינו אוכל, אינו דין שאם עבד חילל?!

מה ליושב שכן פסול לעדות!

מיושב תלמיד חכם.

מה לשם 'יושב' שכן פסול לעדות!

שם 'יושב' לא פריד.

ואם תימציי לומר פריד, אתיא מיושב ומחדא מהנד.

כ"י

ולפרוד מה להצד השוה. שבששתן שכן לא הותרו בקרבן יחיד אפי' אצל כ"ג אבל אונן הותר:

שם טומאה מיהא הא אישתראי. כגון בצבור הלכך לאו פירכא היא ואי קשיא למה לי למימר טמא יוכיח בזר נמי משכחת לה דהותר שם זרות בבמה אין זה הותר מכללו שהרי לא נאסר שם מעולם אבל אונן הותר מכללו שהרי נאסר במקדש אצל כהן [הדיוט]:

3. טז, ב - יז, א

"אוֹנֵן פְּסוּל".

רס"י

מתקיף לה רבא בר אהילאי.
 אדרבא פריך דפשיטא ליה
 דטומאה לא הותרה לכהן גדול
 בקרבן יחיד מדלא אשכחן
 דאישתראי אלא בצבור ופשיטא
 ליה דהותרה בצבור אפילו אצל
 כהן הדיוט מדאישתראי שתמא
 ופשיטא ליה דאנינות הותרה
 אפילו בקרבן יחיד אצל כהן גדול
 מדאשתראי שתמא ובאיסור
 אנינות אצל כהן הדיוט בא
 לחלק על ידי ק"י ולומר לא
 נאסר אלא ביחיד ולא אמרי
 שתמא איתסר אם במה שלא
 חלקו הכתובים אתה בא לחלק
 על ידי קל וחומר אמאי פשיטא
 לך בהנך דלעיל יש לך לדרוש קל
 וחומר חילוף ולהחליף את כולן:
לא תותר אנינות אצל כהן גדול
ביחיד. וכי שרייה בצבור שרייה:
מק"י ומה טומאה שהותרה כו'.
 דהא שתמא אישתרי:
לא הותרה כו'. דהא לא אשכחן
 דאישתראי ביחיד דלא כתיב
 במועדו אלא בצבור אנינות כו':
ותותר טומאה כו'. כלומר אי נמי
 דריש הכי ותותר טומאה אצל
 כ"ג ביחיד ואוקי איסורא בכהן
 הדיוט:
ולא תותר טומאה אצל כהן
הדיוט כו'. כלומר אי"נ החליף
 ודרוש בו נמצא מסולק מכולן
 ולא תדע מה תדרוש אלא אל
 תחלוק במה שלא פירשו לך
 הכתובים:
דאיכא למיפרך הכי כו'. יש לדון
 כו' ויש להחליף ולא נדע איזה
 נדרוש הלכך כל חדא תיקו
 בדוכתה ככתבתה סתם
 כשהותרה אנינות לכ"ג סתם בין
 ביחיד בין בצבור הותרה
 וכשנאסרה להדיוט בין ביחיד
 בין בצבור נאסרה וכשהותרה
 טומאה בצבור הותרה אף לכהן
 הדיוט וכשנאסרה בקרבן יחיד
 נאסרה אף לכ"ג:

אמר רבא:

לא שנו אלא בקרבן יחיד,

אבל בקרבן צבור - מרצה.

קל וחומר מטומאה:

מה טומאה שלא הותרה מכללה אצל כהן גדול בקרבן יחיד, הותרה אצל הדיוט בקרבן צבור,

אנינות שהותרה מכללה אצל כהן גדול, בקרבן יחיד,

אינו דין שהותרה אצל כהן הדיוט בקרבן ציבור!?

מתקיף לה רבא בר אהילאי:

לא תותר אנינות אצל כהן גדול בקרבן יחיד, מקל וחומר,

ומה טומאה שהותרה אצל כהן הדיוט בצבור לא הותרה אצל כהן גדול בקרבן יחיד,

אנינות שלא הותרה אצל כהן הדיוט בקרבן צבור אינו דין שלא תותר אצל כהן גדול בקרבן יחיד!?

ותותר טומאה אצל כהן גדול בקרבן יחיד מקל וחומר,

ומה אנינות שלא הותר אצל כהן הדיוט בקרבן צבור הותרה אצל כהן גדול בקרבן יחיד,

טומאה שהותרה אצל כהן הדיוט בקרבן צבור אינו דין שהותרה אצל כהן גדול בקרבן יחיד!?

ולא תותר טומאה אצל כהן הדיוט בקרבן צבור, מקל וחומר,

ומה אנינות שהותרה אצל כהן גדול בקרבן יחיד לא הותרה אצל כהן הדיוט בקרבן צבור,

טומאה שלא הותרה אצל כהן גדול בקרבן יחיד - אינו דין שלא תותר בכהן הדיוט בקרבן צבור!?

111

אֵלָא, אִיכָא לְמִיפְרָךְ הָכִי, וְאִיכָא לְמִיפְרָךְ הָכִי,

יז,א

כָּל חֲדָא וְחֲדָא - תִּיקוּ בְּדוּכְתֵיהּ.

¹¹¹ במהדורת וילנא מופיע כאן סימן לזכרון הלימודים של רבא בר אהילאי (ולא תותר, ותותר, ולא תותר; אנינות, וטומאה, טומאה; יחיד, ויחיד, צבור; סימן)

4. יז, א

רס"י

קדושים יהיו. גבי טומאה כתיב באמור ולא יחללו וגו' כי את אשי ה' לחם וגו' בחילול קדשים הכתוב מדבר:

דנפקא ליה מוינזרו. דכתיב ביה חילול:

ונימא תנהו ענין וכו'. דמינייהו סליק לא יקרחו קרחה וסמיך ליה קדושים יהיו: אלא לא גרס: טבול יום דאם עבד במיתה.

שינויא הוא כלומר לא מצית למיתני תנהו ענין לקורח קרחה דמיתה גבי טבול יום שעבד ילפינן לה בסנהדרין באלו הן הנשרפין (דף פג:) וגמר חילול חילול מתרומה ומחילול דהאי קרא יליף לה נאמר כאן חילול ונאמר בטמא וטבול יום שאכלו תרומה חילול ומתו בו כי יחללוהו מה להלן במיתה כו' והלכך הואיל והאי קרא לגי' מתרומה אתא ולא מפרש ביה במאי קאי לא תתנהו ענין אלא לפסולין לתרומה דילפי' מיניה דפסול בתרומה מחיל עבודה כו':

"טבול יום".

מנלן?

דתנא:

"רבי סימאי אומר:

רמז לטבול יום שאם עבד חילול מניין?

תלמוד לומר: "קדשים יהיו ... ולא יחללו"¹¹² (ויקרא כא, ו),

אם אינו ענין לטמא, דנפיק מ"וינזרו"¹¹³ (ויקרא כב, ב), תנהו ענין לטבול יום.

אימא: תנהו ענין לקורח קרחה ולמשחית פאת זקן!

טבול יום דאם עבד במיתה מנא לן?

דגמר "חילול" האמור כאן מ"חילול"¹¹⁴ (ויקרא כב, ט) מתרומה,

דפסיל בתרומה מחיל עבודה, דלא פסיל בתרומה לא מחיל עבודה.

¹¹² קדשים יהיו לאלהיהם ולא יחללו שם אלהיהם מי את אשי ה' לחם אלהיהם הם מקריבם והיו קדש
¹¹³ דבר אל אהרן ואל בניו וינזרו מקדשי בני ישראל ולא יחללו את שם קדשי אשר הם מקדשים לי אני ה'
¹¹⁴ ושמרו את משמרותי ולא ישאו עליו חטא ומתו בו מי יחללוהו אני ה' מקדשם

5. יז, א-ב

[כל הזבחים שקבלו דמן: ... טבול יום ... ומחוסר כפורים ... טמא ... - פסול]

רש"י

למה לי דכתב רחמנא טמא וטבול יום כו'. אטמא לא קמיבעיא ליה דאי לאו כתב טמא לא הוה אתי לן חד מנייהו שיחלל עבודה דהא טבול יום באם אינו ענין לטמא ולפינן ואי לא הוה כתב טמא בוינורו הוה אוקימנא לקדושים יהיו בטמא וכן מחוסר כפורים נמי לא כתב בה חילול אלא מדאיקרי טמא ילפינן ליה לקמן וכי מיבעי ליה לרבה טבול יום ומחוסר כפורים קמיבעיא:

במחוסר כפורים טבול יום לא אתי מיניה שכן מחוסר מעשה. הבאת קרבן תאמר בטבול יום שאינו מחוסר הבאת קרבן ושימשא ממילא ערבא בטמא ליכא למימר דלא אתיא מיני דהא איהו נמי מחוסר טבילה ועוד דטמא לא קמיבעיא ליה מדלא קאמר בסיפא דמילתא לא לכתוב טמא ותייתי מהנד דתו לא הוה ליה לשנויי עלה מידי:

קלישא ליה טומאתו. דמחוסר כפורים שהרי העריב שמשו ותו ליכא פירכא דמה הצד דהוה ליה חד מנייהו נמי שאינו מחוסר מעשה:

קסבר. רבה דדרשה להאי שמעתא למימר דכולהו צריכי:

מחוסר כפורים דזב כזב. ה"ה למצורע אלא חד מנייהו נקט מחוסר כפורים דזב כזב דמי לענין קדשים שלא הותר אצלו הוה ליה כאילו לא טבל ואם אכלו חייב כרת או אם נגע בהו טמאן למנות בהן ראשון ושני לכך לא קלשה טומאה אצל קדשים כלל:

שרפה אונן כו'. בפרה אדומה קאי:

כשרה. דקדשי בדק הבית היא ואין אונן אסור בה דלא כתיבי הנך קראי אלא בקדשי מזבח: **כזב דמי.** והוה ליה טמא וקרא כתיב דמי: **טהור:** לאו כזב דמי וה"ל כטבול יום דקיימא דכשר בפרה:

לא דכ"ע כזב דמי. ולענין שאר קדשים שטבול יום אסור בהו הוה מחוסר כפורים דזב חמור מטבול יום דשאר טומאות שאין טעונות כפרה:

והכא. גבי פרה בהאי קרא קמיפלגי והוה הטהור על הטמא טהור כל דהוא משמע דהא קרא יתירא הוא דכתיב לעיל מיניה ולקח אוזב וטבל במים איש טהור והוה ליה למכתב והוה על הטמא לימד על טבול יום שכשר בפרה דאשכחן טבול יום דאיקרי טהור למעשר דכתיב ורחץ במים וטהר: **מר סבר טומאה דכל התורה.** ת"ק סבר האי טבול יום דאכשר בה קרא אטבול יום דכל הטומאות שבתורה קאי ואף טבול יום דזב שהוא מחוסר כפורים:

טומאה דאותה פרשה. והיינו דמת טבול יום דטומאת מת אכשר בה הלכך טבול יום של שאר טומאות דמגע ומשא כגון שרץ ונבילה ומגע אתי להכשירא מטבול יום דמת מק"ו ומה טבול יום [דמת] דטומאת שבעה כשר טבול יום דטומאת ערב לא כ"ש אבל מחוסר כפורים וכו':

אמר רבה:

למה לי דכתב רחמנא טמא וטבול יום ומחוסר כפורים?

צ"רי,

דאי כתב רחמנא:

טמא שכן מטמא בטבול יום - מחוסר כפורים לא אתי מיניה שכן, פסול בתרומה. במחוסר כפורים - טבול יום לא אתי מיניה שכן, מחוסר מעשה.

מחדא לא אתי, תיתי חדא מתרתאי!

בהי לא לכתוב רחמנא?

לא לכתוב במחוסר כפורים ותייתי מהנד - מה להנד שכן פסולים בתרומה! אלא לא לכתוב רחמנא בטבול יום ותייתי מהנד דמאי פרכת? - מה להנד שכן מחוסרים מעשה, קלישא לה טומאתן!

קסבר מחוסר כפורים זב כזב דמי.

ומחוסר כפורים דזב כזב דמי תנאי היא,

דתנאי:

"שרפה אונן, מחוסר כפורים - בשרה.

יוסף הבבלי אומר:

אונן - בשרה,

מחוסר כפורים - פסולה".

מאי לאו בהא קמיפלגי:

מר סבר: מחוסר כפורים דזב כזב דמי,

ומר סבר: לאו כזב דמי.

לא, דכולי עלמא כזב דמי,

והכא בהא קמיפלגי:

דכתיב: **"והזה הטהור"**¹¹⁵ (במדבר יט, ט), מקלל שהוא טמא, לימד על טבול יום שקשור בפרה.

מר סבר: טומאה כל התורה כולה,

ומר סבר: טומאה דהך פרשה.

הלכך: אונן וטבול יום טמא שרץ, דקלי,

אתו בקל וחומר מטבול יום דמת,

אבל מחוסר כפורים דזב, דחמיר, שכן טומאה דיוצאה עליו מגופו - לא.

יז,

¹¹⁵ והזה הטהור על הטמא ביום השלישי וביום השביעי וחסאו ביום השביעי וכנס בגדיו ורחץ במים וטהר בערב

6. יז, ב - יח, א

רַס"י

"מְחוֹסֵר בְּגָדִים"

מְנַלְן?

והיתה להם. הלבשה הזאת לכהונה אלמא כהונתן תלויה בבגדיהן ואי לא הוו להו זרים ובור אשכחן דמחיל עבודה:

ובין החול. עבודה שאתה עובד בשכרות קרויה חול:

חוקה חוקה. בשתויי יין [כתיב] חוקת עולם [ובמחוסר] בגדים כתיב כהונה לחוקת עולם וברחיצת יד ורגל כתיב והיתה להם לחוקת עולם:

אי מהתם. משתויי יין הוה אמינא ה"מ דמחלי עבודה [במחוסר בגדים] בעבודה שהזר חייב עליה מיתה כדכתיב בההוא קרא בבואכם אל אהל מועד ולא תמותו בעבודה שיש בה חיוב מיתה לפסולים הכתוב מדבר ואינה אלא ארבע עבודות זריקה והקטרה וניסוך המים והיין כדילפינן בפ"ב בסדר יומא (דף כד.) מועבדתם עבודת מתנה וגוי והזר הקרב יומת עבודת מתנה ולא עבודת סילוק ועבדתם עבודה תמה ולא עבודה שיש אחריה עבודה כגון קבלה והולכה וקמיצה וכל חיוב מיתות בפסולי עבודה מזרות גמרינן כדתנן בפ' בתרא (לקמן ק"ב): הקומץ והבולל והיוצק והמקבל דמים וכי' ואין בהם לא משום זרות ולא משום טומאה ולא משום מחוסר בגדים ולא משום שלא רחץ ידים ורגלים אלמא מזר גמרינן:

אבל עבודה שאין זר חייב עליה מיתה אימא לא. מחלי לה מחוסר בגדים להכי כתב והיתה להם לכהונת עולם לשוינהו זרים כשאין בגדיהם עליהם ובזר אשכחן חילול ולא חלק בין עבודה שיש בה מיתה לעבודה שאין בה מיתה: **אשכחן מחוסר בגדים**. בכל העבודות: **שתויי יין מנלן**. דפסלי עבודה שאין הזר חייב עליה מיתה:

והא תנא מלהבדיל קנסיב לה. לשתויי יין ולא גמר מגזירה שוה ואנן ניקו וניפלוג עלה למילף מקרא אחרנא:

הני מילי מקמי דתיקו ליה גזירה שוה. לא הוה ליה למילף שתויי יין אלא מלהבדיל ובמסקנא אידכר ליה גזירה שוה ותנא (ליה) שבקיה לאורחיה קמייטא ונקט גזירה שוה למילף משתויי יין מחוסר בגדים:

והא תנא. נקטיה לגזירה שוה מחוסר בגדים הוא דילף בה משתויי יין ולא שבקיה לאורחיה:

והכי קאמר מנין שלא נחלקו כו'. לעולם לא למילף מחוסר בגדים משתויי יין אתא אלא למילף שתויי יין ממחוסר בגדים והכי קאמר למדנו לעבודות של מיתה שמתחללות בשיכרות מנין שלא נחלקו בין מחוסר בגדים לשתויי יין דכי היכי דמחוסר בגדים כל עבודותיו פסולות אף שתויי יין ושלח רחץ כן תלמוד לומר חוקה חוקה:

אלא בין החול למה לי. הואיל ולא ילפינן מינה חילול לעבודה:

לא מוקים אמורא עליה. למידרש בפירקין: **מיומא טבא לחבריה**. משעה שאכל ושתה ועשה יום טוב עד למחר דהכי משמע קרא יין ושכר אל תשת בבואכם וגוי' וכן בשעה שאתה בא להבדיל ולהורות בין דבר קדושה לדבר חול אל תהי שכרות:

מהכא נפקא. מחוסר בגדים: **מהתם נפקא**. אכתי קרא אחרנא כתיב ולמאי איצטריך הכהן הכא גבי ונתנו בני אהרן הכהן אש לאשמועינן מחוסר בגדים: **בכיהונו**. בשעה שהוא מלוכש בגדיו נקרא אהרן הכהן ולא כשהוא לבוש בגדי הדיוט:

אָמַר רַבִּי אַבְיָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:

וּמָטוּ בַּהּ מִשְׁמִיָּה דְרַבִּי אֱלֵעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן:

דְּאָמַר קְרָא: **"וְהִגַּדְתָּ אוֹתָם אֲבִיט אַהֲרֹן וּבְנָיו וְהִכַּשְׁתָּ לָהֶם מִגְבַּעַת,**

וְהִיְתָה לָהֶם כִּהְנֵה לְחֻקַּת עוֹלָם"¹¹⁶ (שמות כט, ט),

בְּזִמְנָן שְׁבַגְדֵיהֶם עֲלֵיהֶם - כִּהְוִינְתֶם עֲלֵיהֶם,

אִין בְּגִדֵיהֶם עֲלֵיהֶם - אִין כִּהְוִינְתֶם עֲלֵיהֶם.

וְהָא מִהֲכָא נִפְקָא?!

מִהֲתֶם נִפְקָא!

דְּתַנְיָא:

"מִנְיָן לְשִׁתוּיֵי יַיִן שְׁאֵם עֲבַד חִילְלָה?"

תְּלַמּוּד לּוֹמַר: "יַיִן וְשִׁכְרָא אֵל תִּשְׁתֵּי"¹¹⁷ וְגו' (ויקרא י, ט),

"וְלֹהֲבַדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחֹל"¹¹⁸ (ויקרא י, ט).

מְחוֹסֵר בְּגָדִים וְשִׁלָּא רַחוּץ יָדַיִם וְרַגְלַיִם - מְנַלְן?

תְּלַמּוּד לּוֹמַר: "חֻקָּה" (ויקרא י, ט) **"חֻקָּה"** (שמות כט, ט; כה, מג¹¹⁹; ל, כא)¹²⁰

יח, א

לְגַזִּירָה שְׁוֵה!"

אִי מִהֲתֶם, הוּוּה אֲמִינָא: הֵינִי מִלֵּי עֲבוּדָה דְזָר חֲיִיב עֲלֵיהָ מִיְתָה,

אֲבָל עֲבוּדָה דְאִין זָר חֲיִיב עֲלֵיהָ מִיְתָה - אִימָא לָא,

קָא מְשַׁמַּע לָן.

אֲשַׁכְּחֵן מְחוֹסֵר בְּגָדִים, שְׁתוּיֵי יַיִן - מְנַלְן?

אֲתֵיָא **"חֻקָּה"** **"חֻקָּה"** מִמְחוֹסֵר בְּגָדִים.

וְהָא תֵּנָא **"וְלֹהֲבַדִּיל בֵּין"** קָא נְסִיב לָהּ!

מִקְמַי דְלִיקוּם גְּזִירָה שְׁוֵה.

וְהָא תֵּנָא, מְחוֹסֵר בְּגָדִים הוּוּה דְקָא יְלִיף מִשְׁתוּיֵי יַיִן!

הֵכִי קֵאָמַר:

מִנְיָן שְׁלָא נִחְלָקוּ בֵּין מְחוֹסֵר בְּגָדִים לְשִׁתוּיֵי יַיִן וְשִׁלָּא רַחוּץ יָדַיִם וְרַגְלַיִם?

תְּלַמּוּד לּוֹמַר: **"חֻקָּה"** **"חֻקָּה"** לְגַזִּירָה שְׁוֵה.

אֲלֵא **"לֹהֲבַדִּיל"** - לָמָּה לִי?

לְכַדְרַב, דְרַב לָא מוֹקִים אֲמוּרָא עֲלֵיהָ מִיּוֹמָא טְבָא לְחַבְרִיהָ,

מִשׁוּם שְׁכָרוֹת¹²¹ (ויקרא י, ט-יא).

אֲפֵתִי מִהֲכָא נִפְקָא?!

מִהֲתֶם נִפְקָא: **"וְנָתַנוּ בְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן"**¹²² (ויקרא א, ז) - בְּכִיהוֹנוֹ,

¹¹⁶ וְהִגַּדְתָּ אוֹתָם אֲבִיט אַהֲרֹן וּבְנָיו וְהִכַּשְׁתָּ לָהֶם מִגְבַּעַת וְהִיְתָה לָהֶם כִּהְנֵה לְחֻקַּת עוֹלָם וּמִלֵּאת יַד אַהֲרֹן וְיַד בְּנָיו

¹¹⁷ יַיִן וְשִׁכְרָא אֵל תִּשְׁתֵּי אֶתְּךָ וּבְנֵיךָ אֶתְךָ בְּבֹאֲכֶם אֵל אֶהֱל מוֹעֵד וְלֹא תִמְתּוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדוֹרֵיכֶם

¹¹⁸ וְלֹהֲבַדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחֹל וּבֵין הַטְּמֵא וּבֵין הַטְּהוֹר

¹¹⁹ וְהוּוּה עַל אַהֲרֹן וְעַל בְּנָיו בְּבֹאֲם אֵל אֶהֱל מוֹעֵד אוֹ בְּגִשְׁתֶּם אֵל הַמִּזְבֵּחַ לְשִׁדְתָּ בְּקֹדֶשׁ וְלֹא יִשְׂאוּ עוֹן וְנִמְתּוּ חֻקַּת עוֹלָם לּוֹ וְלִזְרָעוֹ אַחֲרָיו

¹²⁰ וְרַחֲצוּ יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם וְלֹא יִמְתּוּ וְהִיְתָה לָהֶם חֻקַּת עוֹלָם לּוֹ וְלִזְרָעוֹ לְדוֹרֵתָם

¹²¹ ט יַיִן וְשִׁכְרָא אֵל תִּשְׁתֵּי אֶתְּךָ וּבְנֵיךָ אֶתְךָ בְּבֹאֲכֶם אֵל אֶהֱל מוֹעֵד וְלֹא תִמְתּוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדוֹרֵיכֶם. י וְלֹהֲבַדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחֹל וּבֵין הַטְּמֵא וּבֵין הַטְּהוֹר. יא וְלֹהוֹרֹת אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל הַחֻקִּים אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' אֲלֵיהֶם בְּיַד מֹשֶׁה

¹²² וְנָתַנוּ בְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אֶשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֵצִים עַל הָאֵשׁ

לִימָד עַל כֹּהֵן גָּדוֹל שְׁלֵבֶשׁ בְּגָדֵי כֹהֵן הַדְּיוּט וְעַבְד - עֲבוֹדָתוֹ פְּסוּלָה!

רס"י

אי מהתם. מוהיתה להם כהונה
הוי מוקמינא ליה ההיא בעבודה
המעכבת כפרה אבל נתינת אש
של הדיוט דמצוה בעלמא היא
שהרי יש שם אש שירדה מן
השמים אימא לא תיבעי בגדים
קא משמע לך ונתנו בני אהרן
הכהן אש להכי כתב הכא חסרון
בגדים למילף [דאף בעבודה
שאינה מחוסר כפרה] דאי עבד
אהרן בבגדי הדיוט לאו שפיר
עבד והא ליכא למיפרך לימא
האי ולא תיבעי ההוא דהכא לאו
בגדים כתיבי ואי לאו דכתב
והיתה להם כהונה [אצל וחגרת
אותם אבנט] דשמעינן כהונה
תלויה בבגדים לא הוה ידעינן
הכהן בכיהונו מאי היא:
הכהנים. אבני קאי דהווי
הדיוטים:
בכיהונן. בראוין להן שנתלית
כהונתן בהן:
אי מהתם. מוהיתה להם כהונה:
[חיסור]. כגון כה"ג בבגדי כהן
הדיוט:
אבל ייתור. כגון כהן הדיוט
בבגדי כה"ג]:

אי מהתם, הוה אמינא: הני מילי עבודה דמעכבא כפרה,
אבל עבודה דלא מעכבא כפרה - לא.

ואכתי מהכא נפקא!?

מהתם נפקא: "וערכו בני אהרן הכהנים את הנתחים" וגו'¹²³ (ויקרא א, ח),

"הכהנים" - בכיהונן,

מכאן לכהן הדיוט שלבש בגדי כהן גדול ועבד - עבודתו פסולה!

אי מהתם, הוה אמינא: הני מילי חיסור,

אבל ייתור - לא,

קא משמע לן.

¹²³ וערכו בני אהרן הכהנים את הנתחים את הראש ואת הפרד על העצים אשר על האש אשר על המזבח

7. יח, א-ב

כ"י

תנו רבנן:
"היו מרושלין,
מסולקין,
משוחקים
ועבד - עבודתו נשירה.
לבש: שני מכנסים,
שני אבנטים,
חסר אחת,
יתר אחת,
או שהיתה לו רטיה על מפת בשרו תחת בגדו,
או שהיו מטושטשין,
או מקורעין,
ועבד - עבודתו פסולה."

אמר רב יהודה אמר שמואל:
 מרושלין - כשרין,
 מסולקין - פסולין.

והתניא:
"מסולקין - כשרין!"

אמר רמי בר חמא:
 לא קשיא:
 כאן - שסילקו על ידי אבנט.
 כאן - דליתניהו מעיקרא כלל.

רב אמר:
 אחד זה ואחד זה - פסולין.

רב הונא איקלע לארגזא,
 רמא ליה בר אושפיזכניה:
 מי אמר שמואל: "מרושלין - כשרין,
 ומסולקין - פסולין?"

והתניא:
"מסולקין - כשרין!"

אמר ליה:
 בר מינה דההיא,
 דשנייה רמי בר חמא.

אלא לרב קשיא!
 וכי תימא: מאי "מרושלין"? מסולקין על ידי אבנט,
 ואבנט מיגז אגזיז -
 אלא "מסולקין" - קשיא!

אמר רבי זירא:
 רב חדא תני,
 מרושלין - שסילקו על ידי אבנט - כשרין.

אמר רבי ירמיה מדיפתי:
 מרושלין שלא סילקו תנאי היא,
 דתניא:

מרושלין. נגררין בקרקע:

מסולקין. מן הקרקע מתוך שהם קצרים:

משוחקים. ישנים:

כשרין. ואע"ג דכתיב מדו בד שתהא כמדתו מצוה בעלמא היא ולא לעכב:

חיסר אחת. מכל הבגדים:

ייתר אחת. הוסיף עליהם שום בגד בעולם:

רטייה. איפלטרי"א שחוצץ בין בשרו לבגד דבעינן ילבש על בשרו:

מטושטשין. בטיט:

מקורעין. ואפילו הן חדשים דלאו בגד הוא הראוי לעבודה דבעינן לכבוד ולתפארת:

כאן שסילקו ע"י אבנט. משקורציי"ר בלע"ז כדרך שהנשים עושות כשרין דהא איתנהו:

אחד זה ואחד זה. אחד מרושלין ואחד מסולקין יותר מדאי שלא על ידי אבנט:

והתניא. בברייתא דלעיל:

אלא לרב קשיא. מרושלין:

וכי'ת מאי מרושלין. דמכשר תנא כגון שסילקו עד למדתו על ידי אבנט וקמכשר ליה תנא דקסבר אבנט מיגז אגזיז כלומר כל סלוק שע"י אבנט הוה ליה כחותך ונוטל היתר שבהן ומכשירו:

אלא מסולקין קשיא. דקתני כשרין וסתם מסולקין גבוהין מן הקרקע למעלה מרגליו משמע ולרב ליכא לאוקומא כגון שסילקו ע"י אבנט כדתרצה שמואל דהא על כרחיך לרב דשני דסילוק אבנט מיגז אגזיז והשתא הוה כולהו כקצרים מעיקרא:

רב חדא תני. להנך מרושלין ומסולקין דבריייתא בחדא מילתא תני להו מרושלין שסילק רישולן ע"י אבנט עד כדי מדתו כשרין אבל מסולקין יותר מדאי פסולין אפילו ע"י אבנט:

כָּש"י

ולא שלש. לימד על טלית של בת שלש כנפות שפטורה מן הציצית והיכי דמי כגון שעגל אחת מדי כנפיה:
בת חמש. כגון שחתך מעט מן הכנף ולא עיגל שני מורשי קרנתא ממקום חתך דנעשה כשתי כנפות:
הרי בעלת חמש אמור. לחיוב דריבויא הוא:
מר סבר. מאן דפטר בעלת חמש סבר לא אמרינן יתר כמאן דליתיה דמי אלא כמאן דאיתיה הוא ולא קרינן לה בת ארבע ומאן דמחייב ס"ל יתר כמאן דליתיה דמי להאי חמישי וגבי מרושלין נמי לא הוי ייתור בגדים:
פרט לכסות לילה. טלית העשויה לכסות לילה פטורה מן הציצית:
שישנה בראיה כו'. וקרינן ביה וראיתם אותו:

"על ארבע מנפות כסותה" ¹²⁴ (דברים כב, יב) -

"ארבע" - ולא שלש.

או אינו אלא **"ארבע" - ולא חמש?**

בשהוא אומר: **"אשר תכסה בה"** (דברים כב, יב) - הרי בעלת חמש אמור.

הא מה אני מקיים **"ארבע"?**

"ארבע" - ולא שלש.

ומה ראית לרבות בעלת חמש ולהוציא בעלת שלש?

מדה אני בעלת חמש שיש בכלל חמש ארבע,

ומוציא אני בעלת שלש שאין בכלל שלש ארבע.

ותניא איך:

"על ארבע מנפות כסותה" (דברים כב, יב) -

"ארבע" - ולא שלש,

"ארבע" - ולא חמש."

מאי לאו בהא קמיפלגי:

דמר סבר: יתר כמאן דאיתיה דמי,

וקמר סבר: כמאן דליתיה דמי.

לא, דכולי עלמא כמאן דאיתיה דמי,

ושאני הקא דרבי רחמנא: **"אשר תכסה בה"** (דברים כב, יב).

ואיך?

האי **"אשר תכסה בה"** (דברים כב, יב) - מאי עביד ליה?

מיבעי ליה לכדתניא:

"ודאיתם אתו" ¹²⁵ (במדבר טו, לט) - פרט לכסות לילה.

או אינו אלא פרט לכסות סומא?

בשהוא אומר: **"אשר תכסה בה"** (דברים כב, יב) - הרי כסות סומא אמור,

הא מה אני מקיים: **"ודאיתם אתו"**? פרט לכסות לילה.

ומה ראית לרבות כסות סומא ולהוציא כסות לילה?

מדה אני כסות סומא, שישנה בראיה אצל אחרים,

ומוציא אני כסות לילה שאינה בראיה אצל אחרים.

ואיך?

נפקא ליה מ**"אשר"** (דברים כב, יב).

ואיך?

"אשר" לא דריש.

¹²⁴ גדלים תעשה לה על ארבע מנפות כסותה אשר תכסה בה

¹²⁵ והיה לכם לציצית וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אתם ולא תתווו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם

8. יח, ב - יט, א

רס"י

תנו רבנן: **"בד"**¹²⁶ (שמות כח, מב; ויקרא ו, ג ועוד) - **שִׁיְהוּ שֶׁל בּוּץ**,
"בד" - **שִׁיְהוּ חֲדָשִׁים**,
"בד" - **שִׁיְהוּ שְׁזוּרִים**,
"בד" - **שִׁיְהוּ חוּטָן כְּפוּל שֶׁשָׁה**,
"בד" - **שֶׁלֹא יִלְבַּשׁ שֶׁל חוּל עִמָּהוּן**.
 אָמַר לִיה אַבְי לְרַב יוֹסֵף:
 בְּשִׁלְמָא שִׁיְהוּ שֶׁל בּוּץ הָא קָא מְשַׁמַּע לָן: בּוּץ - אִין, מִיְדֵי אַחֲרֵינָא - לֹא.
 אָלֵא: **"בד"** - **שִׁיְהוּ חֲדָשִׁים**: חֲדָשִׁים - אִין, שְׁחָקִין - לֹא?!
 וְהִתְנִיא:
"מְשַׁחֲקִין - בְּשָׂרִים!"
 אָמַר לִיה:
 וְלִיטְעָמִיד: **"בד"** - **שִׁיְהוּ חוּטָן כְּפוּל שֶׁשָׁה** - **"בד"** חַד חַד לְחוּדֵיה מְשַׁמַּע!
 אָלֵא, הֲכִי קָאָמַר: בְּגָדִים שֶׁנֶּאֱמַר בְּהוּן **"בד"** צְרִיכִין שִׁיְהוּ שֶׁל: בּוּץ,
 חֲדָשִׁים,
 שְׁזוּרִין,
 שִׁיְהוּ חוּטָן כְּפוּל שֶׁשָׁה,
 יֵשׁ מִהוּן לְמַצְוָה, יֵשׁ מִהוּן לְעַכְב.
 מִמָּאֵי דְהָאֵי בְד כְּתָנָא הוּא?
 אָמַר רַב יוֹסֵף בְּרַבִּי הִנֵּינָא:
 דְּבַר הָעוֹלָה מִן הַקְּרָקַע בְּד בְּבַד.
 אֵימָא: עֲמָרָא!
 עֲמָרָא מִיפְצַל.
 כִּיתְנָא נְמִי מִיפְצַל!
 עַל יְדֵי לְקוּתָא מִיפְצִיל.
 רַבִּינָא אָמַר:
 מִהָקָא: **"פְּאָרֵי פְּשִׁתִּים יִהְיוּ עַל רֹאשׁם וּמְכַנְסֵי פְּשִׁתִּים יִהְיוּ עַל מְתַנִּיהֶם. לֹא יִחַגְרוּ בִּזְעֵ" (יחזקאל מד, יח).**
 אָמַר לִיה רַב אֲשֵׁי לְרַבִּינָא:
 וְהָא עַד דְּאֵתָא יְחֻזְקָאֵל - מְנַלָן?
 וְלִיטְעָמִיד, הָא דְאָמַר רַב חֲסֵדָא:
 דְּבַר זֶה מִתּוֹרַת מִלְּשַׁה רַבִּינוּ - לֹא לְמַדְנּוּ,
 מִדְּבַרֵי יְחֻזְקָאֵל בֵּן בּוּזִי - לְמַדְנּוּ: **"כָּל בֶּן נָכַר עָרַל לֵב וְעָרַל בֶּשֶׂר לֹא יִבֹּא אֶל מִקְדָּשִׁי"**¹²⁷ (יחזקאל מד, ט),
 עַד שֶׁבָּא יְחֻזְקָאֵל - מְנַלָן?
 אָלֵא גְמָרָא גְמִירֵי לָהּ, וְאֵתָא יְחֻזְקָאֵל וְאַסְמְכִיָּה אֶקְרָא,
 הֲכָא נְמִי גְמָרָא גְמִירֵי לָהּ.
 מָאֵי **"לֹא יִחַגְרוּ בִּזְעֵ" (יחזקאל מד, יח)?**

¹²⁶ ועשה להם מכנסי-בד לכסות בשר ערוה ממתני-ים ועד ירכים יהיו
 ולבש מהן מדו בד ומכנסי בד ילבש על בשרו והרים את הדשון אשר תאכל האש את העלה על המזבח ושמו אצל המזבח
¹²⁷ מה אמר אדני ה' כל בן נכר ערל לב וערל בשר לא יבוא אל מקדשי לכל בן נכר אשר בתוך בני ישראל

אָמַר אֲבִי:

לֹא יִחַגְרוּ בְּמִקוֹם שְׁמִזְעִין,

כְּדַתְנִיא:

"נְשָׂהֶם חוֹגְרִין - אֵין חוֹגְרִין לֹא לַמִּטָּה מִמֶּתְנִיהוּ.

וְלֹא לַמַּעֲלָה מֵאֲצִילֵיהוּ,

אֶלֹא אֶכְנַגְד אֲצִילֵי יְדֵיהוּ".

יט,א

אָמַר רַב אֲשִׁי:

אָמַר לִי הוּנָא בַר נִתָּן:

זִמְנָא חֲדָא הָוָה קְאִימְנָא קַמִּיה דְּאִיזְגָדֵר מִלְכָּא,

וְהוּוּ מִדְּלִי לִי הַמֵּינָא,

וְתִיתִייה נִיהֲלִיה,

וְאָמַר לִי: "מִמְלַכְתַּת כְּהֻנִּים וְגוֹי קְדוּשָׁ" ¹²⁸ (שמות יט, ו) כְּתִיב בְּכוּ.

כִּי אֲתָנִי קַמִּיה דְּאִמְיָר,

אָמַר לִי: אֶקְיִים בְּךָ: "וְהָיוּ מְלָכִים אֲמִנְךָ" ¹²⁹ (ישעיהו מט, כג).

כָּס"י

במקום שמזיעין. במקום

שהבשר נכפל על הבשר ומתחמם ומזיע:

כשהן חוגרין. אבנטיהם בשעת עבודה:

למטה ממתניהם. מקום שנכפל ונופל שומן הבטן על הקילבוסת שקורין אנק"א:

ולא למעלה מאציליהן. למעלה

מנגד מרפקן שקורא קוד"א לפי ששם היד שוכב תמיד על הצלעות ומזיע:

כנגד אצילי ידיהם. על

צלעותיהן כנגד המרפק:

איזגדר מלכא. כך שמו ומלך

פרס היה:

והוה מידלי המיינאי ותיתייה

ניהליה. אבנטו היה גבוה חגור

מלמעלה מכנגד אצילי ידיו

והפשיטו למטה כדי לנאותו:

אמר ממלכת כהנים כתיב בכו.

וצריכין אתם לנהוג עצמכם

בתפארת של כהנים דכתיב בהו

לא יחגרו ביזע:

¹²⁸ ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל

¹²⁹ והיו מלכים אמנך ושרותיהם מיניקותיה אפים ארץ ישתחוו לך ועפר רגליך ילחכו וידעת כי אני ה' אשר לא יבשו קני:

9. יט, א

רש"י

כורך עליה גמי. בשעת עבודה שגנאי הוא שתראה שם מכתו ואע"י דגמי מסי מכה וכל דבר שיש בו משום רפואה אסור משום שבות גזירה שמא ישחוק סמנים הי"מ במדינה אבל במקדש לא גזרו משום שבות:

ואם להוציא דם. שמתכוין לכך: כאן וכאן אסור. דחבורה הוא ואיסור דאורייתא:

צילצול. בנדי"ל:

אבל שלא במקום בגדים. כגון אצבע:

ותיפוק לי משום דחוצץ. בין ידו לעבודה ואסור דבעינן ולקח הכהן שתהא קבלה בעצמו של כהן והיכי שרי ר' יוחנן:

בשמאל. שאינה כשרה לעבודה: שלא במקום עבודה. כגון על גב היד:

ופליגא דרבא. אדרבי יוחנן:

שלוש על שלש חוצצות. כלומר הוי ייתור בגדים ואידי דנקט בנימא אחת במקום בגדים לישנא דחציצה דשייכא בה נקט נמי במסקנא לישנא דחציצה:

ודאי פליגא. דהא אמר [שלא במקום בגדים] לא הוי ייתור בגדים ואפי' שלש על שלש במשמע:

מי לימא דפליגא. דאיהו אמר צילצול קטן חוצץ ורבא אמר פחות משלש לא חוצץ:

דחשיב. לפי שעשוי לנוי והוי בגד:

ל"א אמרי לה כו'. בדרי יהודה ברי' חייא לא פליגי לישני דחוצץ נמי דקאמר משום ייתור בגדים הוא דלא שייכא למימר חציצה שלא במקום בגדים ושלא במקום עבודה דאי במקום עבודה אפי' נימא חייצא ובדרי יוחנן הוא דפליגי לישני:

לימא פליג. דרבא אדרי יהודה דאילו רבי יוחנן פשיטא לן דפליג עליה ואפילו צילצול קטן מכשר דהא עלה קמהדר ופליג אלא דרבא דאיתמר (עלה) בעלמא מי לימא פליג אדרבי יהודה דנימא דרבא אפי' צילצול קטן מכשר שלא במקום בגדים:

ולר' יוחנן. דקאמר אפי' צילצול לא חייץ מאי איריא דנקט תנא דמתני' גמי לשמועין צילצול לא הוי ייתור וכל שכן גמי:

דגמי מסי. רופא המכה ואפי' מותר דאין שבות במקדש דכולה מסכתא באיסור שבת איירי ועיקר משום שבות נקט לה ומשנה זו בעירובין וכן כולה הך סוגיא התם היא:

תנן התם:

"בהו שלקה באצבעו כורך עליה גמי, במקדש, אבל לא במדינה.

ואם להוציא ממנה דם - כאן וכאן אסור."

אמר רבי יהודה בריה דרבי חייא:

לא שנו אלא גמי,

אבל צילצול קטן - הוי יתור בגדים.

ורבי יוחנן אמר:

לא אמרו יתור בגדים אלא במקום בגדים,

אבל שלא במקום בגדים - לא הוי יתור.

ותיפוק ליה משום חציצה!

בשמאל.

אי גמי,

שלא במקום עבודה.

ופליגא דרבא,

דאמר רבא אמר רב הסדא:

במקום בגדים אפילו נימא אחת חוצצת,

שלא במקום בגדים - שלש על שלש חוצצות,

פחות מכאן - אינן חוצצות.

אדרבי יוחנן ודאי פליגא.

אדרבי יהודה בריה דרבי חייא מי לימא דפליגא?

שאני צילצול קטן דחשיב.

לישנא אחריןא אמרי לה:

אמר רבי יהודה בריה דרבי חייא:

לא שנו אלא גמי,

אבל צילצול קטן חוצץ.

ורבי יוחנן אמר:

לא אמרו חציצה בפחות משלש על שלש אלא במקום בגדים,

אבל שלא במקום בגדים שלש על שלש חוצצות, פחות מכן אינה חוצצת.

והיינו דרבא אמר רב הסדא.

לימא פליגא אדרבי יהודה בריה דרבי חייא?

שאני צילצול קטן דחשיב.

ולרבי יוחנן, מאי איריא גמי?

לשמועין צילצול קטן!

מילתא אגב אורחיה קא משמע לן,

דגמי מסי.

10. יט"א

כ"י

נכנסה לו רוח בבגדו. והבדילתו מבשרו בשעת עבודה:
רביטא היא. הרי היא כבשרו:
כיון דקפיד עלה. דברצונו לא תהא בבשרו:
אבק עפר. דק ואינו מרגיש בו:
בית השחי מהו שיחוץ. אויר בית השחי כגון בתי זרועותיו של חלוקו שהוא רחב ואינו נוגע בבית השחי מהו שיחוץ וצריך שיהו בתי זרועותיו דחוקים ונוגעין בבשר:
גופו. ידו שהיא גופו:
נימא. משמע דאתיא מעלמא:
נימא מדולדלת. מן הבגד מגוררין ותחובה בו קצת אלא שנתקה מעיקרא:
יצא שערו. מראשו למטה עד שנכנס בין כתונת לבשרו מהו אתי"ל ידו לא חייצא שערו מאי:

["דאמר רבא אמר רב חסדא: במקום בגדים אפילו נימא אחת חוצצת"].

בעי רבא:

נכנסה לו רוח בבגדו - מהו?

"על בשרו"¹³⁰ (ויקרא ו, א) בעינן, והא ליכא,

או דלמא:

דרך לביישה בכך?

כינה - מהו שתחזין?

מתה לא תבעי לה - דודאי חייצא.

חיה - מאי?

מי אמרין: כיון דאתא ואזלא, רביטא היא ולא חייצא,

או דלמא:

כיון דקפיד עלה חייצא?

עפר - מהו שיחוץ?

עפר ודאי חייץ!

אלא, אבק עפר - מהו?

בית השחי - מהו שיחוץ?

"על בשרו" בעינן, והא ליכא,

או דלמא:

דרך לביישה בכך?

הכנים ידו לתוך חיקו - מהו?

גופו - מי חייץ או לא?

נימא - מהו שתחזין?

נימא - ודאי חייצא!

אלא נימא מדולדלת - מהו?

בעי מר בר רב אשי:

יצא שערו בבגדו - מהו?

שערו - כגופו דמי, או לאו כגופו דמי?

¹³⁰ ולבש המהן מדו בד וממנסי בד ילבש על בשרו והרים את הדשן אשר תאכל האש את העלה על המזבח ושמו אצל המזבח

11. יט, א-ב

רס"י

מהו שיחוצו. למיהוי ייתור בגדים:
אליבא דמ"ד. בפרק בתרא דעירובין (דף צו.) ובהקומץ רבה (מנחות לו):
לא תבעי לך. דודאי חייצי כדמפרש טעמא כיון דבעבודות לילה חייצין דהא לא מצוה הוה דניהוי כגופיה משום חביבותא דמצות:
דיום נמי חייצי. דאל"כ מצינו עבודות לילה חמיר מעבודות יום והן קלים מהן:
ולוים בדוכנו. לשיר:
ישראל במעמדן. על כל משמר ומשמר היה מעמד של ישראל בירושלים שבאין ועומדין בעזרה בשעת התמיד והן שלוחי כל ישראל לעמוד על קרבן דכתיב תשמרו להקריב לי במועדו שתהא שמירתכם עליו בשעת הקרבנות במסכת תענית (דף כו.):
פטורין מן התפלה. (שאין יכולין לכוין):
ומן התפילין. דקיימא לן (סוכה דף כה.) העוסק במצוה פטור מן המצוה:
דלא מיתני ליה אסורין. שאין יכול לשנות בהן איסור:
דיד. חוצצות דהוא בין בגד לבשר:
דראש. אין חוצצות כדמפרש ואזיל:
שערו. של כהן גדול שהיה נראה בין ציץ שעל מצחו למצנפת שבגובה ראשו:
ששם מניח תפילין. הלכך ליכא חציצה ותנא דאיצטריך לאשמועינן אם הניחין אין חוצצות משום ייתור בגדים הוא דאיצטריך לאשמועינן דלאו בגד הוא:

בְּעֵי רַבִּי זִירָא:
 תפילין - מהו שיחוצו?
 אליבא דמאן דאמר: לילה לאו זמן תפילין הוא - לא תבעי לך, כיון דלילה חייצי, יום נמי חייצי. כי תבעי לך, למאן דאמר: לילה זמן תפילין - מאי? מצוה דגופיה חייץ, או לא חייץ?

איגלגל מילתא ומטא לקמיה דרבי אמי, אָמַר ליה: תלמוד ערוך הוא בידנו - תפילין חוצצות.

מיתבי:

"נהנים בעבודתן ולוים בדוכנו, וישראל במעמדן - פטורין מן התפלה, ומן התפילין".

מאי לאו אם הניחין אינן חוצצות!

לא, אם הניחין - חוצצות.

אי הכי, "פטורים"? "אסורים" מיבעי ליה!

כיון דאיכא לוים וישראל דלא מתנו ליה 'אסור', משום הכי תנא "פטורין".

והתניא:

"אם הניחין אינן חוצצות!"

לא קשיא:

הא - ד',

הא - ראש.

מאי שנא דידך?

דכתיב: **"ילבש על בשרו"** (ויקרא ו, ג) - שלא יהא דבר חוצץ בינו לבשרו, דראש נמי כתיב: **"ושמת המצנפת על ראשו"**¹³¹ (שמות כט, 1)!

תנא:

"שערו הנה נראה בין ציץ למצנפת ששם מניחין תפילין".

יט, ב

¹³¹ ושמת המצנפת על ראשו ונתת את נור הקדש על המצנפת

12. יט"ב

כ"י

מכלל שהיא טמאה. עד עכשיו
 וטמא כתיב ביה וינזרו ולא
 יחללו:
 אתיא חוקה חוקה. מה להלן אם
 עבד חילל אף כאן אם עבד חילל:

"מחוסר כיפורים".

מנלו?

אמר רב הונא:

אמר קרא: "וּכְפַר עֲלֶיהָ הַכֹּהֵן וְטָהַר"¹³² (ויקרא יב, ח),
 "טָהַר" - מְכַלֵּל שֶׁהִיא טְמֵאָה.

"וְשֵׁלָא רְחוּץ יָדַיִם וְרַגְלַיִם".

אתיא "חקה" (שמות כט, ט) "חקה" (שמות ל, כא) ממחוסר בגדים.

¹³² ואם לא תמצא ידה די שיה ולקחה שתי תרים או שני בני יונה אחד לעלה ואחד לחטאת וכפר עליה הכהן וטהרה

13. יט, ב

רס"י

כהן גדול כו' כגון בחמש עבודות של יום הכפורים דילפינן בסדר יומא (דף לב.) שהוא משנה מבגדי זהב לבגדי לבן ומבגדי לבן לבגדי זהב וצריך לכל חילוף טבילה ושני קידושין מן המקרא אם לא טבל ולא קידש עבודתו כשרה:

שחרית בין ביום הכפורים בין בכל השנה עבודתו פסולה כדילפינן חוקה חוקה ממחוסר בגדים:

דאורייתא דכתיב ורחץ את בשרו במים ולבשם והתם יליף לכולה מילתא:

וחוקה כתיב בהו. לאחר שגמר כל הפרשה כתיב והיתה להם לחוקת עולם בחדש השביעי בעשור וגו':

אמר קרא ולבשם. שינה הכתוב בלבישה לעכב דכתיב ילבש ולבשם ולהכי כתיב הכא עכובא למעוטי עכובא דחוקה דלא קיימא אהאי קרא דאיירי ברחיצה ולבישה אלא אשאר (שני) דברים האמורים בפרשה:

ואין דבר אחר. בפסוק זה מעכב: **צהבו פניו**. של ר' אסי מפני שמחה כסבור טעם הגון שמע:

וי"ן אאופתא כתיבי לך. כתבתי לך וי"ו על הבקעת אות שאין ניכרת בה מפני שורות הבקעת שמפסיקות בה הפסקות הרבה לשון אחר השורות עצמו קרי להו ווי"ן שדומין לה כלומר אין זה טעם דאיכא לאקשווי א"כ אפילו קדוש של שחרית [של יוה"כ] נמי לא לעכב ביה דהא אימעוט ביום הכפורים מולבשם:

והיתה להם לחק עולם. בקידוש כתיב:

בזרעו. בכהנים הדיוטים דהיינו קידוש שבשעת כניסה שנוהג בכל הכהנים מעכבא באהרן ביום הכפורים דהא חוקה כתיב: **לדורות הוא דכתיב**. אזהרה לנהוג חוקה זו לזרעו אחריו ולא להיקשא אתא:

שאין בו. שאין מחזיק מים כשיעור ארבע קידושין:

משה ואהרן. תרין ובניו תרין שאף משה כהן היה בשבעת ימי המילואים ואע"ג דלא כהנו בבת אחת מיהו קרא להכי מידריש:

תנו רבנן:

"בהו גדול"

שלא טבל,

ושלא קידש בין בגד לבגד,

ובין עבודה לעבודה,

ועבד עבודתו - בשרה.

אחד בהו גדול, ואחד בהו הדיוט,

שלא קידש ידיו ורגליו שחרית ועבד - עבודתו פסולה."

אמר ליה רב אסי לרבי יוחנן:

מכדי חמש טבילות ועשרה קדושין דאורייתא, ו"חקה" ¹³³ (ויקרא טז, לד) כתיב בהו - ליעכבו!

אמר ליה:

אמר קרא: "ולבשם" ¹³⁴ (ויקרא טז, ד) - לבישה מעכבת,

ואין דבר אחר מעכב.

צהבו פניו.

אמר ליה: וי"ו אאופתא כתבי לך,

אי הכי, דצפרא נמי!

אמר חזקיה:

אמר קרא: "והיתה להם חק עולם לו ולזרעו לדורותם" ¹³⁵ (שמות ל, כא),

דבר המעכב בזרעו - מעכב בו,

דבר שאינו מעכב בזרעו - אין מעכב בו.

רבי יונתן אמר:

מהכא: "ורחצו ממנו משה ואהרן ובניו" ¹³⁶ (שמות מ, לא) -

דבר המעכב בבניו - מעכב בו,

דבר שאינו מעכב בבניו - אין מעכב בו.

רבי יונתן מאי טעמא לא אמר מדחזקיה?

אמר לך: ההוא - לדורות הוא דכתיב.

ואידך - מאי טעמא לא אמר מהאי?

מיבעי ליה לכדרבי יוסי ברבי חנינא,

דאמר רבי יוסי ברבי חנינא:

כל פיור שאין בו כדי לקדש ארבעה כהנים ממנו - אין מקדשין בו,

שנאמר: "ורחצו ממנו משה ואהרן ובניו" ¹³⁷ (שמות מ, לא).

¹³³ והיתה זאת לכם לחקת עולם לכפר על בני ישראל מקל הטאתם אחת בשנה ויעש כאשר צוה ה' את משה

¹³⁴ תנתן בד קדש ולבש ומנסי בד יהיו על בשרו ובאבנט בד יחגור ובמצנפת בד יצנף בגדי קדש הם ורחץ במים את בשרו ולבשם

¹³⁵ ורחצו ודיהם ורגליהם ולא ימתו והיתה להם חק עולם לו ולזרעו לדורותם

¹³⁶ ורחצו ממנו משה ואהרן ובניו את ידיהם ואת רגליהם

14. יט"ב

כ"י

מניח ידיו כו'. דבעינן ידיו ורגליו כאחד ירחצו כדכתיב קרא: **הפלגתה.** דברים ממדת כל אדם דאי אפשר לו שלא יפול: **אמר רב יוסף.** הא דרבי יוסי ברבי יהודה כשחבירו מסייעו מחזיק בו שלא יפול: **מאי בנייהו.** במאי פליגי: **עמידה מן הצד.** כגון זו שאינו בלא סיוע לרבנן לא הויא עמידה ואנן עמידה בעינן כדמפרש לקמן: **אמר קרא לשרת.** או בגשתם אל המזבח לשרת איתקש קידוש לשרות:

תנו רבנן:

"בַּיָּצֵד מִצֹּחַת קִידוּשׁ?"**מְנִיחַ יָדָיו הַיְמָנִית עַל גְּבִי רִגְלוֹ הַיְמָנִית,****וְיָדָיו הַשְּׂמָאלִית עַל גְּבִי רִגְלוֹ הַשְּׂמָאלִית, וּמְקַדָּשׁ.****רַבִּי יוֹסֵי בְרַבִּי יְהוּדָה אָמַר:****מְנִיחַ שְׂתֵי יָדָיו זֶה עַל גֵּב זֶה, וְעַל גְּבִי שְׂתֵי רִגְלָיו זֶה עַל גְּבִי זֶה, וּמְקַדָּשׁ.****אָמְרוּ לוֹ: הַפְּלֶגְתָּהּ, אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת כֵּן."**

שפיר קאמרי ליה!

אמר רב יוסף:

וחבירו מסייעו.

מאי בנייהו?

אמר אביי:

עמידה מן הצד איכא בנייהו.

אמר ליה רב סמא בריה דרב אשי לרבינא:

וליתיב מיתב ולקדש!

אמר קרא: **"לְשֵׁרֶת"**¹³⁷ (שמות ל, כ),ושירות מעומד הוא¹³⁸ (דברים יח, ה).

¹³⁷ בבאם אל אהל מועד ורחצו מים ולא ימתו או בגשתם אל המזבח לשרת להקטיר אשה לה' מי בו בחר ה' אלהיו מקל שבטיה לעמד לשרת בשם ה' הוא ובניו כל הימים

15. יט, ב - כ, א

רפ"י

אינו צריך לקדש בלילה. אם לא יצא ולא הסיח דעתו: **צריך לקדש ביום**. כדמסיים מילתיה שהלינה פוסלת בקידוש ועמוד השחר הוא העושה לינה לקמן בפרק המזבח מקדש (דף פז):

מתחילת עבודה. כשהתחיל לעבוד עבודות הללו ולא הסיח שוב דעתו [עד עשרה ימים ובלבד שיהא עומד ועובד]:

דפסק ליה מן העבודה. אלא שלא הסיח דעתו דלא תני בה היה עומד ומקריב כי הכא:

דכתיב בגשתם. וגישה דשחרית גישה אחרית היא שהרי יש כאן מערכה חדשה:

דכתיב בבואם. והרי לא יצא: **אבל גישה וגישה**. ואפי' שתיהן בו ביום:

אביאה ריקנית. נכנס שלא לעבוד:

דרב אחא בר יעקב. בסדר יומא:

הכל מודים. ר"מ ורבנן דפליגי בקידוש שלפני כל טבילה של טבילות [כ"ג רבנן אמרי] קידש ידיו ורגליו ופשט רבי מאיר אומר פשט קידש ידיו ורגליו מודים הם בקידוש של אחר טבילה שלובש הבגדים שהוא מחליף ואחר כך מקדש ואינו מקדש כשהוא ערום דכתיב בגשתם ירחצו מי שאינו מחוסר אחר קידוש אלא גישה:

להקטיר אשה. דכתיב גבי קידוש למה לי פשיטא דבעיא קידוש דהא גישת מזבח היא:

מהו דתימא ה"מ. דבעינן קידוש שחרית בעבודה דמעכבת כפרה כגון דם וקמיצה אבל כל הקטרת אימורין דלא מעכבא אימא לא תיבעי קידוש:

תנו רבנן:

"קידש ידיו ורגליו: ביום - אין צריך לקדש בלילה, בלילה - צריך לקדש ביום,

דברי רבי,

שקיה רבי אומר:

לינה - מועלת בקידוש ידים ורגלים.

רבי אלעזר ברבי שמעון אומר:

אין לינה מועלת בקידוש ידים ורגלים."

תניא אידך:

"היה עומד ומקריב על גבי מזבח כל הלילה,

לאורה - טעון קידוש ידים ורגלים,

דברי רבי,

רבי אלעזר ברבי שמעון אומר:

בין שקידש ידיו ורגליו מתחילת עבודה,

אפילו מיכן ועד עשרה ימים - אינו צריך לקדש."

וצריכא,

דאי אשמעינן קמייטא: בההיא קאמר רבי דפסק ליה מעבודה לעבודה, אבל בהא דלא פסק ליה - אימא מודי ליה רבי לרבי אלעזר ברבי שמעון.

ואי אשמעינן בהא: בהא קאמר רבי אלעזר ברבי שמעון,

אבל בהא - אימא מודי ליה לרבי,

צריכא.

מאי טעמא דרבי?

דכתיב: **"בגשתם"**¹³⁹ (שמות ל, כ).

מאי טעמא דרבי אלעזר ברבי שמעון?

דכתיב: **"בבאם"** (שמות ל, כ).

ואידך נמי הא כתיב: **"בבאם!"**

אי כתיב: **"בגשתם"** ולא כתיב **"בבאם"**,

הוה אמיא: על כל גישה וגישה - כתב רחמנא: **"בבאם"**.

ואידך נמי הא כתיב: **"בגשתם!"**

אי כתיב **"בבאם"** ולא כתיב **"בגשתם"**,

הוה אמיא: אפילו ביאה ריקנית.

אביאה ריקנית!?! הא כתיב: **"לשרת"** (שמות ל, כ)!

אלא, **"בגשתם"** מיבעי ליה לכדרב אחא בר יעקב,

דאמר רב אחא בר יעקב:

הכל מודים בקידוש שני כשהוא לבוש מקדש,

דאמר קרא: **"או בגשתם"**, מי שאינו מחוסר אלא גישה בלבד, יצא זה, שמחוסר לבישה וגישה.

"להקטיר אשה" (שמות ל, כ) למה לי?

מהו דתימא הני מילי: עבודה דמעכבא כפרה, אבל עבודה דלא מעכבא כפרה - לא, קא משמע לן.

כא

¹³⁹ בבאם אל אהל מועד ורחצו מים ולא ימתו או בגשתם אל המזבח לשרת להקטיר אשה לה'

16. כ, א

רש"י

מהו שיפסלו. בלינה אם לא שקעה בבור (בני הגולה) דאמרי בסדר יומא (דף לו.) דמשקע להו:

או דילמא כיון דקדוש בכלי שרת איפסלו. דלא דמי לקידוש ידים שהמים ניגבו ואין לינה על מי לחול: ה"כ אתא רבין אמר כו' וליג' ת"ש:

אמר לפניו רבי יצחק בר ביסנא. לפני ר' אמאי וכולה רבין אמר לה: שלא שקעו. בבור:

לעבודת לילה. להקטר חלבים: והוינן בה. קמיה דרבי אסי ולא פשט לן:

דלא צריך לקדושי. וכרבי אלעזר בר' שמעון דלא פסל לינה בקידוש או דילמא אין ראיות לקדש דאיפסלו להו בלינה ואפי' לר' אלעזר דאי לרבי ליכא למיבעי אין צריך דהא אפילו בקידוש פסל:

ולא פשט. ר' אסי הך בעיא למימר דאין צריך לקדש קאמר ולא לפוסלה בלינה כדקאמרת כמחלוקת בזו כך מחלוקת בזו ומר פשיט מיפשט דלר' אלעזר לא פסלה בלינה:

שנים עשר דד. שמוציאין מימיו ואמרינן בסדר יומא שיהו שנים עשר כהנים העסוקים בתמיד מקדשים בבת אחת:

מוכני. מפרש התם גלגלים שמעלין אותם בגלגלין מן הבור שחרית שלא יהא מימיו נפסלים בלינה לפיכך משקעין אותו ערבית בבור שיהו מימיו מחוברים למי המעין ובטלה לינתן:

מאי לאו. אפילו ר' אלעזר קאמר לה דאף על גב דפליג בקידוש שניגב מודה במים:

בא לו. כהן אצל פרו להתודות עליו ביום הכיפורים דכתיב וכפר בעדו וגו' (ויקרא טז):

ראשו לדרום ופניו למערב. מצפון לדרום היה עומד ופניו למערב והתם מפרש לה בעוקם את ראשו והתם פריך לוקמיה להדיא ממזרח למערב ומשנינן לה:

והכהן עומד. אחוריו למזרח המזבח ופניו למערב כלפי ההיכל: ואמרינן טעמא התם:

מאן שמעת ליה [דאמר] כו'. דקתני בפירקא דבתריה (דף מג:) שחטו וקיבל במזרק את דמו סמוך לוידויו מיד אלמא בין האולם ולמזבח צפון הוא לשחיטת קדשי קדשים דהא פר חטאת הוא:

"]תנו רבנן:

"קידוש ידיו ורגליו: ביום - אין צריך לקדש בלינה, בלינה - צריך לקדש ביום.

דברי רבי,

שהיה רבי אומר:

לינה - מועלת בקידוש ידים ורגלים.

רבי אלעזר ברבי שמעון אומר:

אין לינה מועלת בקידוש ידים ורגלים" [.]

כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן,

בצי אילפא:

לדברי האומר: "אין לינה מועלת בקידוש ידים ורגלים",

מי כיוור מהו שיפסלו?

מי אמרינן: הני למאי? לקידוש ידים ורגלים,

קידוש ידים ורגלים גופייהו לא פסול בהו לינה,

או דלמא:

כיון דקדוש להו בכלי שרת מיפסלי?

כי אתא רבין אמר:

רבי ירמיה אמר רבי אמאי יוחנן:

הדר פשיט אילפא: כמחלוקת בזו, כך מחלוקת בזו.

אמר לפניו רבי יצחק בר ביסנא:

רבי, אתה אומר כן?

אלא הכי אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן משמיה דאילפא:

כיוור שלא שקעו מבערב - מקדש ממנו לעבודת לילה,

ולמחר אינו מקדש.

והוינן בה: "למחר אינו מקדש"

דלא צריך לקדוש,

או דלמא:

איפסלו בלינה?

ולא פשיט לן,

ומר קא פשיט ליה מיפשיט.

תא שמע:

"בן קטין עשה שנים עשר דד לכיור,

אף הוא עשה מוכני לכיור שלא יהיו מימיו נפסלין בלינה" (יומא לו.).

מאי לאו רבי אלעזר ברבי שמעון היא.

לא, רבי היא.

והא מדרישא רבי אלעזר ברבי שמעון, סיפא נמי רבי אלעזר ברבי שמעון!

דקתני רישא: "בא לו אצל פרו,

ופר היה עומד בין האולם ולמזבח,

ראשו - לדרום,

ופניו - למערב,

והכהן עומד במזרח ופניו למערב" (יומא לה:).

מאן שמעת ליה דאמר: בין האולם ולמזבח - צפון?

רבי אלעזר ברבי שמעון,

דתניא:

"איזהו 'צפון' ¹⁴⁰ (ויקרא א, יא) ?

¹⁴⁰ ושחט אתו על ירך המזבח צפנה לפני ה' וזרקו בני אהרן הכהנים את דמו על המזבח סביב

מְקִיר מְזַבַּח צְפוֹנִי וְעַד בּוֹתֵל עֲזָרָה צְפוֹנִי וּבִגְדָה כָּל הַמְּזַבְּחִים כּוֹלֵו צְפוֹן.

דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה.

רַבִּי אֱלֶעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן מוֹסִיף:

אִף בֵּין הָאוֹלָם וְלַמְּזַבְּחִים.

רַבִּי מוֹסִיף:

אִף מְקוֹם דְּרִיסַת רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים וּמְקוֹם דְּרִיסַת רַגְלֵי יִשְׂרָאֵל.

אָבֵל מִן הַחֲלִיפּוֹת וְלַפְּנִים הַכֹּל מוֹדִים שְׁפָסוּלוֹ!

וְתַסְבְּרָא רַבִּי אֱלֶעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן הִיא, וְלֹא רַבִּי?

הַשְּׁתָּא רַבִּי אֲדָרְבֵי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה מוֹסִיף, אֲדָרְבֵי אֱלֶעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן לֹא מוֹסִיף!

אֲנִי הִכִּי קְאָמְרִינָן:

אִי סְלֵקָא דְעֵתָהּ: רַבִּי הִיא - לּוֹקְמָה בְּמְקוֹם דְּרִיסַת רַגְלֵי כֹהֲנִים וּבְמְקוֹם דְּרִיסַת רַגְלֵי יִשְׂרָאֵל.

אֵלֶּא מָאִי רַבִּי אֱלֶעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן הִיא!?

לּוֹקְמָה מְקִיר מְזַבְּחִים צְפוֹנִי עַד בּוֹתֵל עֲזָרָה צְפוֹנִי!

אֵלֶּא מָאִי אֵית לָךְ לְמִימַר?

מִשּׁוּם חוֹלְשָׁא דְכֹהֵן גְּדוֹל,

הַכָּא נְמִי מִשּׁוּם חוֹלְשָׁא דְכֹהֵן גְּדוֹל.

רַבִּי

כְּנֻגָה כָּל הַמְּזַבְּחִים. כְּנֻגָה צְפוֹנוֹ וְלֹא מִן הַמְּזַבְּחִים וְהַלֵּאָה לֹא לְצַד מְזַרְחָה וְלֹא לְצַד מְעַרְבֵי וְאֵעִיף שֶׁהוּא בְּחֻצֵי חֶלֶק עֲזָרָה הַצְּפוֹנִי לֹא כִּשְׁרָה הוּא לְשַׁחֲטֵת חֲטָאֵת דְּבַעֲיָן עַל יַרְךְ הַמְּזַבְּחִים וְלִכְבֵּא:

ר' אֱלֶעָזָר מוֹסִיף אִף בֵּין הָאוֹלָם וְלַמְּזַבְּחִים. שֶׁהוּא מְעַרְבּוֹ שֶׁל מְזַבְּחָה וּבִלְבַד שִׁיחָה (כָּל חֶלֶק צְפוֹנוֹ שֶׁל עֲזָרָה אֲבֵל מְזַרְחוֹ שֶׁל מְזַבְּחָה לְצַד שַׁעַר נִקְנֹר שָׁבוּ נִכְנְסִין לְעֲזָרָה לֹא מִכְּשֶׁר אֲפִי חֶלֶק צְפוֹנִי דְקִילָא קְדוּשָׁתָהּ דְּהוּא מְקוֹם דְּרִיסַת יִשְׂרָאֵל וְכֹהֲנִים יִיָּא אִמָּה מְקוֹם דְּרִיסַת יִשְׂרָאֵל מִן הַשַּׁעַר וְלַפְּנִים וִיָּא אִמָּה עַד לְצַד הַמְּזַבְּחִים מְקוֹם שֶׁל דְּרִיסַת רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים:

רַבִּי מוֹסִיף. אִף צְפוֹן שְׁבָאוֹתָן עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אִמָּה שֶׁל צַד מְזַרְחָה שֶׁהִן דְּרִיסַת יִשְׂרָאֵל וְכֹהֲנִים: הִיָּג אֲבֵל מִן הַחֲלִיפּוֹת וְלַפְּנִים הַכֹּל מוֹדִים שְׁפָסוּלוֹ וּמִיָּהוּ בֵּית חֲלִיפּוֹת הָאוֹלָם עוֹדֵף רֹחְבוֹ עַל רֹחְבֵי הַיֵּכֶל טִיּוֹ אִמָּה לְצְפוֹן וְטִיּוֹ לְדָרוֹם וְהוּא נִקְרָא בֵּית חֲלִיפּוֹת שֶׁהִיא בְּכוֹתֵל הָאוֹלָם מֵאַחֲרֵי חֲלוֹנוֹת שֶׁהַכֹּהֲנִים מְצַנִּיעִין שֵׁם אֶת סְכִינֵיהֶם [וּסְכִינֵי קְרִי חִילוֹף בְּלִשׁוֹן עֲרִבִין] הִכִּי תֵּנֵן לָהּ בְּמִסְכַּת מְדוֹת וְאֲשִׁמוּעִי דְמֵאַחֲרֵי הָאוֹלָם לֹא צְפוֹן הוּא לְשַׁחֲטֵת קְדָשִׁים קְדָשִׁים דְּכִיּוֹן דְּלֹא מִתְחַזִּי מְזַבְּחָה תֵּנֵן לֹא קְרִינָן עַל יַרְךְ אֵעִיף דְּמִכְשָׁרִינָן לִיָּה לְקַמֵּן (דף כו.) לְשַׁחֲטֵת קְדָשִׁים קְדָשִׁים לְקְדָשִׁים קְדָשִׁים פְּסוּלוֹ:

וְתַסְבְּרָא דְר' אֱלֶעָזָר הִיא וְלֹא רַבִּי. דְּלֹא מוֹדָה רַבִּי בְּבֵין הָאוֹלָם וְלַמְּזַבְּחִים דְּלִיהוּ צְפוֹן:

הַשְּׁתָּא רַבִּי כו'. הִיא מוֹסִיף דְקִתְנִי אֲדָרְבֵי יוֹסִי קָאִי אֲדָרְבֵי אֱלֶעָזָר לֹא קָאִי וְהִיא [עִי"כ] אֲדָרְבֵי אֱלֶעָזָר [נְמוּ] אֲמַרְהָ לְמִילְתָּהּ דְעַל כְּרַחֵךְ כִּיּוֹן דְּמִכְשָׁר מְקוֹם קְדוּשָׁה קְלָה לְשַׁחֲטֵת שֵׁם מְקוֹם קְדוּשָׁה חֲמוּרָה לְכִי"ש:

אֲנִי הִכִּי קְאָמְרִי. הִיא דְשַׁקְלִיָּה לִיָּה מְרַבִּי לֹא מִשּׁוּם דְּרַבִּי לֹא מִכְשָׁר בֵּין הָאוֹלָם וְלַמְּזַבְּחִים לְשַׁחֲטֵת חֲטָאֵת אֵלֶּא הִכִּי קְשִׁיָּא לָן כִּיּוֹן דְּרַבִּי נְמִי מִכְשָׁר (צְפוֹן) לְצְפוֹן שְׁבָאוֹתָן לְמָה לּוֹ לְשׁוֹחֲטוֹ אֲצַל הָאוֹלָם לּוֹקְמִיָּה בְּצְפוֹן הַמְּזַרְחָה סְמוּךְ לְכִנִּיסַתָּן לְעֲזָרָה דְּהִיא לֹא אֲוֹרַח אֲרַעָא לְאִקְרוּבֵי לְהִיכַל:

אֵלֶּא מָאִי ר' אִיא הִיא. וּמִשּׁוּם דְּלֹא מִכְשָׁר מְקוֹם דְּרִיסַת יִשְׂרָאֵל וְכֹהֲנִים וְשַׁחֲטֵת חֲטָאֵת מִמְטִי לִיָּה לְהַתֵּם אֲכַתִּי תִקְשָׁה לָךְ דְּהוּא מְצִי לְאוֹקְמִי מְקִיר מְזַבְּחִים צְפוֹנִי עַד כּוֹתֵל עֲזָרָה צְפוֹנִי דְּהוּי צְפוֹן לְדְבָרֵי הַכֹּל:

אֵלֶּא מָאִי אֵית לָךְ לְמִימַר. עֲלִיָּה: מִשּׁוּם חוֹלְשָׁה דְכִי"ג. שְׁכַל עֲבוּדוֹת (פְּנִינִים) שֶׁל יוֹם הַכִּיּוֹרִים עֲלִיּוֹ וְתֵשׁ כְּחוֹ הַלֵּהִי מִמְטִינָן לִיָּה לְהַתֵּם לְפִי שֶׁהוּא צְרִיךְ לְהַכְנִיס דְמוֹ לְהִיכַל וְלִהְיוֹת וְלֹא יִכְבַּד עֲלִיּוֹ מִשּׁוּם הַמְּזַרְק וְהַדָּם: הִי"ג. כִּי מוֹקְמַת לִיָּה כְּרַבִּי הִיא טַעְמָא אִיכָא:

17. כ, א-ב

רס"י

תרומת הדשן. דכתיב והרים את הדשן בכל בקר היה נוטל מחתה מן הגחלים המאוכלות הפנימיות ויורד ונותנה במזרחו של כבש בדרומו של מזבח כדכתיב ושמו אצל המזבח ושם היה נבלע במקומו והיא היתה בכל יום ראשונה לכל העבודות: **מתחילת עבודה.** שזו תחילת עבודת יום הוא:

הא אמרת פסלה לינה. ולינה בעמוד השחר תליא דכתיב עד בקר:

הא אמר מכאן ועד י' ימים. ואת תלית טעמא משום דקדיש בתחלת עבודת יום זה:

ולינה דרבנן. לינה זו שתועיל בקידוש שאין המים בפנינו מדרבנן הוא דגזור בה שלא תזלזל בלינה ומודה רבי שכהשעלו לכיור מן הבור מקרות הגבר שהוא זמן תרומת הדשן כדאמרינן בפרק קמא דיומא (דף כ.) דמשום האי פורתא לא פסלה לינה בקידוש דלא מסקי אינשי אדעתיהו דדמי כמה שקידש ביום:

וראה רבי יוחנן דבריו. של ר' אלעזר נכונים במקדש ידיו בתחלת עבודת היום דלא פסל בה לינה ולא במי שקידש בלילה להקטיר חלבים שהוא סוף עבודת יום אתמול:

ראוהו אחיו שירד. משנה היא במסכת תמיד (פרק ב מ"א) בתורם את הדשן שירד מן המזבח והמחתה של תרומת הדשן בידו:

מיהרו וקידשו כו'. להוציא את הדשן שבמקום המערכה או לסלקו לתפוח שבאמצע המזבח והכי תנן בה התם החלו מעלין באפר על גבי התפוח וקא סלקא דעתך בכהנים שעבדו כל הלילה קאי ומקודשי ידים ורגלים היו וצריכין לחזור ולקדש עכשיו שתמשך עבודה זו עד היום ויפסל קידוש הלילה בלינת עמוד השחר ויועיל להם קדוש זה של אחר קרות הגבר:

בשלמא לאביי דמוקי לה. להא דר' יוחנן כרבי ומודה רבי דמקרות הגבר ועד צפרא לא פסלה לינה בקידוש הא מני נמי דקתני דקידוש זה לא יפסל בעמוד השחר אבל קידוש הלילה יפסל רבי היא:

אלא לרבא כו' הא מני. שמצריכין קידוש על קידוש ומתיר קידוש השני בקרות הגבר:

אי רבי הא אמר פסלה לינה. אף בזה שבקרות הגבר:

ואי ר' אלעזר. אף הראשון לא יפסל ושני זה למה:

בכהני חדתי. שלא שימשו בלילה ולא היו רחוצי ידים ורגלים:

אמר רבי יוחנן:

קידוש ידיו ורגליו לתרומת הדשן, למחר אינו צריך לקדש, ששכר קידוש מתחילת עבודה.

למאן?

אי לרבי - האמר: פסלה לינה!

אי לרבי אלעזר ברבי שמעון - האמר: אין צריך לקדש, אפילו מיכן ועד עשרה ימים!

אמר אביי:

לעולם לרבי, ולינה דרבנן היא.

ומודי דמקרות הגבר ועד צפרא לא פסלה לינה.

רבא אמר:

לעולם, רבי אלעזר ברבי שמעון היא, וראה רבי יוחנן דכרו בתחילת עבודה, ולא בסוף עבודה.

מיתבי:

"דאוהו אחיו הכהנים שירד,

יהם רצו ובאו, מיהרו וקידשו ידיהם ורגליהם מן הפיור" (תמיד כח:).

בשלמא לאביי דמוקים לה כרבי, ומודי רבי דמקרות הגבר עד צפרא לא פסלה לינה, הא מני? רבי היא.

אלא לרבא דמוקים לה כרבי אלעזר ברבי שמעון,

אבל לרבי מקרות הגבר עד צפרא פסלה לינה - הא מני?

אי רבי - פסלה לינה!

אי רבי אלעזר ברבי שמעון - הא אמר: אפילו מיכן ועד עשרה ימים - אינו צריך לקדש!

לעולם, כרבי אלעזר ברבי שמעון,

והכא במאי עסקינן: בכהני חדתי.

כב

18. כ"ב

רש"י

יציאה. חוץ לעזרה מהו שתועיל כדרך שפוסל בכל הקדשים שקדשו בכלי שרת שאם יצאו נפסלין ביוצא:

דלא פריש. לא נבדל מעבודה: **ונטמאו**. הידים בדבר שאין טומאתו מן התורה שיטמא גופו אלא בפיגול או בנותר ששינוי בפסחי' (דף קכ:) שטמאים את הידים:

מטבילין. את הידים לבדן: **יצאו ידיו**. שהושיטן לחוץ:

מקדש בכלי שרת. או כיוור או כלי שרת אחר דמרבין לקמן בשמעתין כל כלי שרת לקידוש: **בפנים**. שהרי הוקבעו לו מקום בעזרה דכתיב ונתת את הכיור וגוי' והתם כתיב ורחצו ממנו:

בכלי חול פסול. דרחצו ממנו כתיב וכי איתרבו שאר כלים לקמן דומיא דידיה איתרבו:

או שטבל במי מערה. שהן כשרין לטבילה והי' למים חיים אלא שרוב טבילות במים מכוונסין:

עבודתו פסולה. ולא אמרי' טבילה דבר חשוב הוא ומהני ליה במקום קידוש:

הא קידש בפנים ויצא כשרין. דאי ס"ד פסולה השתא קידש בפנים ויצא פסולה קידש בחוץ מיבעיא וכי יש יציאה גדולה מזו:

ומשני דילמא קידש בחוץ. דאיצטריך ליה לתנא למיתני דפסולה:

כגון דאפיק ידיה לבר. וגופיה בפנים וקידש דאילו קידש בפנים והוציא ידיו תניא לעיל הרי הן בקדושתן אבל יצא גופו לא תידוק מינה:

אם להשהות טעון טבילה. קס"ד משום היסח הדעת:

הכא במאי עסקינן. דקתני אם לשהות טעון טבילה:

שיצא להסך רגליו. לגדולים ודכוותיה סיפא דקתני אם לפי שעה טעון קידוש שיצא להטיל מים דאמרינן בסדר יומא (דף ל.) מצוה לשפשף בידו ניצוצות שעל גבי רגליו שלא יראה ככרות שפכה לפיכך צריך לקדש ידיו ורגליו:

בהדיא קתני לה. בסיפא דההיא:

פרה. בעבודת פרה אדומה שהיה חוץ לירושלים בהר המשחה: **ויוצא**. אלמא לא פסל יציאה בקידוש ידים ורגלים:

איבעיא להו: יציאה מהו שתועיל בקידוש ידים ורגלים?

אם תימצי לומר: לינה לא פסלה, דלא פריש, אבל יציאה דפריש אסוהי מסח דעתיה, או דלמא:

כיון דבדו לחזור לא מסח?

תא שמע:

"קידש ידיו ורגליו ונטמאו - מטבילין ואין צריך לקדש יצאו - הרי הן בקדושתן!"

"ויצאו" ידיו לא קמיבעיא לן, כי קמיבעיא לן: יצא כל גופו - מאי?

תא שמע:

"שלא רחוק ידים ורגלים: מקדש בכלי שרת בפנים.

קידש בכלי שרת בחוץ,

או בכלי חול בפנים,

או שטבל במי מערה ועבד - עבודתו פסולה."

טעמא ד"קידש בכלי שרת בחוץ",

הא קידש בפנים ויצא עבודתו - כשירה.

דלמא "קידש בכלי שרת בחוץ",

היכי דמי?

כגון דאפיק ידיו לבר וקידש.

הא קידש בפנים ויצא - דאפיק ידיה לבר - כשירה.

אבל יצא כל גופו - תיבעי לך.

אמר ליה רב זביד לרב פפא:

תא שמע:

"יצא חוץ למחיצת חומת העזרה,

אם לשהות - טעון טבילה,

אם לפי שעה - טעון קידוש ידים ורגלים!"

אמר ליה:

הכא במאי עסקינן: כגון שיצא להסך רגליו, ולהטיל מים.

הא בהדיא קתני לה:

"כל המיסך רגליו - טעון טבילה,

וכל המטיל מים - טעון קידוש ידים ורגלים!"

תני והדר מפרש.

תא שמע:

"פרה:

רבי חייא בר יוסף אמר:

מקדש בכלי שרת בפנים, ויוצא.

ורבי יוחנן אמר:

אפילו בחוץ,

ואפילו בכלי חול,

ואפילו במקיפה של חרס.

אמר רב פפא:

שְׂאֵנֵי פָּרָה,

הוֹאִיל וְכָל מַעֲשֵׂיָהּ בַחוּץ לֹא פָסְלָה בָּהּ יְצִיאָהּ.

רַש"י

כַּעֲיֵן עֲבוּדָה. שִׁינוּי הוּא:

אִי הָכִי, לָמָּה לִי דְמָקֵדֶשׁ?

כַּעֲיֵן עֲבוּדָה פְּנִים.

19. כ, ב - כא, א

רפ"י

טומאה. קס"ד נטמאו ידיו ולא גופו קמיבעיא ליה:
את"ל יציאה לא פסלה. התם הוא משום דגברא חזי לחזור וליכנס לא מסח דעתיה ולא מיפסל קידוש בהיסח הדעת:
או דלמא כיון דהדר חזי. על ידי הטבילה דק ליה מדקדק בקדושין ונזהר מליגע ידיו בדבר טינוף ולא מסח דעתיה:
והא פרה דטמויי מטמאין ליה. אחר קידוש זה כדתנן כ"ו וטבילה זו בהר המשחה היתה והכי תנן לה במסכת פרה (פ"ג מ"ו) ואחר טבילתו מיד הוא מסדר מערכתה ושורפה אלמא אחר הקידוש הזה היתה וש"מ לא פסלה לה טומאה י"ש חסרו"ן בספרי"ם ונראה לי הגירסא הכי שאני פרה הואיל וטבול יום כשר בה טומאה לא פסלה בקידושין שלה:
אי הכי למה לי דמקדש. הואיל ואין קידוש כשאר קידוש עבודה:

איבעיא להו:

טומאה, מהו שתועיל לקידוש ידים ורגלים?

אם תימצי לומר: יציאה לא פסלה דגברא חזי,

אבל הכא דגברא לא חזי - אסוהי מסח דעתיה.

או דלמא:

כיון דהדר חזי דק ליה ולא מסח דעתיה?

תא שמע:

"קידוש ידיו ורגליו ונטמאו מטבילין ואין צריך לקדש!"

נטמאו ידיו - לא מיבעיא לן,

כי מיבעיא לן: נטמא כל גופו.

"כל גופו" - תיפוק לי, כיון דבעי למעבד הערב שמש אסוהי מסח דעתיה!

כגון דאיטמי סמוך לשקיעת החמה.

תא שמע:

"פרה:

רבי חייא ברבי יוסף אמר:

מקדש בכלי שרת בפנים ויוצא.

ורבי יוחנן אמר:

אפילו בחוץ, ואפילו בכלי חול,

ואפילו במקידה של חרס".

והא פרה דטמויי מטמינן ליה,

כא,א

דתנן:

"מטמאין היו הכהן השורף את הפרה ומטבילין אותו,**להוציא מלבן של צדוקין,****שהיו אומרים: במעורבי שמש היתה נעשית".**ששמע מינה: לא פסלה בה¹⁴¹ טומאה" (פרה ג, ז)!

שאני פרה, הואיל דטבול יום לא פסיל בה.

אי הכי, למה לי דמקדש!

כעין עבודה בעינן.

¹⁴¹ במהדורת וילנא: (מחשבת)

20. כא, א

כ"י

בכור. שיכניס ידיו ורגליו בתוכו:
הא בכור דומיא דמערה. והיכי דמי כגון שנכנס לתוכו:
מי מערה איצטריך ליה. כלומר לעולם דכוותיה בכיור נמי פסול והאי דנקט מי מערה איצטריך סד"א הואיל וטבילה מעלייתא היא עדיפא היא מכיור שהן שאובין וקידוש אין כאן וטבילה אין כאן אבל הכא טבילה איכא קמשמע לן: ה"ג אמר רבי חייא בר יוסף מי כיור נפסלין למתירין כמתירין לאברים כאברים ורב חסדא אמר אף למתירין אין נפסלין אלא בעמוד השחר כאברים:

איבעיא להו:

מהו לקדש ידיו ורגליו בכיור?

"ממנו"¹⁴² (שמות ל, יט) אמר רחמנא, ולא בתוכו,

או דלמא:

אפילו בתוכו?

אמר רב נחמן בר יצחק:

תא שמע:

"או שטבל במי מערה ועבד עבודתו - פסולה".

הא מי כיור דומיא **"מי מערה"**, ועבד עבודתו - כשירה.

לא, מי מערה איצטריכא ליה,

שלא תאמר: כל גופו טובל בהו, ידיו ורגליו לא כל שכן?!

¹⁴² ורחצו אהרן ובניו ממנו את ידיהם ואת רגליהם

21. כא, א-ב

רש"י

מי כיוור. לפי זמן עבודה שהקידוש צריך לה הוי זמן מימיו ליפסל אם עבודת [מתיר הוא כגון עבודת] דם או קמצים שנפסלים בבא הלילה עליהם כדאמרי באיזהו מקומן (לקמן דף נו.) מנין לדם שנפסל בשקיעת החמה וכו' מי כיוור נפסלו בשקיעת החמה אם לא נשקע הכיוור בבור לפני שקיעת החמה נפסלים מימיו לקדש עוד מהם לצורך עבודת יום מחר אפי' שיקעו קודם עמוד השחר העושה לינה בכל מקום אינו מועיל לו שלפי עבודתו הוא חשוב וכן אם שקעו לפני שקיעת החמה והעלהו בלילה מכיון שמצאו הלילה שעה אחת חוץ לבור נפסלו מימיו לעבודת היום:

לאברים כאברים. לקדש מהן לעבודת הקטר חלבים נפסלין בעמוד השחר כמו שאברים נפסלין בלינת עמוד השחר כדכתיב עד בקר אבל כל הלילה כשרין לקדש מהן לעבודת לילה ואם שיקעו קודם עמוד השחר מעט כשרין מימיו לקידוש עבודת [היום]:

אף] למתירין כו' כאברים. כשם שאין האברים נפסלין אלא בעמוד השחר אף כל לינות אין פוסלות בשום קדושה אלא בעמוד השחר:

ור' יוחנן אמר כיוור כיון ששקעו. בבור כדרך מצותו סמוך לשקיעת החמה:

שוב אין מעלהו. כל הלילה וקס"ד דאפי' לעבודת הלילה קאמר ר' יוחנן דמיפסל בה העלאתו ואתרוייהו פליג:

לעבודת לילה. הקטר חלבים:

ולמחר אינו מקדש. קס"ד דאסור לקדש הימנו קאמר שנפסל בשקיעת החמה לעבודת יום אלמא כולה כרבי חייה סבירא ליה:

מאי אינו מעלהו נמי דקאמר. רבי יוחנן לעיל לעבודת יום משום פסול עבודת יום קאמר לה שלא יפסלו מימיו לעבודת יום וקא סלקא דעתך השתא שהעלאת הלילה תפסלם לעבודת מתיר כו' חייה:

אי הכי היינו דרבי חייה. מאי אינו מעלהו דקאמר רבי יוחנן עלה דר' חייה ודרב חסדא מאי אתא למימר הא רבי חייה נמי ה"ק:

איכא בינייהו גזירת שיקוע. כלומר הא דאוקים אין מעלהו דרבי יוחנן משום פסול עבודת יום לא כדקס"ד שיהא הלילה פוסלו לעבודת היום כרבי חייה אלא שמא לא יחזור וישקענו ונמצא עמוד השחר פוסלו לעבודת מחר ולעולם (אם שקעו קודם עמוד השחר כשר) והיינו דלא נקט רבי יוחנן לישנא דפסולה אלא לשון איסור העלאה שלא יגרמו להן ליפסל דכיון דקדש להו בכלי שרת מצוה לשמרן כשאר קדשים ומיהו בהעלאה לא מיפסיל ולקמן פריך היינו דרב חסדא דאמר לילה לא פסיל אלא עמוד השחר פוסל ורבי חייה לא אסר ליה להעלותו משום גזירת שיקוע אלא דבהעלותו נפסל מיד לעבודת מתיר הלכך נקט לשון נפסלין:

והאמר רבי יוחנן כו'. אלמא אמר שמעלהו לקדש לתרומת הדשן ולא הצריך לחזור ולשקעו ובשלמא העלאתו לא קשיא לן דלא סגי בלאו קידוש זה שזכה לפייס של תרומת הדשן ולגזירת שיקוע ליכא למיחש דכיון שמצאו משוקע והעלהו ועכשיו הגיע הזמן הסמוך לפסולו לא פשע ביה והדר משקע ליה ולא דמי למעלהו בלילה שמניחו לקדש בו כהנים הבאים תמיד להקטיר ואתי למיפשע ביה אלא הא קשיא לך דלא איירי בה רבי יוחנן במצות שיקוע ונימא דנישקעיה:

המשך הרש"י בעמוד הבא

אמר רבי חייה בר יוסף:
מי כיוור נפסלין למתירין כמתירין.
לאברים כאברים.

רב חסדא אמר:
אף למתירין אין נפסלין אלא בעמוד השחר, כאברין.

ורבי יוחנן אמר:
כיוור כיון ששקעו שוב אין מעלהו.

למימרא: לעבודת לילה נמי לא חזי.
והאמר רבי אסי אמר רבי יוחנן משמיה דאילפא:
כיוור שלא שקעו מבקרב מקדש ממנו לעבודת לילה, למחר - אינו מקדש!

מאי "אינו מעלהו" נמי דקאמר? לעבודת יום, אבל לעבודת לילה - חזי.

אי הכי, היינו דרבי חייה בר יוסף!

כא, א איכא בינייהו גזירת שיקוע.

והאמר רבי יוחנן:
קידוש ידיו לתרומת הדשן למחר - אין צריך לקדש, ששכר קידוש מתחילת עבודה!
בשלימא לרבא דמוקים לה היא כרבי אלעזר ברבי שמעון - היא כרבי אלא לאב"י דמוקים לה כרבי - קשיא דרבי אדרבי:
מאי שנא התם דמשקע ליה,
ומאי שנא הכא דלא משקע ליה?

דמסלק ליה והדר משקע ליה.

אי הכי, "למחר אינו מקדש" - אמאי!

אין צריך לקדש.

למימרא: דלמתירין מיחזא חזי,
היינו רב חסדא!

איכא בינייהו: מצות שיקוע.

מיתבי:

"לא היו רואין אותו, ולא שומעין את קולו, עד ששומעים קול של עץ שנעשה בו קטין מוכני לפיור, והן אומרים: הגיע עת קידוש ידים ורגלים מן הפיור" (תמיד כח.-:).
מאי לאו דמסלק ליה,
אלמא משקע ליה!

לא, דמשקע ליה.

אי דמשקע ליה מי משתמע קליה!

משקע ליה בגילגלא.

לִישָׁנָא אַחֲרֵינָא:

דְּמִשְׁקָע לִיהַּ בְּחֻמְרֵתֶיהָ, כִּי הֵיכִי דְלִישְׁתַּמְעַע קְלִיָּה וְלִשְׁמַעֵי וְלִיתֵי.

וְהָא הָוָה גְּבִינִי כְּרוּז!

בִּי תְרֵי הֵיכְרֵי הוּוּ עֲבָדִי,

דְּשָׁמַע מֵהָאֵי אֶתִי וְשָׁמַע מֵהָאֵי אֶתִי.

רפ"י

בשלמא לרבא דמוקי. לעיל הא מילתא דר' יוחנן אליבא דרבי אלעזר דאמר אין לינה מועלת בקידוש איכא למימר דמשום הכי לא חש לשיקועו דקסבר רבי אלעזר דבמי כיוור גופייהו נמי לא פסלה לינה:

הא. דאמר ר' יוחנן לעיל אין מעלהו:

כרבי. אמרה דאמר לינה מועלת בקידוש וכל שכן במי כיוור:

אלא לאבבי. דאוקים לעיל כרבי קשיא דרבי אדרבי לעיל אי"ר יוחנן אליבא דרבי לגזירת שיקוע חייש והכא נמי נשקעיה והכא ליכא למיתלי טעמא במודה רבי דמקרות הגבר עד צפרא לא פסלה לינה דבשלמא גבי קידוש דפסול לינה דידיה דרבנן שהרי אין המים בעולם הוא דאיכא למימר הכי אבל מי כיוור דהו קמן וקדושת כלי עליהם ולינה דידיה דאורייתא עמוד השחר הוא דגרים ליה:

מאי שנא שנת התם דמשקע ליה. כלומר מאי שנא גבי אין מעלהו דחש לגזירת שיקועו ומ"ש כו':

דמסלק ליה והדר משקע ליה. לאחר קידוש תרומת הדשן ורבי יוחנן הוא דלא איירי בתקנת מי כיוור אלא בהלכות קידוש לאשמועינן דמודי רבי מקרות הגבר עד צפרא לא פסלה לינה: הכי גרסי' אי הכי למחר אינו מקדש אין צריך לקדש היינו דרב חסדא כו'. אי הכי דלר' יוחנן אוקמא דלילה לא פסל ולמחר אינו מקדש בתמיה:

אמאי. אי"ר יוחנן משמיה דאילפא מקדש ממנו לעבודת לילה ולמחר אינו מקדש דשמעיה מיניה דמשום דלא שיקעו בערב קא פסל להו קידוש מחר:

ומשני אין צריך לקדש. קאמר דכיון שקידש לעבודת לילה אין צריך למחר ואשמעי' דאין לינה מועלת בקידוש וכדרבי אלעזר:

היינו דרב חסדא. השתא דאוקמא אין מעלהו דר' יוחנן משום פסול עמוד השחר אבל לילה לא פסיל היינו דרב חסדא:

איכא בינייהו מצות שיקוע. לר' יוחנן מצות שיקוע מבערב כדי שימצאנו משוקע בקידוש תרומת הדשן ויהא נזכר לחזור ולשקעו והיינו דקאמר כיון ששקעו אלמא מבערב הוא משקע ליה ולרב חסדא לא החמירו בו כל כך ואין מצות שיקועו אלא סמוך לזמן פסולו קודם עמוד השחר:

לא היו רואין אותו כו'. [במי שזכה] בתרומת הדשן קמירי במסכת תמיד כשהיה נכנס לעזרה לקדש ידיו ורגליו לא היה מכניס בידו לא נר ולא אבוקה אלא מהלך לאור המערכה ולא היו רואין אותו אחיו [הכהנים] שהיו בבית מוקד עד ששומעין כו':

והן אומרים הגיע. לכיוור מזרזין את עצמן להיות נכונים להעלות אפר לתפוח לאחר שירד זה מן המזבח כדתנן לעיל גבי ראוהו אחיו הכהנים שירד:

מאי לאו. האי שמיעת קול העץ דקתני דסליק ליה לכיוור מן הבור אלמא משוקע הוה וקשיא ליה לרב חסדא דאמר לא משקע ליה עד צפרא:

לא דמשקע. השתא:

מי משתמע קליה. הלא אין מוכני צריך לשוקעו אלא להעלותו אבל שיקועו משלשלו לבור והוא נופל מאליו:

ומשני דמשקע ליה בגלגלא. כי היכי דלישתמע קליה וישמעו הכהנים הישנים בעיר וניתו לפייס דתנן במסכת תמיד (פרק ג מ"ח) מיריחו היו שומעין את קול העץ שעשה כו':

בחומרתייה. גלגלא:

והא גביני כרוז. שהיה מכריז עמדו הכהנים לעבודתכם ולוים לדוכנכם וישראל למעמדכם:

גביני. שם האיש:

בי תרי היכרי הוּו עבדי. שתי היכרות עושין לדבר:

22. כא, ב - כב, א

כ"י

כל הכלים מקדשים. מים שנתקדשו בהן לקדש את הידים ורגלים:

בין שאין בהן רביעית. הלוג מים ואע"ג דליכא שיעורא גבי נטילת ידים לגבי קידוש לא בעינן שיעור:

בקודח בתוכו. קודח דופנו של כיר ותוחב בתוכו כלי קטן ומקצתו לחוץ ויונק מימי הכיור ומוציא אבל באפיה נפשיה בעינן שיעור ארבעה כהנים:

והא ממנו כתוב. אמתניי פריך דאמר כל כלי שרת ראויין הם לקדש:

ירחצו. ובקרבתם אל המזבח ירחצו קרא יתירא הוא האי ירחצו דהא כתיב לעיל מיניה ורחצו ממנו וסמיך ליה בבואם אל אהל מועד ובקרבתם אל המזבח לא לכתוב ירחצו דהא אורחצו הסמוך קאי:

שנמשח עמו. ונתקדש במשיחתו כמותו אינו מקדש ידים ורגלים: לנחשת הקשתיו. לא בהיקשא יליף לה אלא כלומר [דימיתיו לכיור] להיות של נחשת הכן כמו הכיור (דימיתיו לכיור):

ולא לדבר אחר. לא היקשתי שניהם בפסוק אחד ללמוד שאר דברים ולומר שכנו מקדש כמותו דמדאיצטריך למיכתב נחשת גבי כנו זימנא אחריתי שמע מינה לאו לאקשינהו בעי דאי איתקוש נחשת נמי ניתי בהיקשא אלא שמע מינה למאי דדמייא פריש בהדיא ולמאי דלא פריש לא דמייא:

לנחשת. לענין נחשת הקשתיו: הקשתיו. דימיתיו:

גופא:

"אמר רבי יוסי פרבי הנינא:

כל כיר שאין בו כדי לקדש ארבעה כהנים ממנו - אין מקדשין בו, שנאמר: "וְרָחֲצוּ מִמֶּנּוּ מִשָּׁה וְאֶהְרֹן וּבְנָיו" וגו'¹⁴³ (שמות מ, לא).

מיתבי:

"כל הכלים מקדשין,

כב, א בין שיש בהן רביעית^א בין שאין בהן רביעית,

ובלבד שיהו כלי שרת!"

אמר רב אדא בר אבא:

בקודח בתוכו.

והא "ממנו" (שמות מ, לא) אמר רחמנא!

"וירחצו"¹⁴⁴ (שמות מ, לב) לרבות כלי שרת.

אי הכי, כלי חול נמי!

אמר אבוי:

כלי חול לא מצית אמרת מקל וחומר מכנו: ומה כנו שנמשח עמו¹⁴⁵ (שמות ל, כו-כח) אינו מקדש, כלי חול שאינו נמשח עמו - אינו דין שאינו מקדש?

וכנו מנלן?

דתנא:

"רבי יהודה אומר:

יכול יהא כנו מקדש בדרך שהכיר מקדש?

תלמוד לומר: "ועשית כיר נחשת וכנו נחשת"¹⁴⁶ (שמות ל, יח),

לנחשת הקשתיו,

ולא לדבר אחר."

אמר ליה מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא:

מה לכנו שאין עשוי לתוכו, תאמר בכלי חול שעשוי לתוכו!

אלא: "ממנו" למעוטי כלי חול.

אי הכי, כלי שרת נמי!

הא רבי רחמנא "וירחצו".

ומה ראית?

זה טעון משיחה כמורהו,

וזה אין טעון משיחה כמורהו.

¹⁴³ וירחצו ממנו משה ואהרן ובניו את ידיהם ואת רגליהם

¹⁴⁴ במאם אל אהל מועד ובקרבתם אל המזבח וירחצו כאשר צוה ה' את משה

¹⁴⁵ כו ומשחת בו את אהל מועד ואת ארון העדת. כו ואת השלחן ואת כל כליו ואת המנורה ואת כליה ואת מזבח הקטרת. כח ואת מזבח העלה ואת

כל כליו ואת המיר ואת כנו

¹⁴⁶ ועשית כיר נחשת וכנו נחשת לרחצה ונתת אתו בין אהל מועד ובין המזבח ונתת שמה מים

23. כב, א

רַס"י

כל המשלים למקוה. במסכת מקואות (פ"ז מ"א) תנן יש מעלין ולא פוסלין מעלין משלימין לארבעים סאה והתם מפרש להו:

משלים למי כיוור. לשיעור ד' כהנים:

לרביעית. של נטילת ידיים אינו משלים:

למעוטי מאי. אתא דאין משלים לרביעית:

אילימא למעוטי טיט הנדוק. שהוא מן המעלין את המקוה כדקתני התם:

נדוק. דק שראוי להריקו מכלי אל כלי:

אי דפרה שוחה ושוחה ממנו. שאינו עב ליפסל משתיית בהמה:

אפי' לרביעית נמי. דכל זמן שנפסלו משתיית בהמה בין בכלי בין בקרקע פסולין הא לא נפסלו כשרין:

אפי' למקוה נמי לא. דלא נדוק הוא:

יבחושין אדומין. כמין יתושין בלא כנפים כדרך שגדל בשולי חביות של יין שלנו מבחוץ יבחושים דקין אף הן נבראים מן המים:

אפי' בעינייהו נמי. אם כל המקוה נעשה מהן כשר וריש לקיש נקט לישנא דהשלמה:

בעינו של דג. דג גדול שנימוק שומן עינו בחורו:

למעוטי נתן סאה ונטל סאה. למעוטי הנך מינים דתנן בהן לגבי מקוה פעמים מעלין ופעמים אין מעלין מי פירות וכל משקה שאינו מים ותמד משהחמיץ וקתני התם פעמים מעלין פעמים אין מעלין כיצד מקוה שיש בו לייט סאין ונפלה סאה מהן לתוכי לא העלתהו פירוש לא השלימתהו ואף לא פסלתו פעמים דמעלין כיצד היו בתוכו ארבעים סאה מכוונות נתן סאה מאלו המינים ונטל סאה אחר הנתינה כשר דבטלו להנך קמאי במקוה השלם הילכך כי חזר ונטל לא מיפסיל נמצא שהמקוה הזה נשלם על ידיהם לכשנטל סאה ודכוותיה בנטילת ידיים לא משלמי שאם היתה בו רביעית מים ונתן ממינים הללו לתוכו רובע רביעית ונטל כנגדם פסולה דלא חשיבא שיעור זוטרא דרביעית לבטולינהו:

עד רובו. אם עירב בו ממיין הללו עד רובו של מקוה ולא רובו בכלל ע"י נתינת ונטילת סאה כשר:

אם קדח רביעית. בדופן המקוה והמים נמשכין שם ואף על פי שנתמעטו המים ואין מעורבין מי המקוה באותה קדיחה:

אמר ריש לקיש:

כל המשלים למי מקוה - משלים למי כיוור. לרביעית - אינו משלים.

למעוטי מאי?

אילימא למעוטי טיט הנדוק - היכי דמי?

אי דפרה שוחה ושוחה ממנו - אפילו לרביעית נמי!

ואי אין פרה שוחה ושוחה ממנו - אפילו למקוה נמי אין משלים!

אלא למעוטי יבחושין אדומין,

אפילו בעינייהו נמי!

דקא תניא:

"רובן שמעון בן גמליאל אומר:

כל שתחילת בריתו מן המים - מטבילין בו."

ואמר רב יצחק בר אבדימי:

מטבילין בעינו של דג!

אמר רב פפא:

למעוטי נתן סאה ונטל סאה.

דתנן:

"מקוה שיש בו ארבעים סאה מכוונות,

נתן סאה ונטל סאה - הרי זה נשר" (מקוואות ז, ב).

ואמר רב יהודה בר שילא אמר רב אסי אמר רבי יוחנן:

עד רובו.

אמר רב פפא:

אם קדח בו רביעית - מטבילין בו,

מחטין וצינוריות, הואיל ומהכשירה דמקוה אתיא.

24. כב, א-ב

כ"י

מטבילין בו מחטין כו'. צינוריות
 מזלגות קטנות של טווי זהב:
מי מקוה. אף על פי שאינן חיינן:
כשרים. להשאיב הכיור בתוכו
 למלאות מהן ולתת לתוכו:
למימרא. דלא בעי מיס חיים:
והתניא. בת"כ והקרב והכרעים
 ירחץ במים ולא במזוג מים ויין
 מזוגים יחד שני חלקי מים ואחד
 יין:
שאר מים. ואפילו מכונסין:
מאי קל וחומר למי כיור לאו
[למימרא דמים חיים ניהו.
 וה"ק ק"ו] למים חיים הראויין
 לכיור שכשירין לרחיצת קרבי
 קדשים:
לא דקדשי. ומי כיור ממש קא
 יליף בק"ו שרוחצין במימיו
 קרבים וק"ו שלהן דקדשי הוא:
והא תנא דבי שמואל. לא ידענא
 אהיכא קאי ומיהו שמעינן מינה
 דהיכא דכתיב מים סתמא אין
 מי כיור כשרין לו:

אמר רבי ירמיה אמר ריש לקיש:
 מי מקוה - כשירים למי כיור.

למימרא: דלא מים חיים ניהו.
 והתניא:

"במים" ¹⁴⁷ (ויקרא א, ט) - ולא ביון.

"במים" - ולא במזוג.

"במים" - לרבות שאר מים.

וקל וחומר למי כיור.

מאי קל וחומר למי כיור?

לאו דמים חיים ניהו!

לא, ¹⁴⁸ דקדיש.

וקדישי מעליותא היא??!

והא תנא דבי ¹⁴⁹ שמואל:

"מים" - שאין להם שם לוי,

יצאו מי כיור,

שיש להם שם לוי!"

אלא לאו דראויין למי כיור,

אלמא מים חיים ניהו!

תנאי היא,

דאמר רבי יוחנן:

מי כיור:

רבי ישמעאל אומר: מי מעין הן,

וחכמים אומרים: שאר מימות הן.

כב,ב

¹⁴⁷ וקרבו וקרעיו ורחץ במים והקטיר הכהן את הכל המזבחה עלה אשה ריח ניחוח לה'

¹⁴⁸ במהדורת וילנא: (דקדוש)

¹⁴⁹ במהדורת וילנא: רבי

25. כב, ב

רש"י

יכול בן נכר ממש. עובד כוכבים :
תלמוד לומר ערל לב. אינו נפסל
 אלא מחמת ערלות לבו אלמא
 בכהן קאמר :
שנתנכרו מעשיו. נחשבים
 לנכרים למקום :
ערל בשר. והוא צדיק מנין :

"ערל".

מנלן?

אמר רב חסדא:

דבר זה מתנורת משה רבינו לא למדנו,

מדברי יחזקאל בן בוזי למדנו: **"כל בן נכר ערל לב וערל בשר לא יבא אל מקדשי"**¹⁵⁰ (יחזקאל מו, ז).

ומנלן דמחלי עבודה?

דכתיב: **"בהביאכם בני נכר ערלי לב וערלי בשר,**

להיות במקדשי לחלל את ביתי"¹⁵¹ (יחזקאל מו, ז).

תנו רבנן:

"בן נכר" (יחזקאל מו, ט),

יכול בן נכר ממש?

תלמוד לומר: "ערל לב".

אם כן, מה תלמוד לומר: **"בן נכר"?**

שנתנכרו מעשיו לאביו שבשמים.

ואין לי אלא **"ערל לב",**

ערל בשר - מנין?

תלמוד לומר: "וערל בשר".

וצריכי

דאי כתב רחמנא: **"ערל בשר"** משום דמאיס - אכל **"ערל לב"** דלא מאיס אימא לא.

ואי אשמעינן: **"ערל לב"** משום דאין לבו לשמים, אכל **"ערל בשר"** דלבו לשמים אימא לא.

צריכי.

¹⁵⁰ מה אמר אדני ה' כל בן נכר ערל לב וערל בשר לא יבוא אל מקדשי לכל בן נכר אשר בתוך בני ישראל

¹⁵¹ בהביאכם בני נכר ערלי לב וערלי בשר להיות במקדשי לחלל את ביתי בהקריבכם את לחמי חלב ודם ויפרו את בריתי אל כל תועבותיכם

26. כב, ב - כג, ב

רפ"ו

"טמא ... פסול"

טמא פסול. אמתניי קאי דתנן במתניי טמא מחלל עבודה ועל כרחיך בקרבן יחיד קאמר דאילו קרבן צבור קרב בטומאה:

מתוך שמרצה בצבור. לכתחילה:

מרצה ביחיד. דיעבד על ידי שהציץ מרצה עליו והאי דבטומאת מת פשיטא לן דכתב במועדו ואפי' בטומאה משמע בין שכהן (נמל) טמא בין שהצבור טמאין ומדגלי בדוכתא אחריתי גבי טומאת בעלים דכי אישתראי טומאה בצבור במת אישתראי דכתיב איש כי יהיה טמא לנפש ילפינן מינה איש נדחה ואין צבור נדחין אף גבי כהן המרצה נמי במת אישתראי: אי הכי ל"ג:

טמא שרץ נמי ליתי בקל וחומר. דמרצה בצבור לכתחילה בק"ו מטמא מת:

קסברי זקני דרום. דאמרי מת דווקא:

מכפרין כמתכפרין. כשהותרה טומאה בצבור שניהם היו במשמע הכהן והצבור דהא ממועדו נפקא לן (פסחים דף עז.) הילכך כהן כציבור מה כשהותרה טומאה אצל רוב צבור שנטמאו טמא מת הותר ולא טמא שרץ [אף כשהותר לכהן בקרבן צבור מת הותר ולא שרץ]:

מאי קסברי. זקני דרום דפשיטא להו דלא הותרה טומאת שרץ אצל רוב צבור ותייתי בקל וחומר:

אי קסברי אין שוחטין וזורקין. את הפסח על יחיד טמא שרץ ואף ע"ג דיכול לטבול ולאכול לערב ואיכא למי"ד בפסחים (דף צ:.) [דס"ל] הכי ויליף לה מאיש איש כי יהיה טמא לנפש ואפילו חל שביעי שלו ערב הפסח במשמע דהוה ליה כטמא שרץ: אמאי לא עבדי ציבור בטומאה הא כל שביחיד נדחה צבור עבדי בטומאה. דאיש ולא ציבור קאמר רחמנא:

אלא סברי לן כמ"ד התם שוחטין וזורקין על טמא שרץ. הואיל וחזי לאורתא הילכך צבור טמאי שרץ אף הן לא הותר להן ליכנס לעזרה טמאין אלא ישלחו קרבנותיהם לעזרה ויקריבוהו כהנים טהורין ויטבלו ויאכלו לערב דלא הותרה להם טומאה אלא במקום שאילו לא הותרה היו נדחין הילכך טמא מת שאינו מותר לאכול לערב הותר להן אבל טומאת שרץ לא ואין כאן ק"ו שהרי יכולין לעשותו בטהרה:

תקע להו. צעק להם קול גדול:

איזה כח מרובה. לדחות את הטומאה:

הוי אומר כח מתכפרין. כדמפרש ואזיל שהיחיד טמא שרץ משלח קרבנו לעזרה כדקאמריתו שוחטין וזורקין על טמא שרץ והכהן המרצה בו אם נטמא בשרץ פסול לו כדמוקמיתו מתניי דקתני טמא פסול בטמא שרץ:

מקום שאם נטמאו בעלים כו'. יחיד שנטמא במת אין משלח פסחו לעזרה לשחוט עליו [אלא נדחה לפסח שני] כדכתיב איש איש כי יהיה וגו' ואע"ג דכחו מרובה משל כהן אצל שרץ:

כהן שנטמא במת אינו דין שאינו מרצה. שהרי כחו רע משל בעלים אצל שרץ ואמאי אמרי זקני דרום מרצה ביחיד מנו דמרצה בצבור:

טמא מת נמי. יחיד טמא מת נמי משלח קרבנותיו כלומר אם שילח פסחו לעזרה ושחטו וזרקו עליו פטור מלעשות פסח שני ואף על פי שלא יאכל ממנו דקסברי אכילת פסחים לא מעכבת ומיהו לכתחילה אמר רחמנא נדחה לפסח שני וצבור עבדי בטומאה הילכך כהן המכפר בקרבן יחיד מתוך שמרצה [בצבור] לכתחילה מרצה ביחיד דיעבד:

והכתיב איש איש וגו' ועשה פסח בחדש השני. אלמא מידחי:

לפי אכלו. הראוי לאכילה תכוסו עליו דהיינו שחיטה:

במכסת. לשון מנין כמו מכסת ערכך (ויקרא כז): **ואיתקש אוכלין למנויין.** מה מנויין מעכבי אף אוכלים מעכבי שאם שחטו לטמאים ולערלים וחולה וזקן שאין יכולין לאכול כזית פסול ואפי' הן מנויין דהא לפי אכלו בהאי קרא כתיב לגבי מנויין:

וכי לא מקשי נמי. וסברי טמא מת משלח קרבנותיו בדיעבד אית להו הך פירכא גופא דפרכינן לעיל אמילתייהו דמוקמינן מתניתין כהן טמא שרץ אבל כהן טמא מת הציץ מרצה דהא מודה מיהא דלכתחילה אמר רחמנא טמא מת ידחה לשני וטמא שרץ אמרינן לעיל דשוחטין עליו לכתחילה:

ומה במקום כו' בעלים. יחיד:

אמרו זקני דרום:

לא שנו אלא טמא שרץ,

אבל טמא מת - מתוך שמרצה בציבור מרצה נמי ביחיד.

אי הכי,

טמא שרץ נמי ליתי בקל וחומר מטמא מת:

מה טמא מת שטעון הזאה שלישי ושביעי מרצה,

טמא שרץ, שאינו טעון הזאה שלישי ושביעי - אינו דין שמרצה?

קסברי זקני דרום: מכפרין כמתכפרין.

מה מתכפרין: טמא מת - אין,

טמא שרץ - לא,

אף מכפרין: טמא מת - אין,

טמא שרץ - לא.

מאי קסברי?

אי קסברי: אין שוחטין וזורקין על טמא שרץ - אמאי לא עבדי ציבור בטומאה?

הא כל שביחיד נדחה, ציבור עבדי בטומאה!

אלא, קסברי: שוחטין וזורקין על טמא שרץ.

אמר עולא:

תקע להו ריש לקיש לדרומאי:

וכי איזה כח מרובה? כח מכפרין או כח מתכפרין?

הוי אומר: כח מתכפרין,

ומה במקום שנטמאו בעלים בשרץ - משלחין קרבנותיהו, כהן שנטמא בשרץ -

מקום שנטמאו בעלים במת, שאין משלחין קרבנותיהו, כהן שנטמא במת - אינו

קסברי זקני דרום: טמא מת נמי משלח קרבנותיו.

והכתיב: **"איש איש כי יהיה טמא... ועשה פסח... בחדש השני"** וגו' (במדבר

למצוה.

כגא

והא כתיב: **"איש אֶלְפִי אֶכְלוּ"**¹⁵³ (שמות יב, ד)!

למצוה.

ולעכוּבי לא?!

והתניא:

"במכסת נפשות" (שמות יב, ד) - **מלמד שאין הפסח נשחט אלא למנוייו.**

שחטו שלא למנוייו יכול יהא פְּעוּבָר על המצוה?

תלמוד לומר: "תכסו" (שמות יב, ד) - **הפתוב שנה עליו לעבב.**

ואיתקש אוכלין למנויין!

זקני דרום לא מקשי.

וכי לא מקשי נמי,

מהא נמי אית להו פירכא:

ומה במקום שנטמאו בעלים בשרץ, שמשלחין קרבנותיהם לכתחילה - כהן שנט

¹⁵² **י דבר אל בני ישראל לאמר איש איש כי יהיה טמא לנפש או בדרך הקה לכם או לדרתיכם ועץ**

בין הערבים ועשו אתו על מצות ומרדים ויכלהו

¹⁵³ **ואם ימעט הבית מהיות משה וְלָקַח הוּא וְשִׁכְנוּ הַקָּרֵב אֶל בֵּיתוֹ בְּמִכְסַת נֶפֶשׁת אִישׁ לְפִי אֶכְלוּ תִכְסוּ עַל הַשָּׁה**

מקום שנטמאו בעלים במת, שאין משלחין קרבנות

רס"ז

מיתבי:

מיתבי. לזקני דרום:

מפני שאמרו. משנה היא בכיצד צולין (פסחים דף פ:). שהנזיר ועושה פסח כו' קס"ד האי טומאת הגוף בבעלים קאמר ולהכי נקט נזיר ועושה פסח דאילו שאר קרבנות אין טומאת בעלים פסול בהן אבל עושה פסח אכילתו מעכבא ונזיר נמי כשנטמא במת שסתר נזירותו וצריך לחזור ולמנות כדכתיב (במדבר ו) וכי ימות מת עליו וגוי ואין ראוי לקרבנות תגלחתו עד שיטהר ויביא תחילה קרבנות נזירות טומאתו שתי תורים ואשם וימנה את נזירותו ואחר כך יביא קרבנות נזירות טהרה וקתני אין הציץ מרצה בדיעבד:

אלמא נטמאו כו'. כלומר אם שלח קרבנו ושחטו וזרקו עליו לא נפטר מפסח שני: **הכי נמי.** דמרצה ציץ:

כגון שנטמא כהן בשרץ. כדתנן טמא פסול ואוקימנא בשרץ ותנן נזיר ועושה פסח וה"ה לכל קרבנות יחיד והא דנקט הני משום סיפא נקט דבעי מיתני נטמא טומאת התהום הרי זה מרצה וכי גמירי היתר טומאת התהום בנזיר ועושה פסח גמירי לה בכיצד צולין וטומאת התהום טומאת ספק והתם מפרש איזוהי טומאת התהום כו' והילכתא גמירי לה דהותרה בנזיר ועושה פסח כדאמר' בכיצד צולין (פסחים דף פ:):

לא אמרו. דהותרה טומאת התהום בנזיר ועושה פסח אלא בטומאת המת בלבד: **מאי לאו למעוטי טומאת התהום דשרץ.** דלא הותרה ומק"ו לא אתיא שאין דנין ק"ו מהלכה:

טומאת התהום דזיבה. כגון ראה בין השמשות ספק כולה מן היום או כולה מן הלילה ואין כאן אלא ראייה אחת ספק חציה מן היום וחציה מן הלילה והוי לה כשתי ראיות דזב מטמא בימים ובראיות והך טומאת התהום הוא דממעט משום דחמירא דימצאה עליו מגופו:

דבעי רמי בר חמא. בכיצד צולין:

כהן המרצה בקרבנותיהן. של נזיר ועושה פסח הותרה לו טומאת התהום אם נטמא בה:

והא הכא בכהן אוקמא לה. לרישא דקתני אין הציץ מרצה על טומאת הגוף ועלה קתני נטמא טומאת התהום הרי זה מרצה:

דרמי בר חמא פליג הוא. אדזקני דרום הוא מוקים לה היא בטומאת בעלים וסבירא דאין יחיד טמא מת משלח קרבנותיו דאכילת פסחים מעכב:

תא שמע. תיובתא לרמי בר חמא:

ונשא אהרן. בצ"ץ כתיב:

את עון הקדשים. פסול קרבנות ירצה בצ"ץ:

אם עון פיגול הרי כבר נאמר לא ירצה ואם עון נותר הרי כבר נאמר לא יחשב. ה"ג לה בתי"כ וכן הצעתה בכל מקום וה"ק איזה פסול קרבן מרצה הוא אם עון פיגול דמחשבת חוץ למקומו דאיכרי פיגול כדאמר לקמן בפירקין (דף כח). פיגול הוא לא ירצה אם אינו לענין חוץ לזמנו תניהו לענין חוץ למקומו הרי כבר נאמר לא ירצה:

אם עון נותר. פסול מחשבת נותר שחיב לאוכלו לאחר שנעשה נותר דהיינו מחשבת חוץ לזמנו:

הרי כבר נאמר המקריב אותו לא יחשב. והאי קרא בחוץ לזמנו מיתוקמא בפירקין ובספרים שלנו גירסא זו משובשת בכ"מ בהש"ס ומחליפין המקראות ולאותה הגירסא אינך יכול לפרש נותר זה במחשבת חוץ לזמנו והפיגול במחשבת חוץ למקומו דלא יחשב בחוץ לזמנו כתיב וצריך אתה לפרש נותר ממש ואי אפשר לומר כן שאין הקרבן שקרבו מתיריו בהכשר נפסל מלרצות ולעלות לשם חובה אם הותר ממנו:

הא אינו נושא כו'. הא כלומר הנה מצינו שאינו נושא אלא עון הטומאה ויש טעם לדבר ליתן נשיאת פסול קדשים זה על טומאה הואיל ומצינו לה היתר אחר שהותרה מכללה בצבור לכתחילה הילכך יחיד שלא הותרה אצלו יבא הציץ וירצה בדיעבד:

אילימא טומאת שרץ. מתוקמא בכהן או בבעלים ולמימר דהאי דשוחט וזורק על טמא שרץ ציץ הוא דמרצה:

היכא אישתראי. בצבור כיון דאין יחיד נדחה צבור לא עבדי בטומאה:

לאו כגון שנטמאו בעלים במת. בתמיה ומי לא מיירי בטומאת בעלים וקתני משלחין:

וכי ימות מת עליו אמר רחמנא. דטמא ראש נזרו וסותר ואין ראוי לקרבנות טהרה עד שיעברו ימי טומאה ויביא כפרת טומאת נזירותו שתי תורים ואשם וימנה וישלים ויביא קרבנות תגלחתו:

אלא בעושה פסח. וש"מ טמא מת משלח פסחו וקשיא לרמי בר חמא:

לעולם. טומאת שרץ קאמרינן מהכא דציץ מרצה לשחוט ולזרוק על טמא שרץ ודקשיא לך היכא אישתראי בהן:

ושם טומאה בעולם. אשכחן דאישתראי בהן וטעמא גדול בהו להטיל ריצוי ציץ על טומאת שרץ:

ואיכא דדייק. לישנא דקראי ומייתנא להך תיובתא דברייתא לזקני דרום וסייעתא לרמי בר חמא:

עון מקדישים לא. טומאת הגוף בין דכהנים בין דבעלים לא מרצה במאי טומאה קאי דקא ממעט טומאת הגוף:

אילימא טומאת שרץ. ונוקמא זקני דרום בכהן דאילו גוף דבעלים לא בעי ציץ שהרי אין נוגע בו בטומאה ולאורתא בטהרה אכיל ליה:

היכא אישתראי בצבור. הא כיון דאית להו שוחטין וזורקין על טמא שרץ יחיד אין נדחה צבור לא עבדי בטומאה:

אלא לאו טומאת מת. שאינו משלח קרבנות ולא כהן טמא מת מרצה בקרבן יחיד:

"מפני שאמרו נזיר ועושה פסח,

הציץ - מרצה על טומאת דם,

ואין הציץ - מרצה על טומאת הגוף" (פסחים פ:).

במאי?

אילימא בטומאת שרץ - האמרת: "שוחטין וזורקין"

אלא טומאת מת, וקתני: "אין הציץ מרצה".

אלמא: נטמאו בעלים במת - אין משלחין קרבנותיה

לא, אי דאיטמו בעלים במת הכי נמי,

הכא במאי עסקינן: כגון שנטמא כהן בשרץ.

אי הכי, אימא סיפא: "ניטמא טומאת התהום - ה

הא תני רבי חייא: "לא אמרו טומאת התהום אלא

"למת" - למעוטי מאי?

לאו למעוטי טומאת התהום דשרץ!

לא, למעוטי טומאת התהום דזיבה.

ואלא הא דבעי רמי בר חמא:

כהן המרצה בקרבנותיהם, הותרה לו טומאת התהום

תפשוט דטומאת התהום הותרה לו, דהא הכא, בכה

דרמי בר חמא ודאי פליגי.

תא שמע:

"ונשא אהרן את עון הקדשים" ¹⁵⁴ (שמות כח, לח).

וכי איזהו "עון" נושא?

אם עון פיגול - הרי כבר נאמר: "לא יחשב" ¹⁵⁵ ו

אם עון נותר - הרי כבר נאמר: "לא" (ויקרא ז, יח)

הא אינו נושא אלא עון טומאה, שהותרה מכל

מאי "טומאה"?

אילימא: מטומאת שרץ - היכא אישתרי?

אלא טומאת מת,

ולאו כגון שנטמאו בעלים במת,

אלמא: נטמאו בעלים במת, משלחין קרבנותיהן.

ובמאי?

אי בנזיר, "וכי ימות מת עליו" ¹⁵⁶ (במדבר ו, ט) אמר

אלא לעושה פסח! ¹⁵⁷

לעולם בשרץ,

ושם טומאה בעולם.

ואיכא דדייק ומייתי הכי:

"עון הקדשים" (שמות כח, לח) - אין,

עון מקדישין - לא,

מאי "טומאה"?

אילימא: טומאת שרץ - מי אישתריא בצבור?

אלא לאו טומאת מת,

ו"עון קדשים" - אין,

¹⁵⁴ והוה על מצח אהרן ונשא אהרן את עון הקדשים אשר יקדישו בני ישראל לכל מתנת קדשיהם והוה על מצחו תמיד לרצון להם לפני ה'

¹⁵⁵ ואם האכל ואכל ממשד וזב שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אותו לא יחשב לו פיגול והוה והנפש האכלת ממנו עונה תשא

¹⁵⁶ וכי ימות מת עליו בפתע פתאם וטמא ראש נזרו וגלח ראשו ביום שהרצו ביום השביעי ונלחנו

¹⁵⁷ במהדורת וילנא: (ולאו כגון שנטמאו בעלים במת)

עון מקדישים - לא!

לעולם טומאת שרץ,
ושם טומאה בעולם.

כ"י

לעולם בטומאת שרץ. קאי
וקממעט כהן טמא שרץ מלרצות
כדאוקמי זקני דרום פסול
דמתניתין אטמא שרץ וטומאת
בעלים אין צריכין ציץ שהרי
קרבן בטהרה קרב ודקשיא לך
היכא אישתראי בצבור שום
טומאה בעולם אישתראי בהו:

27. כג, ב - כד, א

רַס"י

לעמוד לשרת. רישיה דקרא כי בו בחר ה' אלהיך מכל שבטיך לעמוד לשרת וגוי':
לא לשיבה. וכיון דלא נבחרו הוו להו זרים וזר מחיל עבודה: **העומדים שם.** [לעיל מיניה כתיב] ושרת ככל אחיו הלויים וגוי':
[אימא מה זר וכו'] וניגמר במה מציינו בזר שמיחל עבודה וחייב מיתה אף יושב שמחלל עבודה במיתה]:
שני כתובין הבאין כאחד. דבתרווייהו כתיב קראי למיתה בסנהדרין באלו הן הנשרפין וטובא קשיא לי בגוה חדא דמה לו ללמוד מהן הא מיתה בגופה כתיב דכיון דזר הוא והזר הקרב יומת דהא מחוסר בגדים נמי הכי ילפינן ליה בסנהדרין אין בגדיהן עליהן אין כהונתן עליהן והוו להו זרים ועוד אי"כ חילול עבודה לא נילף מיניה דבחילול נמי קראי טובא איכא:

"יושב."

מנלו?

אמר רבא אמר רב נחמן: **"לעמוד לשרת"**¹⁵⁸ (דברים יח, ה) - לעמידה בחרתיו ולא לשיבה. אמר קרא: **"לעמוד לשרת"**

תנו רבנן:

"לעמוד לשרת" (דברים יח, ה) - מצונה, כשהוא אומר: **"העומדים"**¹⁵⁹ (דברים יח, ז) - שנה עליו הכתוב לעבב.

אמר ליה רבא לרב נחמן: **מכדי יושב קזר דמי, ומחיל עבודה, אימא: מה זר במיתה - אף יושב במיתה, אלקמה תניא: "אבל: ערל, אונן,**

יושב - אינן במיתה אלא באזהרה!"

משום דהוי מחוסר בגדים, ושללא רחויץ ידים ורגלים - שני כתובין הבאין כאחד, וכל שני כתובים הבאין כאחד - אין מלמדין. ולמאן דאמר: "מלמדין", שתויי יין - הנה ליה שלישי, ושלשה לדברי הכל - אין מלמדין.

כד, א

¹⁵⁸ מי בו בחר ה' אלהיך מכל שבטיך לעמוד לשרת בשם ה' הוא ובניו כל הימים
¹⁵⁹ ושרת בשם ה' אלהיו ככל אחיו הלויים העומדים שם לפני ה'

28. כד, א

רפ"י

הואיל ורצפה מקדשת. לעמוד לשרת שהרי דוד קידשה בשתי תודות ובשיר של פגעים כדאמרינן לקמן בשמעתין כי קדיש דוד כו':
וכלי שרת מקדשין. כדכתיב וימשחם ויקדש אותם (במדבר ז):

לא יהא דבר חוצץ בין כהן לכלי שרת. בקבלת הדם כדכתיב ולקח הכהן (ויקרא ד) שתהא לקיחה בעצמו של כהן:
וצריכא. למיתני במתני חציצת כלים ובהמה ורגל חבירו לפי הסדר שנשנו בה:

דלאו מינא דבשר אדם הוא. וכיון דאינו ממין אדם כלל הוי מין בשאינו מינו וחוצץ:
רגלו אחת על האבן. שמוטלת על הרצפה ואינה מן הרצפה:
נידלדה. אבן אחת מאבניה מקביעותה ומתנענעת ברצפה:
נידלדה. לכאן ולכאן:

נעקרה. לגמרי והגומא נראית שם ועמד בגומא ועבד:
כי קדיש דוד. שהיה מקדש אותה בשתי תודות ובשיר של פגעים כדתנן במסי שבועות (דף יד. טו.):

תיבעי ליה כל העזרה כולה. שנטלה רצפה שלה:
דרך שירות בכך. מי הוי אורח ארעא ומיקרי שירות או לא:

"עומד: על גבי כלים, על גבי בהמה, על גבי רגלי חבירו - פסול".

מנלן?

דתנא רבי ישמעאל:

"הואיל ורצפה מקדשת, וכלי שרת מקדשים, מה כלי שרת לא יהא דבר חוצץ בינו לבין כלי שרת, אף רצפה לא יהא דבר חוצץ בינו לבין הרצפה".

וצריכא,

דאי אשמעינן: כלי, משום דלאו מינא דבשר נינהו, אבל בהמה דמינא דבשר הוא, אימא לא.
 ואי אשמעינן: בהמה, דלא מינא דאדם הוא, אבל חבירו דאדם הוא, אימא לא.
 צריכא.

תניא:

"רבי אליעזר אומר:

רגלו אחת על הכלי ורגלו אחת על הרצפה, רגלו אחת על האבן ורגלו אחת על הרצפה - רואין, כל שאילו ינטל הכלי ותנטל האבן יכול לעמוד על רגלו אחת ויעבוד - עבודתו פסולה ואם לאו - עבודתו פסולה".

בעי רבי אמאי:

נדלדה האבן, ועמד עליה - מהו?

היכא דאין דעתו לחברה - לא תיבעי לה, דנדאי חיציא, כי תיבעי לה דדעתו לחברה - מאי?

כיון דדעתו לחברה כמה דמחברא דמיא, או דילמא:

השתא מיהא הא תלישא?

רבה זוטי בעי לה הכי:

בעי רבי אמאי:

נעקרה האבן ועמד במקומה - מהו?

מאי קא מיבעיא ליה?

כי קדיש דוד רצפה עליונה קדיש, או דילמא:

עד לארעית דתהומא קדיש?

ותיבעי ליה כל העזרה כולה!

לעולם פשיטא ליה דעד ארעית דתהומא - קדיש. והכי קמיבעיא ליה: דרך שירות בכך, או אין דרך שירות בכך?

תיקו.

29. כד, א -

רש"י

באצבעו ולקח. דכתיב ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן על קרנות הטילו הכתוב לאצבע בין קבלה לזריקה דורשהו לפניו ולאחריו לומר שלא יהיו אלא בימין דילפינו לקמן בשמעתין כל מקום שנאמר אצבע אינו אלא ימין:

וכי נאמרה יד בקבלה. קס"ד דאם נאמרה בה יד הוה ר"ש מודה בה אבל באצבע לא יליף בה ימין לקמן בעי לה ומשנינו לה:

אלא באצבעו ונתן כו'. בהא מודינא לך דזריקת חטאת בעיא ימין:

ור"ש. דאמר אי הוה כתיב בה יד הוה יליף לה ימין ומאצבע לא יליף:

ממה נפשך אי אית ליה ג"ש. דילפינו יד יד דקמיצה ממצורע דכתיב ביה על בהן ידו הימנית אף כל מקום שנאמר יד אינה אלא ימין:

כי לא נאמר יד בקבלה מאי הוי. הרי נאמר בה אצבעו ונילף אצבע נמי מהתם דכתיב במצורע וטבל הכהן את אצבעו הימנית: ה"ג לעולם לית ליה ג"ש וה"ק וכי נאמר יד ימנית כו':

אלא אמר רבא לעולם אית ליה ג"ש וה"ק וכי נאמר בה יד בקבלה. אי הוה כתב יד שהיה ראויה לאחוז בכלי ולקבל הדם הוא איכא למידרש נמי אקבלה והואיל ולא נאמר כאן יד אלא אצבע ואי אפשר לקבל דם בכלי באצבע לבדה ע"כ משום נתינה הוא דכתיב בה שהוא ראוי לה ולא משום קבלה נמצא שאף אצבע לא נאמר בו לפיכך קיבל בשמאל כשר:

אוזן. כמו שעושים לכדים של חרס שקורין מאניק"ו:

ומקבל ביה. בההוא אוזן מקבל את הדם באצבע שתוחב אצבעו לתוכה ונושא את המזרק ומקבל:

נדרש. ר"ש סבר מקרא נדרש לאחריו ולא לפניו הילכך אצבע אונתן דכתיב בתריה קאי ולא אולקח דכתיב לקמיה ורבנן סברי מקרא נדרש לפניו ולאחריו:

מפקא מדאבוה. מוצאת מכלל דברי אביו ומכלל דברי חכמים: **כל מקום שנאמר אצבע בקבלה.** ולא בנתינה כגון האי קרא דלעיל דר' אלעזר בר"ש דריש אצבע אולקח דהיינו לפניו ולא אונתן: **שינה בקבלה.** שקיבל בשמאל וקאמר לך במקום שנכתב שם תתנו ולא במה שלא נכתב בו:

"קיבל בשמאל - פסול, ורבי שמעון מבשיר".

תנו רבנן:

"**באצבעו**" ו"לקח" ¹⁶⁰ (ויקרא ד, כה) - מלמד שלא תהא קבלה אלא בימין.

"**באצבעו ונתן**" - מלמד שלא תהא נתינה אלא בימין.

אמר רבי שמעון:

וכי נאמרה יד בקבלה?

אלא "**באצבעו ונתן**" - שלא תהא נתינה אלא בימין.

הואיל ולא נאמרה יד בקבלה,

קיבל בשמאל - כשר".

ורבי שמעון ממה נפשך?

אי אית ליה גזירה שוה, כי לא נאמרה יד בקבלה מאי הוי?

ואי לית ליה גזירה שוה, כי נאמרה יד בקבלה מאי הוי?

אמר רב יהודה:

לעולם לית ליה גזירה שוה,

והכי קאמר: וכי נאמר יד ימין בקבלה?

הואיל ולא נאמר יד ימין בקבלה, קבל בשמאל - כשר.

אמר ליה רבה:

אי הכי, אפילו נתינה נמי!

ועוד, וכי לית ליה לרבי שמעון גזירה שוה?!

והתניא:

"**רבי שמעון אומר:**

כל מקום שנאמר: "יד" - אינה אלא ימין,

"אצבע" - אינה אלא ימין! "

אלא אמר רבא:

לעולם אית ליה גזירה שוה,

והכי קאמר: וכי נאמרה יד בקבלה?

הואיל ולא נאמרה יד בקבלה אלא אצבע,

ואי אפשר לקבלה באצבע - קיבל בשמאל כשר.

אמר ליה רב סמא בריה דרב אשי לרבינא:

איפשר דעביד ליה אוזן לשפת מזרק, ומקבל בה!

אלא אמר אבוי:

ב"מקרא נדרש לפניו ולאחריו" - קמיפלגי,

אמר אבוי:

הא - רבי אלעזר ברבי שמעון, מפקא מדאבוה ומפקא מדרבנן.

דתניא:

"**רבי אלעזר ברבי שמעון אומר:**

כל מקום שנאמר "אצבע" בקבלה,

שינה: בקבלה - פסול,

בנתינה - כשר.

וכל מקום שנאמר "אצבע" בנתינה,

אם שינה: בנתינה - פסול,

בקבלה כשר."

כד, ב

והיכן נאמר "אצבע" בנתינה?

דכתיב: "ולקחת מדם הפר ונתת על קרנת המזבח באצבעו"¹⁶¹ (שמות כט, יב).
וקסבר: מקרא נדרש לפניו, ולא לפני פניו, ולאחריו.

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן:

כל מקום שנאמר: "אצבע" ו'כהונה' אינה אלא אצבע ימין.

קא סלקא דעתין תרתין בעיניו,

כדכתיב: "ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו"¹⁶² (ויקרא ד, כה).

ול'ף ממצורע, דכתיב: "וטבל הכהן את אצבעו הימנית" (ויקרא יד, טז).

והרי קמיצה, דלא כתיב בה אלא 'כהונה',

ותנן:

"קמץ בשמאל - פסול" (מנחות ו).

אלא אמר רבא:

או "אצבע" או 'כהונה'.

אמר ליה אבוי:

הרי הולכת אברים לכבש, דכתיב בהו 'כהונה',

דכתיב: "והקריב הכהן את הכל והקטיר המזבחה"¹⁶³ (ויקרא א, יג),

ואמר מר: "זו הולכת אברים לכבש",

ותנן:

"הרגל של ימין - בשמאלו,

ובית עורה - לחוץ" (תמיד לא:).

כי אמרינן או "אצבע" או 'כהונה' בדבר המעכב כפרה,

דומיא דמצורע.

והרי קבלה, דכתב בהו 'כהונה', ודבר המעכב בכפרה הוא,

ותנן:

"קבל בשמאל פסול,

ורבי שמעון מכשיר!"

רבי שמעון תרתין בעי.

מי בעי רבי שמעון תרתין?!

והתניא:

"רבי שמעון אומר:

כל מקום שנאמר: "יד" - אינו אלא ימין,

"אצבע" - אינו אלא ימין!"

"אצבע" - לא בעיא 'כהונה',

'כהונה' - בעיא "אצבע".

ואלא, "כהן"¹⁶⁴ (ויקרא א, ה) - למה לי?

בכיהון.

והרי זריקה דלא כתב בהו אלא 'כהונה',

ותנן: **"זרק בשמאל - פסול"**, ולא פליג רבי שמעון!

אמר אבוי:

¹⁶¹ ולקחת מדם הפר ונתתה על קרנת המזבח באצבעו ואת כל הדם תשפך אל יסוד המזבח

¹⁶² ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן על קרנת מזבח העלה ואת דמו ישפך אל יסוד מזבח העלה

¹⁶³ והקריב והקריעם ידוץ במים והקריב הכהן את הכל והקטיר המזבחה עלה הוא אשה ריח ניהח לה'

¹⁶⁴ ושחט את בן המקור לפני ה' והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם וזרקו את הדם על המזבח סביב אשר פתח מזבד

רס"י

ולקחת מדם הפר. בפר המילואים כתיב:

ולא לפני פניו. דלא דריש להאי באצבע דמילואים אולקחת ולא לאחריו דלא דריש להאי באצבעו דחטאת יחיד (ויקרא ד) אונתן והיינו פליג אדאבוה דאבוה סבר לאחריו ולא לפניו ואדרבנן דאינהו סברי בין לפניו בין לאחריו:

וכהונה. כגון הכהן או הכהנים: **תרתין בעיניו.** אצבע וכהונה כגון האי קרא דכתיב גבי זריקת חטאת ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו וקאמר רבי יוחנן דהכא ימין בעי דגמר ממצורע עשיר דכתיב ביה אצבע וכהונה ומפרש ביה ימנית:

הרגל של ימין. נושא ביד שמאל לכבש משום דרגל ימין קרבה תחילה עם הראש כדקיימא לן בפ"ב דסדר יומא (דף כה). והילכך מוליך הראש בימין שהוא חשוב והרגל בשמאל:

ובית עורה לחוץ. כלפי העם ומקום החתך כלפי המוליך דהכי שפיר שלא יראה החתך:

המעכב כפרה. דומיא דהזאה של מצורע כגון קמיצה אבל הולכת איברים דלא מעכבא כפרה דהוא עצמו שלא הוקטרו אימורין כשר לא בעיא ימין:

קבלה כתב בה כהונה. דכתיב והקריבו בני אהרן הכהנים ואמר מר זו קבלת הדם:

ואלא כהן למה לי. בקבלה הא כתיב בני אהרן אי לאו לאגמורי אימין אתא:

בכיהונו. בבגדי כהונה:

פְּלִיג בְּכַרְיֵיתָא,

דְּתַנְיָא:

"קִיבֵּל בְּשִׂמְאֵל - פְּסוּל,

וְרַבִּי שְׁמַעוֹן - מִכְשִׁיר.

זֶרֶק בְּשִׂמְאֵל - פְּסוּל,

וְרַבִּי שְׁמַעוֹן - מִכְשִׁיר."

אֵלֶּא הָא דְאָמַר רַבָּא:

"יָד" "יָד" לְקַמִּיצָה,

"דָּגֵל" "דָּגֵל" לְחֻלִּיצָה,

"אָזוּן" "אָזוּן" לְרֻצִיעָה.

לְמָה לִי מִדְרָבָה בַּר בַּר חֲנָה נִפְקָא!

חַד - לְקוֹמֵץ,

וְחַד - לְקִידוּשׁ קוֹמֵץ,

כה,א

וְלְרַבִּי שְׁמַעוֹן דְּלֹא בְּעֵי קִידוּשׁ קוֹמֵץ,

וְלִמָּאן דְּאָמַר: לְרַבִּי שְׁמַעוֹן נְמִי בְּעֵי קִידוּשׁ קוֹמֵץ!

בְּשִׂמְאֵל אֲכַשְׁוּרֵי מִכְשִׁיר.

"יָד" "יָד" דְּרַבָּא לְמָה לִי?

אִי לְקַמִּיצָה עֲצָמָה - מִדְרָב בְּרִיה דְּרַבִּי חִיָּיא נִפְקָא!

דְּאָמַר רַב יְהוּדָה בְּרִיה דְּרַבִּי חִיָּיא: מֵאֵי טַעְמָא דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן?

דְּאָמַר קְרָא: "קִדְשׁ קִדְשִׁים הִיא פְּחֻטָּאת וְכֹאשִׁים"¹⁶⁵ (ויקרא ו, ט).

בָּא לְעוֹבְדָה בֵּיד - עוֹבְדָה בְּיָמִין פְּחֻטָּאת,

בָּא לְעוֹבְדָה בְּכָלִי - עוֹבְדָה בְּשִׂמְאֵל כֹּאשִׁים!

לֹא נִצְרָכָא אֵלֶּא לְקוֹמֵץ מִנְחַת חוּטָא.

סְלִקָא דְּעֵתְהָ אָמִינָא: הוֹאִיל וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁלֹא יְהִי קָרְבָנוּ מִהוּדָר,

כִּי קָמֵץ לָהּ בְּשִׂמְאֵל נְמִי תִיתְכַּשֵּׁר,

קָא מְשַׁמַּע לָן.

רַס"י

זֶרֶק בְּשִׂמְאֵל פְּסוּל וּר"ש
מִכְשִׁיר. אֲשֶׁר כָּל הַזְבָּחִים דְּלֹא
כָּתוּב בְּהוּ אֲצַבַּע אֵלֶּא וּזְרָקוּ
הַכֹּהֲנִים אֲבָל זוּרִיקַת חֹטָאת
מוֹדָה ר"ש כְּדָאמַר לְעִיל בְּאֲצַבַּעוּ
וְנָתַן שְׁלֹא תִהְיֶה נְתִינָה אֵלֶּא
בִּימִין:

וְאֵלֶּא הָא דְאָמַר רַבָּא. בְּמִנְחוֹת
בִּפְיָא (דף י.) יָד יָד לְקַמִּיצָה
בְּפִרְשֵׁת מְצוּרַע עֶשְׂרִי כְּתִיב עַל
תְּנוּךְ אֶזְרָא הַיְמִינִית וְעַל בְּהַן יָדוֹ
הַיְמִינִית וְעַל בְּהַן רְגְלוֹ הַיְמִינִית
וְקָרָא יִתִּירָא הוּא כְּדִמְפִרְשׁ הַתָּם
וְקָאמַר רַבָּא יָד דְּמְצוּרַע אֲתִי
לְגִישׁ לְמִיגְמַר יָד דְּקַמִּיצָה מִינָה
שֶׁתִּהְיֶה בִּימִין וְהִיכָא כָּתוּב יָד
בְּקַמִּיצָה וַיִּמְלֵא כְּפוֹ מִמְנָה:

לְחֻלִּיצָה. שֶׁתִּהְיֶה בִּימִין:

לְמָה לִי. יָד בְּקַמִּיצָה:

מִדְרָבָה בַּר בַּר חֲנָה נִפְקָא. דֵּהֵא

כְּהוֹנָה כְּתִיב:

לְקִידוּשׁ קוֹמֵץ. בְּכָלִי שֶׁרֶת שִׁיחָא
בִּימִין שִׁיחָחוֹ הַכְּלִי שֶׁהוּא מִקְדָּשׁ
בּוֹ בִּידוֹ הַיְמִינִית:

וְלְרַבִּי שְׁמַעוֹן דְּלֹא בְּעֵי קִידוּשׁ
קוֹמֵץ. כְּדָאמַר בְּהַקּוֹמֵץ רַבָּה
(מִנְחוֹת דף כו.) שְׁלֹא בְּכָלִי שֶׁרֶת
פְּסוּלָה וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מִכְשִׁיר:

וְלִמְ"ד נְמִי ר"ש בְּעֵי קִידוּשׁ
קוֹמֵץ. דְּאִיכָא אֲמוֹרָאֵי דְּפִלְגִי
הַתָּם בְּמִילְתֵּיהָ דְּר"ש וְאִיכָא
לְמִ"ד הַכָּל מוֹדִים בְּקוֹמֵץ שֶׁטַעוֹן
קִידוּשׁ וְכִי קָאמַר ר"ש כְּשֶׁרָה
בְּהַקְטֵרָה קָאמַר אִם נִטְלוּ מִתּוֹךְ
כָּלִי שֶׁרֶת לְאַחַר שֶׁקִּידְשׁוּ
וְהִקְטִירוּ בִּידוֹ:

בְּשִׂמְאֵל אֲכַשְׁוּרֵי מִכְשִׁיר. לְקִדְשׁ
דְּלֹא עֲדִיף קִידוּשׁ הַקּוֹמֵץ מִקְבֻלָּת
הַדָּם דְּמִכְשִׁיר לֵה רַבִּי שְׁמַעוֹן
בְּשִׂמְאֵל:

אִי לְקַמִּיצָה גּוֹפֵה. שֶׁתִּהְיֶה בִּימִין
דְּלִר"ש לֹא נִפְקָא לִיה מוֹקְמֵץ
הַכְּהֵן דֵּהֵא אֲמַרו לְעִיל דְּבַעִינָן
לְרַבִּי שְׁמַעוֹן אֲצַבַּע מִדְר' יְהוּדָה
נִפְקָא:

מֵאֵי טַעְמָא דְר' שְׁמַעוֹן. דְּמִכְשִׁיר
הַקְטֵרֶת קוֹמֵץ שְׁלֹא בְּכָלִי אִם
הַעֲלֵן לְמִזְבֵּחַ בִּידוֹ אֲמַר קְרָא
בְּמִנְחָה קִדְשׁ קִדְשִׁים הוּא לְהַכִּי
אִיתְקַשׁ מִנְחָה לְחֹטָאת וְאִשָּׁם
לוֹמַר לָךְ בָּא לְעוֹבְדָה בֵּיד עוֹבְדָה
בִּימִין כְּחֹטָאת שְׁזָרִיקַת דְּמָה
בִּימִין בְּמִתָּן אֲצַבַּע וְלֹא בְּכָלִי
וּבַעִיָּא יָמִין דְּכְתִיב בֵּה אֲצַבַּע
וְכִהוֹנָה:

בָּא לְעוֹבְדָה בְּכָלִי עוֹבְדָה בְּשִׂמְאֵל
כֹּאשִׁים. שְׁזָרִיקָה בְּכָלִי וְהִיא
כְּשֶׁרָה בְּשִׂמְאֵל לְר"ש כְּדָאמַר
לְעִיל זֶרֶק בְּשִׂמְאֵל פְּסוּל וּר'י
שְׁמַעוֹן מִכְשִׁיר אֲלֵמָא אִי בְּעֵי בִיד
עֲבִיד אִי בְּכָלִי עֲבִיד וּמִמִּילָא
נִפְקָא קַמִּיצָה בִּימִין דֵּהֵא עֲבוּדָת
יָד הִיא וְלֹא עֲבוּדָת כָּלִי:

לְקוֹמֵץ דְּמִנְחַת חוּטָא. שֶׁתִּהְיֶה
קַמִּיצָתוֹ בִּימִין:

דֵּהוּאִיל וְאִ"ר שְׁמַעוֹן. בִּפְיָא
דְּמִנְחוֹת (דף ו.) בְּדִין הוּא שֶׁתִּהְיֶה
מִנְחַת חוּטָא טַעוֹנָה שְׁמֵן וְלְבוֹנָה
שְׁלֹא יְהִי חוּטָא נִשְׁכַּר וּמִפְנֵי מָה
לֹא הִטְעִינָה שְׁלֹא יְהִי קָרְבָנוּ
מִהוּדָר סְד"א קַמִּיצָת שְׂמָל
תִּתְכַּשֵּׁר בֵּה קַמִּיל יָד יָד דְּרַבָּא
כּוֹלָה שְׁמַעֲתֵי בְּמִנְחוֹת:

30. כה, א

רפ"י

מתני' נשפך על הרצפה. מצואר בהמה שלא נתקבל בכלי:

גמ' מהפר יקבלנו. שאם נשפך מן הצואר על הרצפה ואספו פסול שהרי לא נתקבל מהפר דאי ס"ד דהאי מ"ם דכתיבא במדם דרשינן ליה כדכתיב דמשמע מקצת הדם יקבל והאמר רב כו': גורעין. אות מתיבה זו ומוסיפין אותה על חברתה ודורשים כר"ש בסדר יומא:

משנה

נשפך הדם על הרצפה, ואספו - פסול.

גמרא

תנו רבנן:

"ולקח הכהן המשיח מדם הפר"¹⁶⁶ (ויקרא ד, ה) - מדם הנפשו,
ולא - מדם העור,
ולא - מדם התמצית.

"מדם הפר" - דם מהפר יקבלנו."

דאי סלקא דעתך:

"מדם הפר" - כדכתיב, "מדם" - ואפילו מקצת דם,

והאמר רב:

השוחט צריך שיקבל את כל דמו של פר,
שנאמר: "ואת כל דם הפר ישפך"¹⁶⁷ (ויקרא ד, ז)!

אלא "מדם הפר" - דם מהפר יקבלנו.

וקסבר: גורעין,

ומוסיפין,

ודורשין.

¹⁶⁶ ולקח הכהן המשיח מדם הפר והביא אתו אל אהל מועד

¹⁶⁷ ונתן הכהן מן הדם על קרנות מזבח קטרת הסמים לפני ה' אשר באהל מועד ואת כל דם הפר ישפך אל יסוד מזבח העלה אשר פתח אהל מועד

31. כה, א-ב

רש"י

בשפיכת שיריים כתיב. ולא בקבלה: **ז**הא ליתיה לכוליה דם. שכבר ניתן ממנו על הקרנות: **ס**כין למעלה. שלא יפול דם הסכין על המזרק: **ו**דבר אחר. סכין: **ב**שפת מזרק. ולא לתוכן: **כ**פורי זהב. קרי למזרקין בספר עזרא על שם קינוח כדאמר במסכת חולין (דף ח.): אי איכא בליתא דפריסא למכפריה א"נ ובעי לכפורי ידיה בההוא גברא גבי נירון קיסר (גיטין דף נו.). **צ**ריך שיתן ורידין לתוך כלי. דנחוי קבלה מהפר שפיר והאי תוך לאו דווקא דהא לא אפשר אלא על אוירו של תוך כלי:

גופא:

"אמר רב יהודה אמר רב:

השוחט צריך שיקבל את כל דמו של פר,

שנאמר: "ואת כל דם הפר ישפך"¹⁶⁸ (ויקרא ד, ז)."

והא בשיריים כתיב!

אם אינו ענין לשיריים,

דהא ליתיה לכוליה דם,

תניהו ענין בקבלה.

אמר רב יהודה אמר שמואל:

השוחט צריך שיגביה סכין למעלה,

שנאמר: "ולקח מדם הפר"¹⁶⁹ (ויקרא ד, ה) - ולא מדם הפר ודבר אחר.

ודם סכין במאי מקנה ליה?

אמר אביי:

בשפת מזרק,

כדכתיב: "כפורי זהב"¹⁷⁰ (עזרא א, י).

אמר רב חסדא אמר רב ירמיה בר אבא:

השוחט צריך שיתן ורידין לתוך הכלי.

כה, ב

איתמר נמי,

אמר רב אסי אמר רבי יוחנן:

ורידין צריך שיראו אויר כלי.

¹⁶⁸ ונתן מהן מן הדם על קרנות מזבח קטרת הסמים לפני ה' אשר באהל מועד ואת כל דם הפר ישפך אל יסוד מזבח העלה אשר פתח אהל מועד

¹⁶⁹ ולקח מהן המשחה מדם הפר והביא אתו אל אהל מועד

¹⁷⁰ כפורי זהב שלשים. כפורי כסף משנים ארבע מאות ועשרה מלים אחרים אף

32. כה, ב

כ"י

שולי מזרק. קרקעיתו פנימי בלע"ז: **עד שלא הגיע דם לאויר מזרק.** לבין דופני מזרק בעוד הדם למעלה מהן ומיהו על כנגד אוירו הן דהא ורידין רואים אויר כלי [בעינן]:

אויר שאין סופו לנוח. כגון האי שעתידים שוליו ליפול עד שלא ינוח דם לתוכו כמונח דמי והוה ליה כמי שנתקבל ונשפך דכשר לאוספו או לא כמונח דמי והוה ליה כנשפך מן הצואר לרצפה דפסול וכשהגיע דם לאויר דופנותיו עד שלא נפחתו שוליו לא מיבעיא ליה דמשכנס לתוכן הויא קבלה: **חבית שמונח תחת הזינוק.** צנור המקלח מים מהר זקוף והקילוח מקלח למרחוק ונופל לחבית וחבית זו אינה מונחת שם לשם קידוש מי חטאת:

מים שבתוכה ושחוצה לה פסולין. כלומר שלא יתן כלי לתוך אוירה ויאחזנו בידו לקבל בו הקילוח לקידוש ואף לא חוצה לה למעלה מאוגניה כנגד אוירה דכיון שהגיעו מים כנגד אוירה הרי הן כמונחים בתוכה ופסק לה חיותיהו ואנן מים חיים אל כלי בעינן לקדוש אלמא אויר כמונח דמי ולקמיה פריך האי אויר שסופו לנוח הוא:

צירף פיה לזינוק. שאין אויר מפסיק בין פיה לזינוק:

שבתוכה. כלומר שבאו לתוך אויר דופנותיה פסולים:

שחוצה לה. אע"פ שכנגד אוירה כשירין שעדיין לא פירשו מן הצינור ואפי' אויר אין כאן:

וקא פשיט ליה אויר שסופו לנוח הוא. כגון הא דקתני רישא שבחוצה לה פסולין דילמא האי דחשיב ליה כמונח משום דראוי היה לנוח אי לא שבא זה וקלט אבל נפחתו שולי מזרק לא היה עתיד ראוי לנוח:

תרתיה בעא מיניה. ופשט ליה חדא מינייהו: **חבית בעא מיניה.** לא הוה שמייעא ליה הא מתניתין ובעא מיניה חבית שמונחת תחת הזינוק מים שבחוצה כנגד אוירה מהו לקלוט אותן למי חטאת ופשט ליה מהא מתני' דפסולין:

ופשט ליה מזרק. צא ולמד מקבלת דם: **אי אתה מודה במזרק שאי איפשר לו בלא זינוק.** כששוחט על אויר הכלי אין הדם שותת במקומו אלא מקלח לרוחב הכלי עד להלן ואי אויר שסופו לנוח לאו כמונח דמי נמצא כשהוא יורד לכלי מן האויר הוא בא ולא מן הפר והתורה אמרה דם מהפר יקבלנו וגבי חבית נמי אויר שסופו לנוח הוא וכמונח דמי ופסולין:

נתן ידו או רגלו. קילוח היורד מהר מעוקם שמשפע ועולה ואין הקילוח יורד לחבית ונתן ידו למעלה מראש הצנור [לעשות כעין מרזב] כדי שיעברו המים דרך ידו לחבית של קידוש:

וכן עלי ירקות. הראויין לאכילה ומקבלין טומאה:

פסולין. [המים] כדיליף לקמיה: **הוייתן.** של מים המטהרים ע"י טהרה תהא כשאתה מהווה אותם להיות מקוה או קדוש הוי מהווה אותם על ידי דבר שאין מקבל טומאה:

זאת אומרת אויר כלי ככלי דמי. מדקתני נתן ידו כו' פסל דהא אין המים שותתין מידו לכלי בשתייה אלא בהעברה כשיוצאין מידו מקלחין להם על פני רחב פי החבית ואפי' הכי פסול אלמא משיצאו מידו לקלח על פני אויר הוה ליה כאילו שותתו מידו לכלי שהרי ידו על כנגד שפת הכלי מונחת ומשיצאו מידו מקלחים באו כנגד אויר דאי לאו ככלי דמי אמאי פסול הלא מן האויר באין לו והוה ליה כנותן ידו כצינור משוך מן הקילוח עשר אמות:

בעא מיניה רבי אסי מרבי יוחנן:

היה מקבל ונפחתו שולי מזרק עד שלא הגיע דם לאויר - מהו?

אויר שאין סופו לנוח - כמונח דמי, או: לא כמונח דמי?

אמר ליה:

תניתיה:

"חבית שמונחת תחת הזינוק:

מים שבתוכה,

ושבחוצה לה - פסולין.

צירף פיה לזינוק מים:

שבתוכה - פסולין,

ושבחוצה לה - בשידיו".

האי מאי?

בעי מיניה: אויר שאין סופו לנוח, וקא פשט ליה אויר שסופו לנוח!

תרתיה קא בעי מיניה,

אם תמצוי לומר: אויר שאין סופו לנוח לאו כמונח דמי, אויר שסופו לנוח - מאי?

רב יוסף מתני הכי.

רב פהנא מתני:

חבית בעא מיניה,

ופשט ליה חבית.

רבה מתני:

חבית בעא מיניה,

ופשט ליה מזרק,

אי אתה מודה במזרק, שאי איפשר לו בלא זינוק?

תנן התם:

"נתן ידו,

או רגלו,

או עלי ירקות כדי שיעברו מים לחבית - פסולין,

עלי קנים,

ועלי אגוזים - בשידה.

זה הכלל:

דבר המקבל טומאה - פסולין,

דבר שאינו מקבל טומאה - בשידיו" (פרה ו, ד).

מונא הני מילי?

דאמר רבי יוחנן משום רבי יוסי בר אבא:

אמר קרא: "אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור"¹⁷¹ (ויקרא יא, לו), הויתן - על ידי טהרה תהא.

אמר רבי חייא אמר רבי יוחנן:

זאת אומרת: אויר כלי ככלי דמי!

¹⁷¹ אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור ונגע בגבלתם יטמא

אָמַר לִיהוֹ רַבִּי יִרְאֵה לְרַבִּי חֵיִיא בַר אֲבָא:
וְדִלְמָא כְּשׁוֹתֶת!

רַס"י

דילמא בשותת. מידו לכלי ולא
באו מן האויר:
תרדא. שוטה בחול:
שיעברו תנן. והעברה בקילוח
משמע:

אָמַר לִיהוֹ:

תְּרַדָּא, "כְּדִי שִׁיעֲבֵרוּ מִיָּם לְחֵבֵית" תַּנֵּן.

וְאָמַר רַבִּי חֵיִיא בַר אֲבָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן:
מַעֲדוֹתוֹ שֶׁל רַבִּי צְדוֹק נִישְׁנִית מִשְׁנָה זו,
דְּתַנֵּן:

"הַעִיד רַבִּי צְדוֹק:

עַל הַזֹּחֲלִין,

שֶׁקִּילְחוּ בְּעַלֵי אַגוּזִין - שֶׁהֵן כְּשִׁירִין.

זֶה הָיָה מַעֲשֵׂה בְּאוֹהֲלֵיִיא,

וְכָא מַעֲשֵׂה לְפָנֵי חַכְמַיִם בְּלִשְׁנַת הַגְּזִית - וְהַכְּשִׁירוּ" (עדויות ז, ד).

33. כה, ב - כו, א

רש"י

הצורם. אקרני"ר דהוי מום דתנן (בבכורות דף לו.) נפגמה אזנו גבי מום:
ואחר כך קיבל דמו. דהוה ביה מום בין שחיטה לקבלה:
שהיה כבר. צריך שיהא שלם בשעת קבלה כבשעת שחיטה:
אשכחן קדשי קדשים. דהאי בפר (העלם דבר של צבור) כתיב: **בשעת שחיטה**. דכתיב (שמות יב) תכוסו על השה דהיינו שחיטה וסמך ליה שה תמים וגו':
שנשתייר מהן. בשעת זריקה אם נטמא כל הבשר והחלב או שאבד לא יזרוק רבי יהושע לטעמיה דדריש ועשית עולותיך הבשר והדם אם אין בשר אין דם במנחות (דף נו) קתני מיהא זורק ואין לך בעל מום גדול מזה קשיא לרבא דאמר בעינן תם בשעת זריקה אבל לרבי זירא לא קשיא דהא לא בעי תם אלא בשחיטה וקבלה:
תרגומה אבן שנה. אביי אמר ליה לרבא תרגמה אבן שנה למתניתך דבעי כל הוויותיו בשעת שחיטה אבן שנה קאי דסליק מיניה בן שנה יהיה כל הווייתו יהיה בן שנה אבל אם נכנס בשנה שניה בין שחיטה לזריקה פסול דשעות פוסלות בקדשים כדפירש ואזיל אבל תם לא תילף מיניה דהאי יהיה לאו אתמים קאי וקבלה בקדשים קלים בתמימות הואיל וגלי בקדשי קדשים גלי:

אמר רבי זירא אמר רבי:

הצורם און הפר, ואחר כך קיבל דמו - פסול, שנאמר: "ולקח מדם הפר"¹⁷² (ויקרא ד, ה) - פר שהיה כבר.

אשכחן: קדשי קדשים, קדשים קלים - מנלן?

אמר רבא:

תנא:

"שה תמים וזר בן שנה"¹⁷³ (שמות יב, ה) - שיהא תמים וכן שנה בשעת שחיטה.

בקבלה,

בהולכה,

בזריקה - מנין?

תלמוד לומר: "והיה" - כל הוייתיו לא יהיו אלא: תם,

וכן שנה".

איתיביה אביי:

"רבי יהושע אומר:

כל הזבחים שבתורה,

שנשתייר מהן: בזית בשר,

או בזית חלב - זורק את הדם!"

תרגומא: אבן שנה.

ומי איכא מידי דבשעת שחיטה - בן שנה,

בשעת הולכה וזריקה - בן שתים!?

אמר רבא:

זאת אומרת:

שעות פוסלות בקדשים.

אמר רבי אמי אמר רבי אלעזר:

היא - בפנים,

ורגליה - בחוץ,

חתך ואחר כך שחט - כשירה.

שחט ואחר כך חתך - פסולה".

כו, א

"חתך ואחר כך שחט - כשרה"?! בעל מום קא מקריב!

אלא אימא:

חתך ואחר כך קיבל - כשרה,

קיבל ואחר כך חתך - פסולה.

חתך ואחר כך קיבל כשרה!?

והא אמר רבי זירא:

הצורם און בבכור ואחר כך קיבל דמו - פסול,

שנאמר: "ולקח מדם הפר"¹⁷⁴ (ויקרא ד, ה) - פר שהיה כבר!

¹⁷² ולקח מהן המשיח מדם הפר והביא אתו אל אהל מועד

¹⁷³ שה תמים וזר בן שנה יהיה לכם מן הכבשים ומן העזים תקחו

¹⁷⁴ ולקח מהן המשיח מדם הפר והביא אתו אל אהל מועד

אמר רב חסדא אמר אבימי:
חותך באבר עד שמגיע לעצם

"קיבל ואחר כך חתך - פסולה".

שמעת מינה:
דם המובלע באברים - דם הוא!

דלמא משום שמנונית.

שמעת מינה: בשר קדשים קלים שיצא לפני זריקת דם - פסול.

דלמא בקדשי קדשים.

תנו רבנן:

"קדשי קדשים:

שחיטתו - בצפון,

וקבול דמן - בכלי שרת בצפון.

עמד בדרום והושיט ידו לצפון ושחט - שחיטתו בשרה.

קיבל - קבלתו פסולה.

הכניס ראשו ורובו - כאילו נכנס כולו.

פרנסה ויצתה לדרום, וחזרה - בשרה.

קדשים קלים:

שחיטתו - בפנים,

וקיבול דמן - בכלי שרת בפנים.

עמד בחוץ והכניס ידו לפנים ושחט - שחיטתו בשרה,

קיבל - קבלתו פסולה,

הכניס ראשו ורובו - כאילו לא נכנס.

פרנסה ויצתה לחוץ וחזרה - פסולה.

שמע מינה:

בשר קדשים קלים שיצא לפני זריקת דמים - פסולים!"

דילמא: באליה,

ויותרת הכבד,

ושתי כליות.

בעא מיניה אבוה דשמואל משמואל:

היא בפנים ורגליה בחוץ - מהו?

אמר ליה:

כתיב: "והביאום לה"¹⁷⁵ (ויקרא יז, ה) - עד שתהא כולה לפני.

תלה ושחט - מהו?

אמר ליה:

כשרה.

אמר ליה:

אישתבשת,

רס"ו

שעות פוסלות בקדשים. דשנה האמורה בקדשים קיימא לן בפרק יוצא דופן במסכת נדה (דף מז:): דאין מונין לה מתשרי כשאר ראשי שנים אלא מיום שנולד מעת לעת לשנה הבאה וילפינן לה מקרא דכתיב בהו בן שנתו שנתו שלו ולא שנתו של מנין עולם ואשמעינן הכא דלא תימא מיום ליום הוא דבעינן ולא משעה לשעה אלא אף משעה לשעה שאם נולד בניסן בי"ד ובטי שעות ושחטו לשנה הבאה בי"ד בניסן בטי שעות אסור לזרוק דמו בעשירית שכבר עברה שנתו:

הוא בפנים. בעזרה:

חתך. רגליה ואחר כך שחט כשרה שלא נתערב דם פסול יוצא עם דם שבמזרק שנתקבל בו הדם ולקמיה פריך הא שויה בעלת מום:

שחט ואחר כך חתך פסולה. שמשנשחטה נפסל דם הרגלים ביוצא וכל דמי בהמה יונקים זה מזה ועלה ויצא דרך בית שחיטה ונתערב בדם המזרק ופסלו:

ה"ג שחט ואחר כך חתך פסולה בעלת מום מקמריב אלא אימא חתך ואחר כך קיבל. שחתכו בין שחיטה לקבלה כשרה:

והא"ר זירא הצורם נו'. אלמא המום פוסל בקבלה: **ומשני אמר רב חסדא אמר אבימי חותך באבר עד שמגיע לעצם.** דלאו מום הוא והדם מעוכב ע"י חתיכה מלעלות וליכנס לפנים:

קבל ואחר כך חתך פסולה. מילתיה דרבי אלעזר הדר ונקיט כמו אמר מר:

ש"מ דם המובלע באברים דם הוא. וכרת נמי לחייב דאי לא הוי דם אהיכא חייל פסול יוצא אמיא בעלמא: **דלמא משום שמנונית.** דחזיא לאכילה וחשיבי כבשר לאיפסולי ביוצא דכתיב (שמות כב) ובשר בשדה טריפה ומיבלע בדם הרגל ונפקא דרך בית שחיטה ופסלה לה לדם שבמזרק:

ש"מ בשר קדשים קלים שיצא מן העזרה לפני זריקה פסול. ואע"פ שסופו לצאת אחר זריקה ולהיות נאכל בכל העיר השתא מיהא לא מטא זמניה ותיהוי הך דרב אמר ר' אלעזר דלא כדרבי יוחנן דמכשר ליה לקמן בפר' כל התדיר (דף פט:):

דלמא. כי אמרה רבי [אמי אמר ר' אלעזר]: **בקדשי קדשים.** אמר דמיפסל לפני זריקה ביוצא לדברי הכל שאין סופו לצאת:

וקיבול דמן בכלי שרת בצפון. לקמן ילפינן לה באיזהו מקומן (דף מט.) דסמך קבלה לשחיטה: **עמד.** בחלק דרומי של עזרה סמוך לאמצעה:

הושיט ידו לצפון ושחט שחיטתו כשרה. לקמן ילפינן לה אותו בצפון ואין השוחט בצפון אבל המקבל צריך להיות בצפון הלכך קיבל קבלתו פסולה:

הכניס ראשו ורובו. בצפון וקיבל כאילו נכנס כולו כדקיי"ל בכל התורה רובו ככולו:

פרכסה. לאחר שחיטה ויצאה לדרום וחזרה כשרה דאין פסול יוצא אלא מתוך המחיצות והאי וחזרה לאו דוקא אלא אידי דבעי למיתני סיפא גבי פנים וחוף וחזרה לאשמועינן רבותא דאע"ג דחזרה פסולה תנא רישא נמי וחזרה:

שחיטתו בפנים. דכתיב (ויקרא ג) בשלמים ושחטו פתח אהל מועד דהיינו תוך העזרה:

וקיבול דמן בכלי שרת בפנים. קבלה בפנים נפקא לן מלעמוד לפני ה' לשרתו (דברים יז) אלמא כל שירות לפני ה' הוא:

עמד בחוץ והושיט ידו בפנים ושחט שחיטתו כשרה. לקמן בפרק כל הפסולין (דף לב:) ילפינן לה בן הבקר לפני ה' ולא השוחט לפני ה':

קבל קבלתו פסולה. כדפרישית:

הכניס ראשו ורובו כאילו לא נכנס. כדילפינן לקמן בשמעתין בבואם אל אהל מועד עד שיבא כולו וגבי עזרה דכתיב יעמוד לפני ה' בעי נמי כולו דכיון דגלי בחדא גלי בכולהו והכי אמר בשמעתין:

פרכסה. לאחר שחיטה ויצאה לחוץ וחזרה פסולה דאיפסלא ביוצא כדגמרי' פסול יוצא בפסחים בכיצד צולין (דף פב.) מהן לא הובא את דמה אל הקודש פנימה (ויקרא יז) ומבשר בשדה טריפה (שמות כב):

דילמא. הא דקתני פסולה באליה ויותרת כו' דאימורין נינהו ואימורי קדשים קלים קדשי קדשים הן:

היא בפנים כו' מהו. לשוחטה לכתחילה:

תלה. הבהמה באויר העזרה:

¹⁷⁵ למען אשר וביאו בני ישראל את זבחייהם אשר הם זבחים על פני השדה והביאם לה' אל פתח אהל מועד אל הפתח וזבחו זבחי שלמים לה' אותם

בְּעֵינֵי שְׁחִיטָה "עַל יָרֵךְ" ¹⁷⁶ (ויקרא א, יא), וְלִיכָא.

רַס"י

עַל יָרֵךְ. משמע אצלו :

נִתְלָה. השוחט באויר העזרה מהו :

אִמְרוּ לִיָּה פְסוּלָה. מינייה קגמר לה דשמע דקא"ל תלה ושחט פסול וסבר ה"ה לנתלה :

אִמְרוּ לִיָּה כְשֵׁרָה. כדאמר ליה לנתלה ושחט :

[א"ל פְּסוּלָה. מינייה גמר כדאמר ליה בתלה ושחט ובנתלה וקבל וסבר ה"ה לתלה וקיבל] :

בְּקִדְשֵׁי קִדְשִׁים. דכתיב בהו על ירך :

כּוֹלֵן פְּסוּלוֹיִן בְּרַ מִן נִתְלָה וְשַׁחַט.

דבשוחט לא כתיב ירך אלא בגשחט כדכתיב אותו על ירך אבל תלה וקבל פסולה דאויר צפון לאו כצפון דמי ובעיני קבלה בצפון כדגמרי' באיזהו מקומן (לקמן מט.) ואף על גב דלא כתיב ירך בקבלה צפון מיהא כתיב בה :

בְּקִדְשִׁים קְלִים. לא כתיב בהו על ירך ולא כתיב בהו צפון כולן כשרים בר מנתלה וקבל דאין דרך שירות בכך :

דְּאוֹיֵר פְּנִים כְּפָנִים דְּמִי. דהא על כרחך פנים מיהו כתיב בהו ומודית דאויר פנים כפנים :

אִם כֵּן בְּקִדְשֵׁי קִדְשִׁים. אמאי פלגת אדאבוה דשמואל בתלה וקבל לימא נמי אויר צפון כצפון דמי :

אִלָּא אִמְרוּ רַבָּא. כולה כאבוה דשמואל קאמר לה אלא דאבוה דשמואל לא איירי בקדשים קלים :

בְּרַ מִן תְּלָה וְשַׁחַט בְּקִדְשֵׁי קִדְשִׁים. דבעיני על ירך אבל בקדשים קלים דלא כתיב על ירך כשרה תלה וקבל כשר בכלן דדרך שירות בכך ואויר צפון כצפון דמי ובקבלה לא כתיב על ירך :

וְנִתְלָה וְקָבַל בֵּין בְּקִדְשִׁים כּוּ'. נמי פסול דקבלה שירות היא ואין דרך שירות בכך אבל נתלה ושחט כשרה דשחיטה לאו שירות היא ועל ירך נמי לאו בשוחט כתיב אלא בבהמה :

נִתְלָה, וְשַׁחַט - מַהוּ?

אָמַר לִיָּה:
פְּסוּלָה.

אָמַר לִיָּה:
אִישׁתַּבְּשֵׁת,

שְׁחִיטָה "עַל יָרֵךְ" (ויקרא א, יא), וְלֹא שׁוֹחֵט עַל יָרֵךְ.

נִתְלָה וְקָבַל - מַהוּ?

אָמַר לִיָּה:
כְּשֵׁרָה.

אָמַר לִיָּה:
אִישׁתַּבְּשֵׁת,

אֵין דְּרֵךְ שִׁירוֹת בְּכָךְ.

תְּלָה וְקִיבַל - מַהוּ?

אָמַר לִיָּה:
פְּסוּלָה.

אָמַר לִיָּה:
אִישׁתַּבְּשֵׁת,

שְׁחִיטָה "עַל יָרֵךְ" (ויקרא א, יא) - וְלֹא קָבְלָה עַל יָרֵךְ.

אָמַר אַבְיִי:

בְּקִדְשֵׁי קִדְשִׁים - כּוֹלֵן פְּסוּלוֹת בְּרַ נִתְלָה וְשַׁחַט,
בְּקִדְשִׁים קְלִים - כּוֹלֵן כְּשֵׁרוֹת בְּרַ מִן נִתְלָה וְקִיבַל.

אָמַר רַבָּא:

מֵאִי שְׁנָא תְּלָה וְקִיבַל בְּקִדְשִׁים קְלִים דְּכְשֵׁרָה?
דְּאוֹיֵר פְּנִים כְּפָנִים דְּמִי.

בְּקִדְשֵׁי קִדְשִׁים נְמִי: אֹיֵר צְפוֹן כְּצְפוֹן דְּמִי!

אָלָא אָמַר רַבָּא:

בֵּין בְּקִדְשֵׁי קִדְשִׁים בֵּין בְּקִדְשִׁים קְלִים - כְּשֵׁרוֹת,
בְּרַ מִן תְּלָה וְשַׁחַט בְּקִדְשֵׁי קִדְשִׁים.
נִתְלָה וְקִיבַל - בֵּין בְּקִדְשֵׁי קִדְשִׁים בֵּין בְּקִדְשִׁים קְלִים.

¹⁷⁶ וְשַׁחַט אֹתוֹ עַל יָרֵךְ הַמְזוּבָה צְפֻנָה לְפָנֵי ה' וְיִרְקוּ בְנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת דְּמוֹ עַל הַמְזוּבָה סָבִיב

34. כו, א

["קִדְשִׁים קָלִים: ... הַכֹּנֵס רֹאשׁוֹ וְרוּבוֹ - בְּאֵילוֹ לֹא נִכְנַס ... - פְּסוּלָה"].

רש"י

ציציתו. ציצית ראשו דהיינו
שעריו:

בְּעֵא מִינִיָּה רַבִּי יְרֵמְיָה מֵרַבִּי זִירָא:
הוּא בְּפָנִים וְצִיצִיתוֹ בַּחוּץ - מַהוּ?

אָמַר לֵיהּ:

לָאוֹ אָמַרְתָּ "וְהִבִּיאֻם לֵה" ¹⁷⁷ (ויקרא יז, ח) עַד שֶׁתָּבֹא כּוֹלָה לְפָנִים?
הֲכֵא נָמִי, "בְּבוֹאֵם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד" ¹⁷⁸ (שמות כח, מג) - עַד שֶׁיָּבֹא כּוֹלֵוֹ לְאֹהֶל מוֹעֵד.

¹⁷⁷ וְאֵלֵהֶם תֹּאמְרוּ אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר אֲשֶׁר יִגֹּד בְּתוֹכְכֶם אֲשֶׁר יַעֲלֶה עִלָּה אוֹ זָבַח
¹⁷⁸ וְהָיוּ עַל אֹהֶל וְעַל בְּנֵי בְּבֹאֵם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד אוֹ בְּגִשְׁתֶּם אֶל הַמִּזְבֵּחַ לְשֵׁרֶת בְּקֹדֶשׁ וְלֹא יִשְׂאוּ עוֹן וּמִתְּנוּ חֲקֵת עוֹלָם לוֹ וּלְזֶרְעוֹ אַחֲרָיו

35. כו, א - כז, ב

רס"י

משנה

נתנו על גבי הכבש שלא כנגד היסוד,
נתן את הניתניו למשה למעלה,
ואת הניתניו למעלה למשה,
ואת הניתניו בפנים בחוץ,
ואת הניתניו בחוץ בפנים - פסול,
ואין בו כרת.

כו,ב

גמרא

אמר שמואל:
"פסול" - בשר,
אבל בעלים - נתכפרו.

מאי טעמא?

דאמר קרא: "ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר"¹⁷⁹ (ויקרא יז, יא) -
כיון שהגיע דם למזבח - נתכפרו בעלים.

אי הכי, בשר נמי!

אמר קרא: "לכפר" - לכפרה נתתיו, ולא לדבר אחר.

אלמא קסבר: שלא במקומו כמקומו דמי.

תנו באידך פירקין:

"נתנו על הכבש שלא כנגד היסוד,
נתן את הניתניו למשה למעלה,
ואת הניתניו למעלה למשה,
את הניתניו בפנים בחוץ,
ואת הניתניו בחוץ בפנים,
אם יש דם הנפש - יחזור הבשר ויקבל" (זבחים לב).

ואי סלקא דעתך: שלא במקומו כמקומו - למה לי "יחזור הבשר ויקבל"!

וכי תימא: להתיר בשר באכילה - מי איכא זריקה דלא מכפרת, ושריא בשר באכילה?

אי דיהביה בשר - הכי נמי,

הכא במאי עסקינן: דיהביה פסול.

וליהוי דחוי!

דתנן:

"וכולן שקיבלו: חוץ לזמנו,

וחוץ למקומו,

אם יש דם הנפש - יחזור הבשר ויקבל" (זבחים לב),

קיבלו - אין

זרקו - לא

מאי טעמא?

לאו משום דהוי דחוי.

לא, משום דפסיל במחשבה.

אי הכי, קבלה נמי!

מתני'

נתנו. למתן דמו:

על גבי הכבש. שאינו מקום מתן
דמים או במזבח שלא כנגד היסוד
וילפינן לקמן דעולה טעונה מתן
דמים כנגד היסוד שהיא יסוד
המזבח למטה ממתן דמה למעוטי
קרן מזרחית דרומית דלא הוה לה
יסוד כדאמרינן באיזהו מקומן
(לקמן דף נג):

למטה. מחוט הסיקרא:

ואין בו כרת. אין באכילתו כרת
ובגמרא מפרש למאי איצטריך
למתנייה:

גמ'

אמר שמואל פסול. דקתני מתני'
אבשר קאי אבל בעלים נתכפרו:

על המזבח. כל המזבח שוה לענין
כפרה:

לכפרה נתתיו. הקשיתי כל מקומות
המזבח שוין ולא לדבר אחר שתהא
זריקה חשובה להתיר בה בשר
דזריקה הוא דשריא לה דכתיב ודם
זבחך ישפך והדר והבשר תאכל
(דברים יב):

יחזור הכשר ויקבל. יחזור כהן
הכשר לקבלה ויקבל כדי מתן מן
הבהמה ויחזור ויתן במקומו
וקס"ד השתא דעד השתא בכהן
כשר נמי איירי והאי הכשר דקתני
כדי נסבה:

למה לי יחזור. הלא נתכפרו:

וכי תימא להתיר בשר באכילה.
דזריקה הוא דשריא לה:

ומי איכא זריקה דלא מיכפרא. כגון
הך בתרייתא דלאו לכפרה אתיא
דהא איכפר בקמייתא:

אי דיהביה. שלא במקומו כהן כשר
הכי נמי דלא בעי יחזור ויקבל:

הכא במאי עסקינן דיהביה פסול.
דהא דקתני נתנו על גבי הכבש
ארישא קאי דקתני כל הפסולים
ששחטו כו' וכולן שקיבלו את הדם
כו' ועלה קאי נתנו על גבי הכבש כו'
בפ"ג:

וליהוי דחוי. כיון דאמר' שלא
במקומו כמקומו דמי ובלבד שיהא
במזבח כי יהביה פסול הויה לה
זריקה פסולה כאילו נתנו פסול
במקומו וניהוי כל הדם דחוי ולא
תיהוי ליה תו תקנתא:

דהא תנן. בההיא:

וכולן שקבלו. את הדם ואפסולין
קאי שקבלו את הדם במחשבת
אכילת בשר חוץ לזמנו או חוץ
למקומו:

אם יש דם הנפש. עוד בצואר בהמה
יחזור הכשר ויקבל מן הדם ויתן
שלא במחשבה וכשר דמחשבה
דחשיב עלה קמא לא נפסל דכיון
דאינו ראוי לעבודה אין מחשבתו
מחשבה:

קבלו אין. הוא דאית ליה תקנתא:
מאי טעמא לאו משום. דזריקה
פסולה משויא ליה דחוי משום
דגמר כפרתו:

לא. הא דדייקינן זרקו לא משום
דמיפסיל במחשבה דהא בעושה
מחשבה קיימא ודכוותה דייקינן
זרקו לא:

א"ה. דמחשבת פסולין פסלה
מקבלה שקיבל במחשבה ליפסיל
ועוד מי פסל במחשבת כהן פסול:

¹⁷⁹ מי נפש הכשר בדם הוא ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר על נפשתיכם כי הדם הוא בנפש וכפר

רש"י

במי שראוי לעבודה. כהן כשר :
ובדבר הראוי לעבודה. מנחת חטים לאפוקי מנחת [העומר
 שהיא של] שעורים דלא חייל עלה פגול ליענש כרת
 באכילתה :
ובמקום הראוי לעבודה. לאפוקי נפגם המזבח הכי מפורש
 במנחות (דף ה' :) :
לא תימא זרקו לא. דודאי איכא תקנתא ואפי' זרקו פסול
 במחשבה :
אלא אימא שחטו לא. שאם שחטו פסול במחשבה תו ליכא
 תקנתא דכיון דכל הפסולין כשירין לשחוט פוסלין
 מחשבתן :
תנינא. בההיא משנה גופה כל הפסולין שחטו שחיתתן
 כשרה לפיכך הן פסולין במחשבה :
הא קמ"ל. הא דקתני וכולן שקיבלו את הדם כו' [אע"ג]
 דבשחיטה תנן פוסלין במחשבה אבל בקבלה ומקבלה
 ואילך לא פסלי ולא למידק מיניה זרקו לא דה"ה לזרקו
 אלא קמיינתא דכולהו נקט דכיון דפסול אינו ראוי לה לא
 פסלה מחשבתו :
כדבא. דאמר אין מחשבה מועלת אלא בראוי לעבודה :
חישב. כהן כשר :
ליתן את הניתנין כו'. שחט או קיבל או הוליד על מנת
 לזרוק הזריקה שלא במקומו :
לאלתר כשר. אם חישב על מנת לזרוק שלא במקומו היום
 כשר ואי נמי זריקה פסולה היא ונמצא שעבד שאר
 העבודות על מנת לזרוק את הדם בפסול כשר הוא בזריקה
 הוגנת במקומו כדאמרינן במשנה כל הפסולין (לקמן לו.)
 אין המחשבה פוסלת אלא חוץ לזמנו וחוץ למקומו ופסח
 וחטאת שלא לשמן :
חזר וחישב. בעבודה שניה על מנת לאוכלו חוץ למקומו
 פסול ואין חייבין כרת על אכילתו :
חוץ לזמנו פיגול וחיבין עליו כרת. שהרי קרבו מתיריו
 דהכי תנן במתני' (לקמן כט :) חוץ למקומו פסול חוץ לזמנו
 פיגול שהרי קרבו מתיריו מהן פיגול מהן שתיקה ואין כאן
 פסול מחשבה אחרת להוציאו מיד פיגול :
למחר פסול. אבל אם אותה מחשבה שחישב בעבודה
 ראשונה ליתן את הניתנין למטה למעלה חישב לזרוק אותה
 זריקה למחר פסול כדמוקמינן לקמן מידי דהוה אמחשבת
 הינוח שהרי שחט ע"מ להניח דמו למחר פסול ורבי יהודה
 היא דפסיל ליה בפ"ג (לקמן לה :) :
חזר וחישב. בעבודה שניה בין חוץ לזמנו בין חוץ למקומו
 פסול ואין בו כרת דהא איפסיל ליה במחשבה קמיינתא ותו
 לא חייל עליה פיגול דלא קרבו כל מתיריו :
ואי שלא במקומו. דמזבח כמקומו דמי :
האי פסול. בתמיהא אמאי קרי ליה פסול להאי דחישב ליתן
 שלא במקומו למחר פיגול הוא שהרי חישב בשחיטה ע"מ
 לזרוק דמו למחר דהיא אכילת מזבח אלא לאו כמקומו
 דמי ולא חשיבא אכילה :
זריקה דשריא בשר באכילה כו'. כגון במקום מתן הדם
 מייתי לידי פיגול בין שחישב בה ע"מ להקטיר אימורים
 למחר בין שחישב בשחיטה לזרוק למחר :
זריקה דלא שריא בשר באכילה. אי הוה עביד לה בזמנה
 כגון זריקה שלא במקומו לא מייתי לידי פיגול בין שחישב
 בה ע"מ להקטיר אימורים למחר בין שחישב בשחיטה
 למיעבד הך זריקה למחר לא מייתי לידי פיגול :
פיגול יהיה. והנפש האוכלת וגו' :
מי שפיגולו גורם. שלא יאכל הוא דקאי בעונה תשא יצא
 בשר שנזרק הדם שלא במקומו דאיסור זריקה שלא
 במקומו גרם לו שלא יאכל הלכך אין חייבין על פיגולו כרת
 ונפקא לן מהכא דאי חישב בזריקה שלא במקומו ע"מ
 לאכול או להקטיר למחר לא הויא מחשבת זריקה לענין
 פיגול ומינה כי חישב בשחיטה ע"מ לעשות זריקה זו חוץ
 לזמנו לא הויא מחשבה בזריקה המפגלת :
אי הכי. דלא הויא זריקה לענין מחשבה איפסולי נמי לא
 נפסול :
אמחשבת הינוח. דהא חשיב מיהא להניחו למחר :
ואליבא דר' יהודה. לקמן בפ' כל הפסולין (דף לה :) תנן
 להניח מדמו למחר כשר ור' יהודה פוסל :
וריש לקיש אמר כו'. אמתניתין קאי ופליג אדשמואל :
לעולם פסול ממש. דלא תני תנא פסול אבשר לחודיה אי
 לא פריש בהדיא ומתני' פסול לגמרי קאמר שאף בעלים לא
 נתכפרו :
ושלא במקומו. כשמואל סבירא ליה דכמקומו דמי לענין
 כפרה ולא להתיר באכילה כדדריש ליה שמואל לקרא
 דלעיל ואני נתתיו לכם וגו' ולא קשיא אמתני' :

ועוד, מי פסלה מחשבה?
 והאמר רבא:
 אין מחשבה מועלת אלא: במי שראוי לעבודה,
 ובדבר הראוי לעבודה,
 ובמקום הראוי לעבודה!

לא תימא: זרקו לא, אלא אימא: נשחטו לא.

מאי קא משמע לן?
 דפסלה מחשבה?
 תנינא: "לפיכך הן פוסלין במחשבה" (זבחים לב.)!

הא קא משמע לן:
 מקבלה ואילך - לא פסלה מחשבה.

מאי טעמא?

כדרבא.

מיתבי:

"חישב ליתן את הניתנין למעלה למטה,
 למטה למעלה,

לאלתר - בשר¹⁸⁰.

חזר וחישב חוץ למקומו - פסול,

ואין בו כרת,

חוץ לזמנו - פיגול,

וחייבין עליו כרת.

למחר - פסול,

חזר וחישב: בין חוץ לזמנו,

בין חוץ למקומו - פסול,

ואין בו כרת."

ואי שלא במקומו כמקומו דמי - האי פסול?! פיגול הוא!

אמר מר זוטרא:

זריקה דשריא בשר באכילה מייתא לידי פיגול,
 זריקה דלא שריא בשר באכילה - לא מייתא לידי פיגול.

אמר ליה רב אשי למר זוטרא:

מנא לך הא?

דכתיב: "ואם האכל ואכל מבשר זבח שלמיו פיגול יהיה"¹⁸¹ (ויקרא ז, יח),

מי שפיגולו גרם לו - יצא זה שאין פיגולו גרם לו,
 אלא איסור דכר אחר גרם לו.

אי הכי, איפסולי נמי לא ליפסול!

אמר רב נחמן בר יצחק:

מידי דהוה מחשבת הינוח, ואליבא דרבי יהודה.

ריש לקיש אמר:

לעולם "פסול" - ממש.

ושלא במקומו - כמקומו דמי.

¹⁸⁰ במהדורת וילנא: (למחר פסול) ובכתב"י לא מופיעים מילים אלו.

¹⁸¹ ואם האכל ואכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא יצא המקריב אתו לא יחשב לו פיגול יהיה והנפש האכלת ממנו עונה תשא

ולא קשיא:

כאן - שנתן בשתיקה,

כאן - שנתן באמירה.

תנן:

"חישב ליתן את הניתנין למעלה,

למעלה למטה" ... עד: מידי דהנה אמחשבת הינוח ואליקא דרבי יהודה כו¹⁸².

רבי יוחנן אמר:

אידי ואידי שנתן בשתיקה,

ושלא במקומו לאו במקומו דמי.

והא - דאיכא דם הנפש,

הא - דליכא דם הנפש.

תנן:

"פסול ואין בו פרת"

בשלמא לרייש לקיש, היינו דקתני: **"פסול, ואין בו פרת"**,

אלא לרבי יוחנן - מאי **"אין בו פרת"**!

קשיא.

ולשמאל מאי **"אין בו פרת"**?

הכי קאמר:

אם נתן במחשבה - פסול, ואין בו פרת.

ורבי יוחנן, אי שלא במקומו לאו במקומו דמי, ליהוי כי נשפך מן הפלי על הרצפה, ויאספנו!

סבר לה כמאן דאמר: לא יאספנו.

¹⁸² הגמרא מתכוונת:

מיתבי:

"חישב ליתן את הניתנין: למעלה למטה, למטה למעלה,

לאתר - נשר¹⁸²"

חזר וחישב אחוץ למקומו - פסול,

ואין בו פרת,

חוץ לזמנו - פיגול,

וחייבין עליו פרת.

למחר - פסול,

חזר וחישב: בין חוץ לזמנו,

בין חוץ למקומו - פסול,

ואין בו פרת."

ואי שלא במקומו במקומו דמי - האי פסול? פיגול הוא!

אמר מר זוטרא:

זריקה דשריא בשר באכילה מיתא לידי פיגול,

זריקה דלא שריא בשר באכילה - לא מיתא לידי פיגול.

אמר ליה רב אשי למר זוטרא:

מנא לה הא?

דכתיב: **"ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו פגול יהיה"** (ויקרא ו, יח),

מי שפיגלו גרם לו - יצא זה שאין פיגולו גרם לו,

אלא איסור דכר אתר גרם לו.

אי הכי, איסולי נמי לא ליפסול!

אמר רב נחמן בר יצחק:

מידי דהנה מחשבת הינוח, ואליקא דרבי יהודה.

רש"י

כאן שנתן בשתיקה. דרשא דקרא דמשמע בעלים נתכפרו כשנתן בשלא במקומו בשתיקה ומתני דקתני פסול בנתן במחשבת לאכול בשר חוץ לזמנו ואשמעינן דפסול ואין בו כרת דמחשבת זריקה זו מחשבה הוא לפסול דמקומו דמי ולא לפגל דזריקה דלא שריא בשר באכילה לא מייתי לידי פיגול:

תנן כו'. כל הנך תיובתא דאותבי לשמואל מותבי נמי לריש לקיש דהא כוותיה סבירא ליה דשלא במקומו כמקומו דמי:

ורבי יוחנן אמר אידי ואידי. מתניתין דקתני פסול וליכא תקנתא ומתניתין דכל הפסולים דתני תקנתא שנתן בשתיקה:

בשלמא לריש לקיש. דאוקי מתני' כשנתן במחשבה איצטריך למיתני אין בו כרת לאשמעינן דאע"ג דחשיב בהך זריקה חוץ לזמנו אינו פיגול וכדאמרן דלא שריא בשר באכילה לא מייתי לידי פיגול:

אלא לרבי יוחנן. דמוקי בשתיקה והאי פסול משום דלא במקומו הוא פשיטא דאין בו כרת קשיא: ולשמאל מאי אין בו כרת. דאיהו נמי מוקי לה בשתיקה:

הכי קאמר ואם נתן במחשבה. דחוץ לזמנו פסול ואין בו כרת ואיצטריך לאשמעינן אע"ג דלענין כפרה כמקומו דמי מחשבת פיגול לא חיילא הואיל ולא שריא בשר באכילה אבל לרבי יוחנן לא מצי לשנויי הכי דכיון דאשמעינן תנא דידן פסול ומשום דשלא במקומו (הוא אלמא) לאו כמקומו דמי פשיטא דאם נתן במחשבה לא הויא מחשבה דהוי כאילו נתנו על הרצפה דלא קרבו כל מתיריו:

ורבי יוחנן. כיון דלאו זריקה הוא כלל ניהוי כמי שנשפך מן הכלי על הרצפה ויאספנו ואפי' ליכא דם הנפש אחרינא אמאי פסול יאסוף את זה מן המזבח ויחזור ויתננו במקומו בשלמא לשמואל ולריש לקיש כיון דזריקה היא לכפרה אידחי ליה מלאספו שהרי כיפר אלא לרי' יוחנן יאספנו:

סבר לה. תנא דמתניתין:

כמ"ד לא יאספנו. כיון דהגיע למזבח ואע"ג דשלא כהילכתו הוא קלטיה מזבח לאפוקי מתורת כפרה אחריתי:

רש"י

הכל מודים בניתנין למעלה שנתנו
למעלה שלא כמצותן. כגון במחשבה או בשמאל:
שלא יאספנו. לחזור וליתנו כמצותו דכיון דניתן במקומו אזדא ליה תורת זריקה מיניה:
לא נחלקו. הנך תנאי דבעינן למימר שרבי יוסי אומר לא יאספנו ואף על גב דלאו כמקומו דמי:
ורבי שמעון אומר כו'. ועיי"כ ליכא למימר דטעמא דר' יוסי משום דס"ל דשלא במקומו כמקומו דמי דאם כן אדמיפלגי באסיפה ליפליגי בכפרה ונימא רבי יוסי כיפר ור' שמעון לא כיפר אלא לרבי יוסי נמי לאו כמקומו דמי ואפ"ה לא יאספנו ומשנתינו כדברי האומר לא יאספנו ומשום הכי תנא פסול במתני'
ורב חסדא אומר אבימי הכל מודים. ר' יוסי ור"ש:
בניתנין למטה שנתנו למעלה שלא יאספנו. דהואיל וניתן במזבח הראוי לו לא הוי כנשפך על הרצפה דקלטיה מזבח לאפקי מכלל זריקה במקום אחר:
וכל שכן בניתנין למעלה שנתנו למטה. דקרובה היא למתנה גמורה שהרי דמים העליונים למטה הן שותתין ויורדין הלכך האי דם סופו לירד למטה היה ראוי וכי יהביה למטה קלטיה מזבח מלאוספו ולחזור וליתנו למעלה:
שרבי יוסי אומר יאספנו. דכיון דלמזבח זה לא היה ראוי לא קלטיה כלל:
ורבי שמעון אומר לא יאספנו. שהרי לשם מזבח היה ראוי והרי בא לשום מזבח:
אף אנן נמי תנינא. דאיתיה לדר' יוחנן דאמר דאיכא דאית ליה לא יאספנו ואע"ג דשלא במקומו לאו כמקומו דמי לענין כפרה לענין אסיפה מיהו קלטיה מזבח:
זאת היא העולה. הרי אלו ג' מעוטיין לפי שבא המקרא הזה ללמדנו על הפסולין למזבח שעלו דלא ירדו דילפינן מעולה על מוקדה על המזבח כל הלילה משעלה על מוקדה תהא שם כל הלילה לפיכך מיעט לך בו ג' [מעוטיין למעט בו ג'] פסולין:
זאת. היא מיעוטא זאת ולא אחרת היא הוי מיעוטא ה"א דהעולה הוי מיעוטא כלומר העולה המיוחדת ולא כולן:
פרט לנשפך דמה ולשנשחטה בלילה ושיצא דמה. אבל שאר פסולין אם עלו לא ירדו ולקמן בפרק המזבח מקדש (דף פד:) מפרש טעמא דרבי יהודה דמרבי שאר פסולין ומפיק הנך:
אין לי אלא עולה כשרה. תהא על מוקדה כל הלילה עד הבקר:
והלן. שלן בשרה חוץ למזבח:
והיוצא. שיצא בשרה:
והטמא ושנשחט. ע"מ להקטיר חוץ לזמנו כו':
מנין. שכיון שעלו לא ירדו:
רובע ונרבע. על פי עד אחד שמותר להדיוט ואסור לגבוה ונפקי לן מקראי במסכת תמורה בפי כל האסורין (דף כח.).
וכן מוקצה ונעבד וטריפה. מוקצה שהקצה לתקרובת עבודת כוכבים:
נעבד. שהשתחוה לבהמה:

דאמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן:
הכל מודים:
בניתנין למעלה שנתנו למעלה,
למטה שנתנו למטה,
שלא כמצותן - לא יאספנו.
לא נחלקו אלא:
בניתנין למעלה שנתנו למטה,
למטה שנתנו למעלה,
שרבי יוסי אומר: לא יאספנו,
ורבי שמעון אומר: יאספנו.
ומשנתינו כדברי האומר: לא יאספנו.

כ"ב

ורב חסדא אומר אבימי
הכל מודין:

בניתנין למטה שנתנו למעלה - שלא יאספנו,
וקל שכן בניתנין למעלה שנתנו למטה,
הואיל ודמים העליונים למטה הן באין.
לא נחלקו אלא:
בניתנין לפנים שנתנו בחוץ,
בחוץ שנתנו לפנים,
שרבי יוסי אומר: יאספנו,
ורבי שמעון אומר: לא יאספנו.

אמר רב נחמן בר יצחק:
אף אנן נמי תנינא:

"רבי יהודה אומר:

"זאת ... היא העולה"¹⁸³ (ויקרא ו, ב) - **הרי אלו מעוטיין:**

פרט לנשחטה בלילה,
ושנשפך דמה,

ושיצא דמה חוץ לקלעים - אם עלתה תרד.

רבי שמעון אומר:

"עולה" - אין לי אלא עולה כשרה,

מנין לרבות שנשחטה בלילה?

ושנשפך דמה?

ושיצא דמה חוץ לקלעים?

והלן?

והיוצא?

והטמא?

ושנשחט חוץ לזמנו?

וחוץ למקומו?

ושקיבלו פסולין וזרקו את דמה?

והניתנין למעלה שנתנו למטה?

והניתנין למטה שנתנו למעלה?

והניתנין בפנים שנתנו בחוץ?

והניתנין בחוץ שנתנו בפנים?

והפסח?

והחטאת ששחטו שלא לשמן?

מנין?

תלמוד לומר: "תורת העולה" - ריבה תורה אחת לכל העולין, שאם עלו לא ירדו.

יכול שאני מרבה אף הרובע?

והנרבע?

והמוקצה?

והנעבד?

והאתנן?

¹⁸³ צו את אהרן ואת בניו לאמור זאת תורת העולה הוא העלה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו

רש"י

כלאים. שור או כשב פרט לכלאים כי יולד פרט ליוצא דופן (חולין דף לח.):
מאי ראית. אחד שריבה הכתוב ומיעט ולא פירש לך הכתוב מה ריבה ומה מיעט:
אמרת. ומעצמך מרבה אני את אלו שהיה פסולן בקדש משבאו לעזרה נפסלו:
קתני מיהת כו. ולא פליג רבי יהודה לשוינהו כנשפך על הרצפה ונימא ירדו כדאמר ר' יהודה פרט לנשפך דמה ואלמא לאו כנשפך דמה קחשיב ליה:
מאי טעמא לאו משום דקלטיה מזבח. לקדושי ושמע מינה לענין אסיפה לא יאספנו והא ליכא למימר משום דקסבר שלא במקומו כמקומו דמי ומשום דכיפרה הוא דהא דומיא דשאר זריקות פסולות קתני ליה ומדרבי שמעון היינו טעמא דלא מייתי ליה דאיכא למימר טעמא דרבי שמעון משום דתורת העולה ריבה ואפילו נשפך דמה נמי קאמר דלא ירדו:

והמחיר?

והכלאים?

והטריפה?

ויוצא דופן?

תלמוד לומר: "ואת".

ומה ראית לרבות את אלו ולהוציא את אלו?

מרבה אני את אלו, שהיה פסולן בקודש,

ומוציא אני את אלו, שלא היה פסולן בקודש".

קתני מיהא: "הניתניו למטה שנתנו למעלה ולמעלה שנתנו למטה",

ולא פליג רבי יהודה,

מאי טעמא?

לאו משום דקלטיה מזבח,

ושמע מינה: לא יאספנו.

36. כז, ב

רַק"י

מקדש פסולין. שאם עלו לא ירדו ואף על גב דלא כתיב קרא אלא בחיצון:

תנינא הניתנין בחוץ שנתנן בפנים לא ירדו. אבריהם ממוזבח ולא פליג ר' יהודה מאי לאו דקלטיה פנימי לדם זה שניתנו עליו ואע"פ שנפסל בכניסתו להיכל משום וכל חטאת אשר יובא מדמה (ויקרא ו) הוה ליה כנשפך דמה:

הני מילי דם. שפסול הוא דמקדש הואיל וחזי ליה דם בעלמא כגון דמים הפנימיים: **אבל קומץ דלא חזי כלל**. דכתיב (שמות ל) לא תעלו עליו קטרת זרה ועולה ומנחה אימא אם עלה עליו ירד קמ"ל:

קטרת זרה. קטרת נדבה שלא התיר הכתוב אלא קטרת של ציבור שחרית וערבית:

שעלתה לגבי מזבח. קסלקא דעתך דבמזבח הקטרת קאי: **בראוי לו**. לאפוקי קמצים שלא קידשו בכלי הכי מפרש לקמן בפרק המזבח (דף פג:):

האי רצפה. בבנין אבנים שלא נמשח לפיכך אין קדושתו בזה חמורה:

והאי כלי שרת. ונמשח עם המשכן:

אמר רבי אלעזר:
מזבח הפנימי מקדש פסולין.

מאי קא משמע לן?
תנינא:

"הנייתנין בפנים שנתנן בחוץ?
והנייתנין בחוץ שנתנן בפנים?
... מניין?"

תלמוד לומר: **"תורת העולה"** - ריבה תורה אחת לכל העולין, שאם עלו לא ירדו!

אי מהתם - הוה אמינא: הני מילי דם, דחזי ליה. אבל קומץ, דלא חזי ליה, אימא לא, קא משמע לן.

מיתבי:

"קטרת זרה שעלתה לגבי מזבח - תרד, שאין לה מקדש פסולין אלא מזבח החיצון בראוי לו."
"חיצון" - אין, פנימי - לא!

תריץ הכי:

קטרת זרה שעלתה למזבח החיצון - תרד, שאין מזבח החיצון מקדש פסולין, אלא הראוי לו, והפנימי - בין ראוי לו בין שאין ראוי לו.

מאי טעמא?

האי - רצפה,

והאי - כלי שרת.

37. כז, ב - כח, א

רש"י

מתני'
את הזבח. שלמים או שאר
 הנאכלין:
פסול ואין בו כרת. והאוכלו
 ואפילו בחוץ אין ענוש כרת:
לאכול את בשרו למחר. ליכא
 לאוקומה בשלמים אלא בתודה
 וחטאת ואשם דאילו בשלמים
 מחר זמנו הוא אבל לזרוק דמו
 או להקטיר אימוריו אפילו
 בשלמים הוי למחר חוץ לזמנו:
פיגול וחייבין עליו כרת. האוכלו
 אפילו בזמנו ענוש כרת ובגמרא
 יליף לה:

גמ'
כאליה דמי. ואפילו לענין
 הקטרה ובשלמי כבש שאלייתו
 קריבה נמי העור קרב כי היכי
 דלענין אכילה חשיב ליה בשר
 לענין מצות הקטרתו נמי בשר
 הוא וקתני מתני' דכי שחיט
 שלמים לאכול עור האליה בחוץ
 או למחר הויא מחשבה ואע"ג
 דחישב מאכילת מזבח לאדם:
רבי אליעזר היא. לקמן בפי' כל
 הפסולים (דף לה.):
לאכול דבר שאין דרכו לאכול.
 כגון אימורים או חוץ לזמנו או
 חוץ למקומו:
ולהקטיר. חוץ לזמנו או חוץ
 למקומו:
דבר שאין דרכו להקטיר. כגון
 בשר:
לאכול דבר שדרכו לאכול. בשר:
שדרכו להקטיר. אימורין אבל
 אם חישב להקטיר בשר למחר
 או לאכול אימורין למחר כשר
 שאין מחשבין מאכילת אדם
 למזבח ומאכילת מזבח לאדם:
לאו כאליה דמי. לענין מצות
 הקטרתו הוא דמעטיה קרא
 כדמפרש רבה חלבו האליה
 תמימה גבי הקטרת אליה כתיב
 ופריש בהדיא חלב ולא עור:

משנה

השוחט את הזבח: לזרוק דמו בחוץ,
 או מקצת דמו בחוץ,
 להקטיר אימוריו בחוץ,
 או מקצת אימוריו בחוץ,
 לאכול בשרו בחוץ,
 או כזית מבשרו בחוץ,
 או לאכול כזית מעור האליה בחוץ - פסול,
 ואין בו כרת.

לזרוק דמו למחר,
 מקצת דמו למחר,
 להקטיר אימוריו למחר,
 או מקצת אימוריו למחר,
 לאכול בשרו למחר,
 או כזית מבשרו למחר,
 או לאכול כזית מעור האליה למחר - פיגול,
 וחייבין עליו כרת.

גמרא

סברוה:
 עור אליה - אכאליה דמי.
 כח, א והא קא מחשב מאכילת מזבח לאדם!

אמר שמואל:
 הא מני?
 רבי אליעזר היא,
 דאמר: מחשבין מאכילת מזבח לאכילת אדם,
 ומאכילת אדם לאכילת מזבח.

דתנן:
**"השוחט את הזבח לאכול דבר שאין דרכו לאכול,
 להקטיר דבר שאין דרכו להקטיר - נשר,
 ורבי אליעזר פוסל"** (זבחים לה.).

במאי אוקימתא?

כרבי אליעזר.

אימא סיפא:

זזה הבבל:

כל השוחט, והמקבל, והמוליד, והזורק,

לאכול דבר שדרכו לאכול,

ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר ...

דבר שדרכו לאכול - אין,

שאיין דרכו לאכול - לא,

אתאן לרבנן,

רישא - רבי אליעזר,

וסיפא - רבנן!?

אמר ליה:

אין.

רב הונא אמר:

עור אליה - לאו כאליה דמי.

אמר רבא:

מאי טעמא דרב הונא?

"חֲלָבוֹ הָאֱלֹהִים"¹⁸⁴ (ויקרא ג, ט) - וְלֹא עוֹר הָאֱלֹהִים.

רב חסדא אמר:

לְעוֹלָם עוֹר הָאֱלֹהִים כְּאֱלֹהֵי דְמִי,

וְהֵכָא בְּמַאי עֲסָקִינוּ: בְּאֱלֹהֵי שָׁל גְּדִי.

כוֹלָהוּ כְּשִׁמוּאֵל לֹא אָמְרִי - "רִישָׁא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְסִיפָא רַבְּנָן" לֹא מוֹקְמִי.

כְּרַב הוֹנָא לֹא אָמְרִי - עוֹר אֱלֹהִים כְּאֱלֹהֵי דְמִי קָא מְשַׁמַּע לְהוֹ.

כְּרַב חֲסֵדָא מַאי טַעְמָא לֹא אָמְרִי?

מאי קא משמע לן?

עוֹר אֱלֹהִים כְּאֱלֹהֵי דְמִי?!

תְּנִינָא:

"וְאֵלֹו שְׁעוֹרוֹתֶיהֶן בְּבִשְׂרָן: עוֹר שְׁתַּחַת הָאֱלֹהִים" (חולין קכב.)!

וְרַב חֲסֵדָא - אֵיצְטְרִיד,

סְלָקָא דְעֵתְךָ אָמִינָא: הֵנִי מִיְלִי לְעֵנִן טוֹמְאָה, דְרַכִּיךְ מִצְטְרִיף,

אֲכַל הֵכָא - אֵימָא: **"לְמִשְׁחָה"**¹⁸⁵ (במדבר יח, ח) - לְגִדּוּלָה,

כְּדֶרֶךְ שְׁהַמְלָכִים אוֹכְלִין,

וְלֹא עֲבִידִי מַלְכִים דְאֲכָלִי הֵכִי, אֵימָא לֹא,

קָא מְשַׁמַּע לָן.

מִיתִיבִי:

"הַשּׁוֹחֵט אֶת הָעוֹלָה לְהַקְטִיר בְּזֵית מַעוֹר שְׁתַּחַת הָאֱלֹהִים:

חוּץ לְמְקוֹמוֹ - פְּסוּל,

וְאִין בּוֹ פָּרַת,

חוּץ לְזִמְנוֹ - פִּיגוּל,

וְחִיבִין עָלֵיו פָּרַת.

אֲלַעֲזֵר בֶּן יְהוּדָה אִישׁ אֲבָלִים אוֹמֵר מִשּׁוֹם רַבִּי יַעֲקֹב,

וְכֵן הָיָה רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אִישׁ כְּפֹר עֵינוֹס אוֹמֵר מִשּׁוֹם רַבִּי שְׁמַעוֹן:

אֶחָד עוֹר בֵּית הַפְּרָסוֹת בְּהֵמָה דְקָה,

וְאֶחָד עוֹר הָרֹאשׁ שֶׁל עֵגֶל הָרֶךְ,

וְאֶחָד עוֹר שְׁתַּחַת הָאֱלֹהִים,

וְכָל שְׁמֵנוֹ חֲכָמִים גְּבִי טוֹמְאָה: "וְאֵלֹו שְׁעוֹרוֹתֶיהֶן בְּבִשְׂרָן",

לְהִבְיָא עוֹר שֶׁל בֵּית הַבּוֹשֶׁט -

חוּץ לְמְקוֹמוֹ - פְּסוּל,

וְאִין בּוֹ פָּרַת,

חוּץ לְזִמְנוֹ - פִּיגוּל,

וְחִיבִין עָלֵיו פָּרַת."

"עוֹלָה" - אִין,

אֲכַל זָבַח - לֹא.

בְּשִׁלְמָא לְרַב הוֹנָא הֵינּוּ דְקִתְנִי: "עוֹלָה",

אֵלָא לְרַב חֲסֵדָא, מַאי אִירִיא דְתֵנִי "עוֹלָה"? לִיתְנִי: זָבַח!"

אָמַר לָךְ רַב חֲסֵדָא:

אֵיבְעִית אֵימָא: בְּאֱלֹהֵי שָׁל גְּדִי.

וְאֵיבְעִית אֵימָא: תֵּנִי זָבַח.

רַח"י

והכא במאי עסקינן. מתני' דחשיב ליה אכילת אדם באליה של גדי שאינה קריבה כדאמרן בפ"ק (לעיל דף ט.) לימד על העז שאינה טעונה אליה:

מאי קמ"ל. תנא דמתני' אי באליה של גדי קאי אי אמרת בשלמא בשל כבש קמ"ל לשמואל דמחשבין מאכילת אדם למזבח ומאכילת מזבח לאכילת אדם כרבי אליעזר ולרב הונא דמוקי לה כרבנן אשמעינן תנא דידן דעור אליה לאו כאליה דמי להקטירו אלא לרב חסדא למה לי למתנייה אי לאשמעינן דעור אליה לענין אכילת אדם כאליה דמי וכי חשיב עליה לאוכלו למחר כאילו חישב על כזית מבשרו הואיל ורכיך וחזי לאכילה:

תנינא. בשחיטת חולין:

ואלו שעורותיהן כבשרן. לטמא טומאת נבילות וקחשיב עור האליה:

מצטרף. לטמא טומאת אוכלין בכביצה או טומאת נבילות בכזית:

אבל הכא. לענין קדשים כתיב גבי מתנות כהונה לכל קדשי בני ישראל לך נתתם למשחה (במדבר יח) והיינו לגדולה כדמתרגמינן לרבו ללמד שיהו אוכלין אותן דרך אכילת מלכים המשוחים ולא עבידי מלכים דאכלי עור אימא לא תהא מחשבה:

עגל הרך. מפרש בהעור והרוטב כל שנתו:

להביא עור בית הבושט. של נקבה וזה לבדו יש לך להביא עוד אצל קדשים מכל השנויים שם: **עור בית הפרסות.** מן הארכובה ולמטה:

חוץ למקומו. אם שחט ע"מ לאכול מאחת מאלו חוץ למקומו:

עולה אין. גבי עולה הוא דתנא מחשבת הקטרת עור אליה דפסלה:

אבל זבח. סתמא לא קתני שמע מינה אין מחשבת הקטרה מועלת בעור האליה בשאר זבחים:

לרב הונא. דאמר בהדיא מעטיה קרא גבי אליה דנהוי אימורין אבל גבי עולה לא אימעט דכתיב הנתחים ועור האליה בשר הוא: **אלא לרב חסדא.** דאמר גבי אליית אימורין עור נמי קרב ליתני זבח סתמא:

איבעית אימא. הך מתני' נמי באליה של גדי ולא מיתני ליה זבח באליה במחשבת הקטרה אלא במחשבת אכילת אדם כי מתני':

¹⁸⁴ והקריב מנבח השלמים אשה לה' חֲלָבוֹ הָאֱלֹהִים תְּמוּמָה לַעֲמֹת הַעֶצֶה וְסִינָה וְאֵת הַחֶלֶב הַמְּכַסֶּה אֶת הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַל הַקֶּרֶב וְיִדְבַּר ה' אֶל אַהֲרֹן וְאָמַר הִנֵּה נִתְּנִי לָךְ אֶת מִשְׁמַרְתְּ תְּרוּמָתִי לְכָל קֹדֶשׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָךְ נִתְּנִים לְמִשְׁחָה וּלְבִנְיָךְ לְחֶק עוֹלָם ¹⁸⁵

38. כח, א - כט, א

רש"י

מנהני מילי. דמחשבת חוץ לזמנו וחוף למקומו פוסלת וענוש כרת באכילה זאת שחישב עליו חוץ לזמנו:

תרי קראי כתיבי. חד חוץ לזמנו וחד חוץ למקומו: **שלישי.** אם האכל יאכל מבשר זבח השלמים ביום השלישי (ויקרא ז) ומוקיי ליה תנא לקמן במחשב בשעת עבודה לאכול מזבחו ביום השלישי הכתוב מדבר:

זה חוץ לזמנו. דשלישי חוץ לזמן אכילת שלמים הוא: **פגול.** דכתיב בסיפיה דקרא פגול יהיה קרא יתירא הוא לרבות חוץ למקומו ומסתברא דאמחשבת חוץ למקומו מוקמינן לה ולא אמחשבת שאר פסלות כגון לשפוך דמו [על הרצפה או] ע"מ לערבו בדם הפסולין דדמי לחוץ לזמנו קמרבי בהאי קרא וחוף למחיצה דמי לחוץ לזמן:

ממנו. משמע דלא קאי אעונה תשא דנפקא לך מיניה כרת אלא אחד מינייהו דאחד משמע ולא שנים מדלא כתיב האוכלת ולשתוק:

למעוטי. דממנו מיעוטה הוא:

עדיף. לאוקומי כרת עליה:

דסמיך ליה. דהאי ממנו סמוך לפגול יהיה דמרבינן ביה חוץ למקומו:

כשהוא אומר שלישי. בפרשת קדושים תהיו קרא זוטא ואם האכל יאכל ביום השלישי פגול הוא לא ירצה (ויקרא יט):

תנהו לחוץ למקומו. דבאכול ממש ביום השלישי ליכא לאוקמא דהא כתיב לא ירצה ואמרינן לקמן (דף כט.) וכי אחר שהוכשר יחזור ויפסל אלא על כרחך במחשב בשעת עבודה ע"מ כן קאמר:

אם אינו ענין לענין מחשבת חוץ לזמנו תנהו לענין חוץ למקומו. ופיגול דקרא אריכא דצו את אהרן לא תידרשיה לחוץ למקומו אלא כוליה קרא בחוץ לזמנו הלכך ממנו אחוץ לזמנו קאי וכי"ת הכא נמי כרת כתיב דסמיך ליה ואוכליו עונו ישא וגו' ההוא בנותר ממש מיתוקם כדמפרש ואזיל וכדי שלא תאמר שניהם במשמע מיעט רחמנא ואוכליו דהיינו מיעוטה מדלא כתיב והאוכל למעוטי חוץ למקומו דלעיל מיניה:

ואימא ואוכליו עונו ישא אחוץ למקומו. דסליק מיניה קאי וכדי שלא תאמר אין מקרא יוצא מידי פשוטו ואף נותר במשמע ונהי דבלא ירצה ליתא אבל בכרת איתיה להכי מיעט ואוכליו דמשמע אחד ולא שנים למעט נותר מכת: ה"ג מסתברא נותר אית לך לאוקומי בכרת למיגמר עון עון לחוץ לזמנו דדמי ליה בז"ב אדרבה חוץ למקומו הוה ליה לאוקומי בכרת דמיגמר עון עון לחוץ לזמנו דדמי ליה במקד"ש. והכי פירושא נותר הוה ליה לאוקומי בכרת דמיגמר עון עון כו' שמלמד כרת על חוץ לזמנו שאין כרת מפורש בו אלא נשיאות עון אמורה בו ולימד מכאן בגזירה שוה דהכא כתיב נשיאות עון ומפרש כרת הלכך אי מוקמת ליה להאי בנותר איכא למילפיה לגי"ש שפיר דדמו אהדדי בשני דברים הללו ששניהן נפסלים בזמן זה בזמן ממש וזה במחשבת זמן ושניהם נוהגים בבמה כדתנן בפרק בתרא (לקמן דף קיג.) דכי פרכת ונילף עון עון מטומאת בשר דכתיב ונשא אהרן את עון הקדשים מה להלן לאו ולא כרת אף כאן לאו ולא כרת אמרינן מנותר הוה ליה למילף דדמי ליה בז"ב אבל אי מוקמת ליה להאי כרת בחוץ למקומו כי גמרת ליה חוץ לזמנו מיניה בגי"ש ופרכינן ליה ונילף עון עון מטומאה ליכא לתרוצי מחוץ למקומו הוה ליה למילף דדמי ליה בז"ב דהא אין פסולו בזמן ואינו נוהג בבמת יחיד שאין שם מחיצות:

במקד"ש. מ' מחשבה ק' קצת ד' דם ש' שלישי חוץ לזמנו וחוף למקומו שניהם פסולין במחשבה ואם חישב במקצתו נפסל כולו ושניהם נפסלין בעבודת הדם ובשניהם נאמר שלישי לאפוקי טומאה דאינה פסול מחשבה ואם נטמא מקצתו לא נטמא כולו וישנה לאחר זריקת דמים ולא נאמר בו שלישי יתירא אבל בחוץ לזמנו וחוף למקומו שלישי מיותר לגי"ש דלעיל דבכל חד מינייהו כתיב והנותר ביום השלישי באש ישרף וסמיך ליה ואם האכל יאכל ולא בעי למכתב שלישי:

["השוחט את הזבח... לאכול בשרו בחוץ, או בזית מבשרו בחוץ, או לאכול בזית מעור האליה בחוץ - פסול, ואין בו כרת, לאכול בשרו למחר, או בזית מבשרו למחר, או לאכול בזית מעור האליה למחר - פיגול, וסביבין עליו כרת"].

מנא הני מילי?

אמר שמואל:

תרי קראי כתיבי.

מאי היא?

אמר רבה:

"שלישי" (ויקרא ז, יח) - זהו חוץ לזמנו,

"פיגול" (ויקרא ז, יח) - זהו חוץ למקומו.

"והנפש האוכלת ממנו" (ויקרא ז, יח) - אחד, ולא שנים,

זהו חוץ לזמנו, ולמעוטי חוץ למקומו.

ואימא: "והנפש האוכלת ממנו" - זהו חוץ למקומו, ולמעוטי חוץ לזמנו!

מסתברא חוץ לזמנו עדיף, דפתח ביה.

אדרבה, חוץ למקומו עדיף, דסמיך ליה!

אלא אמר אביי:

כי אתא רב יצחק בר אבדימי¹⁸⁷:

סמיך אדתי תנא:

"כשהוא אומר: 'שלישי'¹⁸⁸ (ויקרא יט, ז) בפרשת 'קדשים תהיו',

שאיין תלמוד לומר,

שהרי כבר נאמר:

"ואם האכל יאכל מבשר זבח השלמים ביום השלישי" (ויקרא ז, יח)!

אם אינו ענין לחוץ לזמנו,

תנהו לענין חוץ למקומו".

ומיעט רחמנא גבי נותר:

"ואכליו עונו ישא"¹⁸⁹ (ויקרא יט, ח) - למעוטי חוץ למקומו.

ואימא: "ואכליו עונו ישא" (ויקרא יט, ח) - זהו חוץ למקומו,

ולמעוטי נותר מכרת!

מסתברא, נותר הוה ליה לאוקומי בכרת,

למגמר 'עון' (ויקרא יט, ח) 'עון' (ויקרא ז, יח), לחוץ לזמנו

דדמי ליה ב: זמן,

ובמה.

אדרבה, חוץ למקומו הוה ליה לאוקומי בכרת,

למגמר 'עון' (ויקרא יט, ח) 'עון' (ויקרא ז, יח), לחוץ לזמנו

דדמי ליה ב: מחשבה,

קצת,

דם,

"שלישי"!

¹⁸⁶ ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמים ביום השלישי לא ירצה המקריב אתו לא יחשב לו פגול יהיה והנפש האוכלת ממנו עונה תשא

¹⁸⁷ גירסת וילנא: [אמר רב]. יש שגרסו רבה, ויש שכלל לא גרסו.

¹⁸⁸ ואם האכל יאכל ביום השלישי פגול הוא לא ירצה

¹⁸⁹ ואכליו עונו ישא מי את קדש ה' חלל ונקרתה הנפש ההוא מעמיה

רָשׁ"י

אתיא קודש קודש. דהאי ואוכליו בנותר כתיב: **קרא אריכא**. ואם האכל יאכל דצו את אהרן אריכא הוא: **איפוך אנא**. ואימא דאריכא בחוץ למקומו וכתוב ביה נשיאות עון ושלישי דקדושים תהיו חוץ לזמנו ואימערט מכרת: **מסתברא אריכא בחוץ לזמנו**. דכיון דלא פריש ביה כרת בהדיא אלא בגי'ש דעון עון מנותר יליף מסתברא דדמי מדמי יליף דדמי ליה בז"ב דאי מוקמן ליה בחוץ למקומו תו לא יליף כרת מנותר דלא דמי ליה במידי:

אדרבה. מסתברא משום דדמי ליה חוץ לזמנו לנותר סמכיה לנותר וקא ממעט ליה מאוכליו דלא תימא משום דדמי ליה ניגמר מיניה: **כולהו מקרא אריכא אתיין**. זה לחיוב וזה לפטור כדיליף ליה רבה בריש שמעתין: **בשתי אכילות כו'**. שמחשבת שתייהן פוסלת דהא לקמן במחשבה מוקי ליה תנא ולא באוכל ביום השלישי:

אחד אכילת אדם כו'. דלא שגא חישב לאכול למחר ליש חישב להקטיר אימורין למחר פגול: **מבשר זבח שלמיו**. הקיש זבחים לשלמים מה שלמים יש בהן מפגלין ויש בהם מתפגלין שהדם הוא המפגל והבשר והאימורין המתפגלין:

אף כל. שיש בו מפגלין ומתפגלין פיגול נוהג בו יצאו מנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים שהם מתירין את עצמם ואין בהם שירים להתפגל מחמת עבודות מתיריהם שאין פיגול נוהג בהן:

לא ירצה המקריב. משמע אזריקה לא תהא זריקה זו מרצה שמע מינה דעד שזירק הדם מחשבת פיגול תלויה ועומדת נזרק הדם הוקבע הפיגול לא נזרק הדם כגון שנשפך בטל הפיגול דכתיב ביה הרצאה כדכתיב גבי כשר: **מה הרצאת כשר**. לא קרי ליה הרצאה אלא בזריקה שהוא סוף ארבע עבודות המתירות אף פיגול אינו קבוע עד שזירק הדם שהיא סוף כל מתיריו:

בהקרבה הוא נפסל. השתא יליף (פסול) דבמחשבה הכתוב מדבר שמחשב בשעת הקרבה לאוכלו בשלישי:

ואינו נפסל בשלישי. אם בהקרבה לא חישב ע"מ כן ואכל ממנו בשלישי אין הקרבן נפסל למפרע דהכי מידריש לא ירצה המקריב לא תהא זריקתו מרצה אם ע"מ כן הקריבו:

אותו זבוח הוא מדבר ואינו מדבר בזבוח. כלומר ושלא תאמר דהאי המקריב לאו להכי הוא דאתא אלא לומר לך שהכהן המקריבו לא יחשב עוד בכהונה ויפסל מלכהן לכך נאמר אותו הזבח בלא יחשב ואין הכהן בלא יחשב:

לא יערב בו מחשבות אחרות. מכאן למחשבות שמוציאות זו מזו שמחשבת פסול מוציאה מידי פיגול כדתנא מתני' כיצד לא קרב המתיר כמצותו כו':

יהיה. עשאן הכתוב לחוץ למקומו ולחוץ לזמנו הויה אחת מלמד שמצטרפין חצאי שיעוריהן לפסול את הקרבן כדתנן במתני' לאכול כחצי זית בחוץ כחצי זית למחר פסול:

דדמי ליה בז"ב. ולא שבקיה חוץ לזמנו דדמי לנותר דאתיא גי'ש מיניה ונגמר חוץ למקומו דלא דמי לנותר במידי והא דלא שנייה רבה בריש שמעתא הכי כי פרכינן אדרבה חוץ למקומו עדיף דסמיך ליה משום דאכתי לא קמה ליה גי'ש דתני לוי בר זבדי דכרת בנותר כתיב דנימא דנשיאות עון דגבי מחשבה בדדמי לנותר משתעי הואיל ומינה גמר:

שיהא משולש כו'. ולימד על מחשבת חוץ למקומו שאינה מועלת אלא או בקדשי קדשים שחישב עליהם לאוכלם חוץ לעזרה או בקדשים קלים לאוכלם חוץ לעיר פרט למחשב לאכול בהיכל דלא פסיל דבעינן שחישב על מקום המשולש:

בדם בבשר ואימורין. היינו חוץ לעזרה בשעת היתר הבמות לאפוקי היכל שאין בו הקטרת אימורין ולא אכילת בשר:

אלא, אמר רבי יוחנן:

תני זבדי בר לוי:

אתיא "קדש" "קדש",

כתיב הכא: "את קדש ה' חלל ונכרתה"¹⁹⁰ (ויקרא ז, ח),

וכתיב התם: "ושרפת את הנותר באש"¹⁹¹ (שמות כט, לד),

מה להלן: נותר, אף כאן: נותר.

ומיעט רחמנא גבי נותר:

"ואכליו עינו ישא" (ויקרא יט, ח) - למעוטי חוץ למקומו מכרת.

ומאי חזית דקרא אריכא (ויקרא ז, יח) בחוץ לזמנו,

ו"שלישי" דפרשת "קדשים תהיו" (ויקרא יט, ז) חוץ למקומו?

איפוך אנא!

מסתברא, אריכא בחוץ לזמנו,

דגמר "עון" "עון" מנותר,

דדמי ליה ב: זמן,

ובמה.

אדרבה, אריכא (ויקרא ז, יח) בחוץ למקומו,

ו"שלישי" "קדשים תהיו" בחוץ לזמנו,

משום דדמי ליה סמכיה וקא ממעט ליה!

אלא אמר רבא:

כולהו מקרא אריכא (ויקרא ז, יח) אתיין.

דכתיב: "האכל ואכל" (ויקרא ז, יח) - בשתי אכילות הפתוב מדבר,

אחד - אכילת אדם,

ואחד - אכילת מזבח.

"מבשר זבח שלמיו" (ויקרא ז, יח) - מה שלמים מפגלין ומתפגלין,

אף כל מפגלין ומתפגלין.

"שלישי" - זה חוץ לזמנו.

"לא ירצה" - כהרצאת פשר, כן הרצאת פסול,

ומה הרצאת פשר עד שיקריבו כל מתיריו,

אף הרצאת פסול עד שיקריבו כל מתיריו.

"המקריב" - בהקרבה הוא נפסל,

ואינו נפסל בשלישי.

"אותו" - בזבוח הפתוב מדבר,

ואינו מדבר ככהן.

כטא, **"לא יחשב"** - לא יערב בו מחשבות אחרות.

"פגול" - זה חוץ למקומו.

"יהיה" - מלמד שמצטרפין זה עם זה.

"והנפש האכלת ממנו" - אחד ולא שנים,

ואיזה זה? חוץ לזמנו,

דגמר "עון" "עון" מנותר (ויקרא יט, ח),

ליה ב: זמן,

ובמה.

אמר ליה רב פפא לרבא:

לדידך, "שלישי" דפרשת "קדשים תהיו" (ויקרא יט, ז) - מאי דרשת ביה?

ההוא מיבעי ליה למקום שיהא משולש: בדם,

בבשר,

ובאימורין.

¹⁹⁰ והנהן המקריב את עלת איש עוד העלה אשר הקריב למהן לו יהיה

¹⁹¹ ואם יותר מבשר המלאים ומן הלחם עד הבקר ושרפת את הנותר באש לא יאכל מי קדש הוא

רש"י

תיפוק לי מקרא קמא.
 מדאפקיה רחמנא בלשון שלישי
 לחוץ לזמנו וכתוב בההוא קרא
 חוץ למקומו:
שלישי פרט. מקום משולש ולא
 פנים:

תיפוק לי מקרא קמא: "אם האכל יאכל", מדאפקיה רחמנא בלשון "שלישי" (ויקרא ז, יח)!

אמר רב אשי:

אמריתה לשמעתיא קמיה דרב מתנה,

אמר לי: אי מהתם הנה אמינא: "שלישי" - פרט,

"פגול" - כלל,

ונעשה כלל מוסף על הפרט,

ואיתרבו שאר מקומות,

קא משמע לן.

39. כט, א-ב

רש"י

מאחר שהוכשר. בעבודת דמו כתקונו: **זב וזבה**. שפסקו והתחילו למנות ימי סיפורן ומנו ד' או ה' ימים ואם ראו סתרו כל מניינם כדאמרינן במס' נדה (דף סז): ואחר תטהר אחר אחר לכולן שלא תהא טומאה מפסקת בהן: **ושומרת יום כנגד יום**. הרואה תוך אחד עשר יום שבין נדה לנדה וטבלה למחר שחרית הרי היא טהורה דמקצת היום ככולו וטבילתה ביום ואם תראה היום סתרה טהרה ואדם וכלים שנגעו בהן היום טמאין למפרע כדתנן בפ"ב נדה (דף עב). ושון ברואה תוך אחד עשר יום כו' וטבלה ביום של אחריו ושמשה הרי זו תרבות רעה ומגעה ובעילתה תלויין וזו היא תליתן אם תראה היום יהיו טמאין למפרע וחיובין בקרבן: **הרי הוא אומר המקריב**. בהקרבה נפסל והכי מידרש לא ירצה המקריב אין הקרבנו מרצה: **אלא זה כהן המקריב**. ואמר לך הכתוב שלא יהא כשר לכהונה ושמע מינה תרתי שעת הקרבה ופסול כהן: **אותו**. דא"כ לכתוב המקריב לא יחשב השתא דכתיב אותו הזבח בלא יחשב ואין המקריב בלא יחשב: **במחשבה הוא נפסל**. זה מפורש מן הראשון דהמקריב לא משמע להו שעת הקרבה עד דגמר קרא למילתיה ואמר המקריב אותו לא יחשב במחשבה זאת דהאי לא יחשב לדרשא הוא דהא כתיב לא ירצה: **נפקא ליה מדאחרים**. מדאיצטריך קרא למימר ואינו נפסל בשלישי שמע מינה בזבח הכתוב מדבר דאי בזבח למה יפסל בשלישי הלא הוא לא חטא כי אם האוכל: **מדכתיב לישנא דלא ירצה ולא ירצה זיבחה הוא**. דאין לשון לא ירצה נופל בפסול כהן: **שעיברה שנתו**. וזהו איחור דכתיב לפני ה' תאכלנו שנה בשנה: **כפסולי המוקדשין**. כאילו נפל בו מום: **מה מעשר אינו נפסל משנה לחבירתה**. שהרי בשלישי מזמן ביעור לבער כל המעשרות מן הבית ולהתוודות כדכתיב מקצה שלש שנים תוציא (דברים יד):

תנו רבנן:

"ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו" ¹⁹² (ויקרא ז, יח),

אמר רבי אליעזר:

בזב וזבב לשמוע,

במחשב לאכול מזבחו ביום השלישי הכתוב מדבר.

או אינו אלא, באוכל מזבחו ליום שלישי?

אמרת: אחר שהוא כשר, יחזור ויפסל!

אמר לו רבי עקיבא:

הו,

מצינו בזב וזבה, ושומרת יום כנגד יום, שהו בחזקת טהרה,

וכיון שראו - סתרו.

אף אתה אל תתמה על זה, שאף על פי שהוכשר שיחזור ויפסל.

אמר ליה:

הרי הוא אומר: "המקריב" - בשעת הקרבה הוא נפסל,

ואינו נפסל בשלישי.

או אינו אומר: "המקריב" אלא זה כהן המקריב?

בשהוא אומר: "אתו" - בזבח הוא מדבר, ואינו מדבר בכהן.

בן עזאי אומר:

"אתו" מה תלמוד לומר?

לפי שנאמר: "לא תאחר לשלמו" ¹⁹³ (דברים כג, כב),

יכול אף מאחר נדרו ב"לא ירצה"?

תלמוד לומר: "אתו",

"אותו" - ב"לא ירצה", ואין המאחר נדרו בלא ירצה.

אחרים אומרים:

"לא יחשב" - במחשבה הוא נפסל,

ואינו נפסל בשלישי."

ובן עזאי, דבזבח הכתוב מדבר ואינו בכהן, מנא ליה?

אי בעית אימא:

נפקא ליה מדאחרים.

ואיבעית אימא:

מדכתיב: "לא ירצה" ¹⁹⁴,

ו"לא ירצה" - ויבחה הוא.

וכן עזאי -

אותו ב"לא ירצה",

ואין מאחר נדרו ב"לא ירצה",

מהכא נפקא!?

מדאחרים נפקא!

דתנאי:

"אחרים אומרים:

יכול יהא בכור שעובר שנתו, בפסולי המוקדשין ויפסל?

תלמוד לומר: "ואכלת לפני ה' אלהיך... מעשר דגנך" ¹⁹⁵ (דברים יד, כג),

מקיש בכור למעשר,

מה מעשר אינו נפסל משנה לחבירתה,

אף בכור אינו נפסל משנה לחבירתה!"

כט, ב

¹⁹² ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אתו לא יחשב לו פגול יהיה והנפש האכלת ממנו עונה תשא

¹⁹³ מי תדר נדר לה' אלהיך לא תאחר לשלמו מי דרש ודרשנו ה' אלהיך מעמך והיה בך חטא

¹⁹⁴ על פי מסורת הש"ס. במהדורת וילנא: "לא ירצה"

¹⁹⁵ ואכלת לפני ה' אלהיך במקום אשר יבחר לשמן שמו שם מעשר דגנך תירשך ויצחקך ובכרת בקרך וצאנך למען תלמד ליראה את ה' אלהיך כל

רס"י

דלאו בר הרצאה הוא. אינו בא לכפר אבל קדשים כגון עולה שמכפרת על עשה ושלמים שמביאין לדורון ליתן שלום בין ישראל לאביהם שבשמים ואימא הואיל ואיחרו פסול בעבודה הוא ולא לירצו קא משמע לן:

ולא בקרבנד חטא. שאם איחרו אינו נפסל והיה בכ חטא סיפיה דקרא דלא תאחר לשלמו הוא: **הא אוקימנא.** במס' ר"ה: **מבקשין ממנו.** ממונו שגזל: **משכבך.** אשתו:

איצטריד,

סלקא דעתך אמינא:

הני מילי בכור, דלאו בר הרצאה הוא, אבל קדשים דבני הרצאה ניהו אימא לא לירצו, קא משמע לן.

ואפתי מהתם נפקא?

"והיה בק חטא"¹⁹⁶ (דברים כג, כב) - ולא בקרבנד חטא!

ובן עזאי, ההוא מבעי ליה:

"והיה בק חטא" - ולא באשתך חטא.

סלקא דעתך אמינא:

הואיל ואמר רבי אלעזר ואיתימא רבי יוחנן:

אין אשתו של אדם מתה אלא אם כן מבקשין ממנו כמון ואין לו, שנאמר: **"אם אין לה לשלם למה יקח משפכה מתחתיה"** (משלי כב, כו), בהאי עון "בל תאחר" נמי מתה, קא משמע לן.

¹⁹⁶ מי תדר נדר לה' אלהיך לא תאחר לשלמו מי דרש ידדשני ה' אלהיך מעמך והיה בק חטא

40. כט, ב

"אחרים אומרים: במחשבה הוא נפסל, ואינו נפסל בשלישי".

ורבי אליעזר - "לא יחשב"¹⁹⁷ (ויקרא ז, יח) - מאי עביד ליה?

מיבעי ליה לכדרבי ינאי,

דאמר רבי ינאי:

מניין למחשבות שמוציאות זו מזו?

שנאמר: "לא יחשב" (ויקרא ז, יח) - לא יערב בו מחשבות אחרות.

ורב מרי מתני:

אמר רבי ינאי:

מניין למחשב בקדשים שהוא לוקה?

תלמוד לומר: "לא יחשב".

אמר ליה רב אשי לרב מרי:

לאו שאין בו מעשה הוא,

וכל לאו שאין בו מעשה - אין לוקין עליו!

אמר ליה:

רבי יהודה היא,

דאמר: לאו שאין בו מעשה - לוקין עליו.

רש"י

שמוציאות זו מזו. מחשבת פסול

מוציאה מיד פיגול:

לא יחשב. קרי ביה לא יחשב

להזהיר כהנים על כך:

רבי יהודה היא. במסי שבועות

(דף ג:.) והותר ממנו עד בקר

באש תשרפו בא הכתוב ליתן

עשה אחר לא תעשה לומר שאין

לוקין עליו דטעמא דבא הכתוב

הא לא בא הכתוב לוקה המותר

ואעי"ג דאין בו מעשה:

¹⁹⁷ ואם האכל ואכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אתו לא יחשב לו פיגול יהיה והנפש האכלת ממנו עונה תשא

41. כט, ב - ל, א

ר"י

משנה

זה הכלל:

כל השוחט,

והמקבל,

והמהלך,

והזורק - לאכול דבר שדרכו לאכול,

ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר - בזית - חוץ למקומו - פסול,

ואין בו פרת.

חוץ לזמנו - פגול,

וחייבין עליו פרת,

ובלבד שיקריב המת

ביצד קרב "המתיר במצותו"?

שחט בשתיקה,

קבל והלך וזרק - חוץ לזמנו,

או ששחט - חוץ לזמנו,

וקבל והלך וזרק - בשתיקה,

או ששחט וקבל והלך וזרק - חוץ לזמנו,

זהו "שמקריב המתיר במצותו".

ביצד לא קרב "המתיר במצותו"?

שחט חוץ למקומו,

קבל והלך וזרק - חוץ לזמנו.

או ששחט חוץ לזמנו,

קבל והלך וזרק - חוץ למקומו.

או ששחט וקבל והלך וזרק - חוץ למקומו.

הפסח והחטאת - ששחטן שלא לשמן,

וקבל והלך וזרק - חוץ לזמנו,

או ששחט חוץ לזמנו,

קיבל והלך וזרק - שלא לשמן.

או ששחט, וקבל, והלך, וזרק דמן - שלא לשמן,

זהו ש"לא קרב המתיר במצותו".

לאכול בזית בחוץ, בזית למחר.

בזית למחר, בזית בחוץ.

בחצי זית בחוץ, בחצי זית למחר,

בחצי זית למחר, בחצי זית בחוץ - פסול,

ואין בו פרת.

אמר רבי יהודה:

זה הכלל:

כל שמחשבת הזמן קדמה למחשבת המקום - פגול,

וחייבין עליו פרת,

ואם מחשבת המקום קדמה למחשבת הזמן - פסול,

ואין בו פרת.

וחכמים אומרים:

זה וזה - פסול,

ואין בו פרת.

לאכול בחצי זית, להקטיר בחצי זית - כשר,

שאין אכילה והקטרה מצטרפין.

גמרא

אמר אילפא:

מתני'
זה הכלל כל השוחט ומקבל כו'.
או זו או זו:
לאכול דבר שדרכו לאכול. בשר:
או להקטיר דבר שדרכו
להקטיר. אימורין כדילפינן לעיל
דשתי אכילות מפגלות ובלבד
דליחשיב עלייהו להאכילו למחר
לראוי להן אימורין למזבח בשר
לאדם:
ובלבד שיקריב המתיר כמצותו.
הדם הוא המתיר כמצותו שלא
יהיה בו פסול אחר אם יש בו
פסול מחשבה אחרת יצא מידי
פיגול כדילפינן לעיל דמחשבות
מוציאות זו מזו:

הפסח והחטאת ששחטן שלא
לשמן. מוציאן מידי פיגול אבל
שאר זבחים אין שלא לשמן
מוציאן מידי פיגול דהא כשרים
הן שלא לשמן:
לאכול בזית בחוץ בזית למחר.
היינו הך דאמרן אלא דרישא
איירי בבי עבודות וכאן בעבודה
אחת ששחט על מנת לאכול בזית
למחר בזית בחוץ ולמאן דמוקי
לה בגמרא להא נמי בשתי
עבודות משום כחצי זית נקט לה
לאשמועינן דמצטרפין זה עם
זה:

רבי יהודה אומר כו'. אכילה
מתני' פליג דלית ליה מחשבות
מוציאות זו מזו אלא אם כן קדם
פסולו לפיגולו דתו לא קרינן ביה
כהרצאת כשר ובעבודה אחת נמי
פליג דאית ליה תפוס לשון
ראשון:

לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי
זית. ושניהם חוץ לזמנו או חוץ
למקומו כשר שאין אכילה
והקטרה מצטרפין לפוסלו
דהכא ליכא שיעורא והכא ליכא
שיעורא:

מחלוקת - בשתי עבודות,

אבל בעבודה אחת - דברי הכל עירוב מחשבות הוי.

ורבי יוחנן אומר:

אף בעבודה אחת - מחלוקת.

בשלמא לאילפא מדרישא בשתי עבודות סיפא נמי בשתי עבודות.

אלא לרבי יוחנן,

רישא - בשתי עבודות,

וסיפא - בעבודה אחת?!

אין,

לא,

רישא - בשתי עבודות,

סיפא - בין בעבודה אחת בין בשתי עבודות.

תנן:

"אמר רבי יהודה:

זה הכלל:

אם מחשבת הזמן קדמה למחשבת המקום - פיאול, וחיביון עליו כרת."

בשלמא לרבי יוחנן, היינו דקתני "זה הכלל",

אלא לאילפא מאי "זה הכלל"?

קשיא.

רש"י

גמ'

בשתי עבודות. דהא דתני סיפא כזית למחר כזית בחוץ דפליג ר' יהודה עלה בשתי עבודות מיירי כי רישא ששחט על מנת לאכול כזית למחר וקבל על מנת לאכול כזית בחוץ אהא הוא דפליג רבי יהודה שהרי הוקבע בפיגול ותו לא אתא מחשבת פסול ומפקע לה אבל בעבודה אחת אפילו ר' יהודה מודה דלא הוקבע בפיגול במחשבה מעורבת:

אף בעבודה אחת מחלוקת. דאית ליה לר' יהודה תפוס לשון ראשון:

מדרישא בשתי עבודות. דקתני בהדיא כיצד לא קרב המתיר כמצותו שחט חוץ לזמנו וקבל והלך חוץ למקומו:

סיפא נמי. כזית למחר כזית בחוץ דפליגי בה ר' יהודה ורבנן:

בשתי עבודות. קא מיירי והאי דהדר נקיט ליה לאשמועינן צירוף כחצי זית דלא אשמועינן ברישא:

אין רישא בשתי עבודות. דהא מפרש בהדיא סיפא איכא לאוקמא דבתרוייהו פליגי:

היינו דקתני זה הכלל. לאיתווי עבודה אחת:

42. ל, א

רפ"י

תנן התם:

"הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים" - הרי זו תמורת עולה,

דברי רבי מאיר.

אמר רבי יוסי:

אם לכה נתבונן תחילה,

הואיל ואי אפשר להוציא שתי שמות כאחת - דבריו קיימין,

ואם משאמר: "הרי זו תמורת עולה"

ונמלך ואמר: "הרי זו תמורת שלמים" -

הרי זו עולה" (תמורה כה:).

איבעיא להו:

"הרי זו תמורת עולה ושלמים" - מהו?

"לחצות" - מהו?

אמר אביי:

בהא ודאי מודה רבי מאיר.

רבא אמר:

עדיין היא מחלוקת.

אמר רבא לאביי:

לדידך דאמרת בהא ודאי מודה רבי מאיר,

הרי שחיטה, דלכי "לחצות" דמי, ופליגי!

אמר ליה:

מי סברת: אינה לשחיטה אלא לבסוף?

ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף,

ומשנתנינו דאמר: סימן ראשון - חוץ לזמנו,

סימן שני - חוץ למקומו.

הרי קמיצה דלכי לחצות דמי, ופליגי!

התם נמי, שהקטיר קומץ מנחה - חוץ לזמנו, קומץ לבונה - חוץ למקומו.

הרי קומץ מנחת חוטא, דליכא לבונה בהדיה, ופליגי!

לא פליגי.

אמר רב אשי:

אם תימצא לומר פליגי - פליגי בפסיעות.

רב שימי בר אשי מתני כדאביי,

רב הונא בר נתן מתני כדרבא.

תנן התם. במסכת תמורה:

הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים. שהעמיד בהמת חולין אצל שנים אחת עולה ואחת שלמים ואמר הרי זו תמורת עולה תמורת שלמים הרי זו תמורת עולה תפוס לשון ראשון ואין קדושה חלה על קדושה:

הואיל ואי אפשר לקרות שתי שמות כאחת.

והוצרך להקדים זה אחר זה:

דבריו קיימין. ותרעה ותימכר ויביא בדמי חציה עולה ובדמי חציה שלמים וכן מפרש בתמורה:

ה"ג איבעיא להו הרי זו תמורת עולה ושלמים

מהו. מי אמרי' הא דפליג ר' מאיר ואמר תפוס

לשון ראשון משום דאמר תמורת תמורת תרי

זימני והוה ליה כנמלך אבל הכא דאמר תמורת

עולה ושלמים חד דיבורא הוא ותרוייהו חיילי

או דלמא תפוס לשון ראשון לעולם ופשטה

קדושת עולה בכולה ותו לא אתו שלמים וחיילי:

לחצות מהו. את"ל פשטה קדושת עולה בכולה

אמר הרי (זו) בהמה זו לחצות לעולה ושלמים

מאי האי חד דיבורא הוא ואין זה חל בלא זה או

דלמא כיון דפשטה בפלגא פשטה בכולה ולא

אתו שלמים וחיילי:

והרי שחיטה. דקתני מתני' לאכול כזית למחר

כזית בחוץ:

דכי לחצות דמי. דלאו מיהדר אימלוכי שהרי

כמה זיתים יש בה וחד דיבורא הוא ופליגי

וקא"ר יהודה תפוס לשון ראשון ור' מאיר

דתמורה בשיטת רבי יהודה דמתניתין קאי

דאמרינן בשמעתין ר"מ בשיטת רבי יהודה

אמרה:

אמר ליה מי סברת אינה לשחיטה אלא לבסוף.

דלהוי הך תרתי מחשבות בסוף שחיטה וחד

דיבורא הוא ואפי' הכי נימא ר' יהודה תפוס

לשון ראשון:

ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף. וכי היכי

דמהניא מחשבה בסוף מהניא בתחילתה

ומתוקמא מתני' כגון דאמר שחיטת סימן ראשון

חוץ לזמנו ובשחיטת סימן שני חוץ למקומו

ואית ליה לרבי יהודה מפגלים בחצי מתיר

דהיינו חד סימן ותרי דבורי נינהו ואיפלג ליה

מדבורא קדמאה אבל לחצות דחד דבור הוא

מודי (ומהכא שמעינן דרבא אליבא דר"מ סבירא

ליה אינה לשחיטה אלא בסוף מדיליף עדיין היא

מחלוקת ממתני' והיינו דאמר בתמיד נשחט

(פסחים דף סג.) נימא קסברי אחרים אין

לשחיטה אלא לבסוף וכדרבא דאמר רבא עדיין

היא מחלוקת ממתני' דתמורת עולה ושלמים

כלחצות דאחרים היינו רבי מאיר ורבא מוקי

דלרבי מאיר אינה לשחיטה אלא לבסוף):

הרי קמיצה. דפליגי רבי יהודה ורבנן בה בפרק

קמא דמנחות (דף יב.) כי מחשב לאכול כזית

למחר כזית בחוץ כו':

דכי לחצות דמי. דחד דיבורא הוא וזיתים הרבה

יש ולא מיהדר אימלוכי הוא והכא ליכא לפלוגי

בתרי דבורי כדפלגא בשחיטה בבי סימנין:

דאמר קומץ מנחה כו'. שהמנחה יש לה שני

מתירין הקומץ והלבונה וכי פליגי רבי יהודה

ורבנן לאו בקמיצה פליגי דאין קמיצה בלבונה

אלא בהקטרה פליגי שהיא עבודה בכל אחת

ואחת וכגון שהקטיר קומץ מנחה על מנת לאכול

כזית למחר וקומץ לבונה על מנת לאכול כזית

בחוץ ואית ליה לרבי יהודה מפגלין בחצי מתיר

וכיון דהיינו תרי דבורי נינהו מקמא איפלגא לה

אבל בקמיצה דחד מתיר הוא לא פליג רבי

יהודה:

מנחת חוטא. מטמא מקדש או שמיעת הקול

מביא מנחה בדלי דלות דכתיב לא יתן עליה

לבונה (ויקרא ה):

פליגי בפסיעות. ובמחשבת הולכה דאמר

בפסיעה ראשונה חוץ לזמנו ובפסיעה שניה אמר

חוץ למקומו דהוה להו תרי דבורי:

מתני כדאביי. תני מתנייתא כדאביי דבלחצות

מודי רבי מאיר:

מתני כדרבא. תני מתנייתא כדרבא דבלחצות

נמי פליג רבי מאיר:

43. ל, א-ב

רפ"י

כי מגעת להו. אם תרצה לקרב את דבריהם קרובים הם להיות שוים דתרוייהו לית להו תפוס לשון ראשון כדמפרש לקמיה והלכך אפילו רבי מאיר דתמורה בשחיטה לא סבר לה כרי יהודה:

ולא פליגי. בתמיה: והא שמעי' להו דפליגי ואמר ליה פליגי במאי דפליגי. כדמפרש ואזיל:

ולא פליגי במאי דלא פליגי. והאי ל"פ דקאמר הכי קאמר ל"פ בתפוס לשון ראשון אלא בדעתיה דגברא בהוכחת דיבורו על מחשבתו אבל תרוייהו אית להו דבתר כוונתו אזלין: הכל מודים היכא דאמר תחול תמורת עולה ואח"כ תחול תמורת שלמים דברי הכל לא חיילא. דאין קדושה חלה על קדושה:

חיילא. הואיל ונתכוון לכך ותרעה ויהא דמי חציה עולה ודמי חציה שלמים:

מיהדר קהדר ביה. ולחזור אי אפשר:

ורבי יוסי. אמר לך האי גברא לא מיהדר קהדר אלא לכך נתכוון וסבר אי אמינא (תורת) תמורת עולה ושלמים משתמע פלגא עולה פלגא שלמים וקדושה ואינה קריבה דאי איפשר להקריב לחצאין אימא תמורת עולה תמורת שלמים כי היכי דתפשוט קדושת עולה בכולה וקדושת שלמים בכולה וטעי דסבר השתא קרבה הלכך לתרוייהו איכוין ודבריו קיימין ותימכר: ה"ג להכי אמר תמורת עולה תמורת שלמים למימרא דכולה עולה כולה שלמים. וכ"ך קבלת"י בתמורה שמעינן מיהא מדרבה בר בר חנה דהיכא דאמר תמורת עולה ושלמים מודה רבי מאיר אלמא לאו כרבי יהודה סבירא ליה דמתני' להא דמיא דלכך נתכוון תחלה והא דאמר כזית כזית תרי זימני משום דבעא למיחשב בשני זיתים ועל כרחך לאו מיהדר הוא דכמה זיתים יש בה:

אמר ליה. רב דימי לאביי ומדרבה בר בר חנה מותבת לי איהו אמר לא פליגי ואנא אמינא פליגי אף באומר תמורת עולה ושלמים שנתכוון לשניהם אית ליה לרבי מאיר תפוס לשון ראשון כרי יהודה:

כי אתא רב דימי אמר:

רבי מאיר בשיטת רבי יהודה אמרה, דאמר: תפוס לשון ראשון.

דתנן:

"אמר רבי יהודה,

זה הכלל: אם מחשבת הזמן קדמה את מחשבת המקום - פיגול וחיבין עליו ברת".

אמר ליה אביי:

לב,

והא רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: כי מגעת להו, רבי מאיר ורבי יוסי בהדי הדדי לא פליגי!

ולא פליגי?!

והא מיפלג פליגי!

אמר ליה:

פליגי - במאי דפליגי,

ולא פליגי - במאי דלא פליגי.

דאמר רבי יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן:

הכל מודים היכא דאמר:

"תחול זו ואחר כך תחול זו" - דברי הכל לא חיילא.

"לא תחול זו אלא אם כן חלה זו" - דברי הכל חיילא.

כי פליגי:

דאמר: "תמורת עולה תמורת שלמים" -

רבי מאיר סבר: מדהוה ליה למימר "תמורת עולה ושלמים",

ואמר: "תמורת עולה תמורת שלמים" -

שמע מינה: מיהדר קא הדר ביה.

ורבי יוסי:

אי אמר: "תמורת עולה ושלמים" - הוה אמינא: פלגא תמורת עולה, ופלגא תמורת שלמים,

להכי אמר: "תמורת עולה תמורת שלמים", למימרא: דכולה עולה וכולה שלמים הויא.

אמר ליה:

הוא, אמר: לא פליגי,

ואנא אמינא: פליגי.

44. ל, ב - לא, א

רָס"י

כזית כזית תנן. דלרבי יהודה הוי פרטא וכשתי מחשבות ניהו ואפילו בעבודה אחת ותפוס לשון ראשון אבל כזית וכזית דחד דבורא הוא עירוב מחשבות ואינו פגול:

ת"ש. דכזית וכזית תנן וכ"ש כזית כזית: **דבעא מיניה לוי מרבי כזית למחר בחוץ.** חישוב על זית לאכול למחר חוץ למקומו לר' יהודה מהו מי אמרי' בהא מודי רבי יהודה וחדא מחשבה מעורבת היא דאיהו גופיה דקחשיב לאכול למחר חשיב בחוץ וכחדא אכילה או דלמא תפוס לשון ראשון לעולם:

זו שאילה. בניחותא שאילה גדולה שאלת: **עירוב מחשבות הוי.** אפי' לר' יהודה:

לא משנתינו היא זו. ואמאי קלסת ליה הא מתניתין היא דעירוב מחשבות הוי מדנקט פלוגתייהו בכזית למחר כזית בחוץ דהוי שתי אכילות בהא הוא דפליג ר' יהודה הא כזית למחר בחוץ דבחדא אכילה קחשיב לאוכלו למחר חוץ למקומו מודי:

הוא שאלני דבר חכמה. לפום מאי דאתניתיה:

לדידך הוא דאתניתך במתניתין תרתי. לך שניתים במחלוקותם דבין בכזית כזית בין בכזית וכזית פליגי:

לא קשיא לך. דאמרת מדתנינך הך תרתי ולא תנן הך שמע מינה בהא מודי רבי יהודה:

לדידיה דלא אתניתיה אלא חדא. ללוי שלא שניתי לו במחלוקותם אלא אחת מהם ולקמן מפרש דכזית כזית אתנייה:

ושמעניהו להו לרבנן. דבי מדרשא שאר תלמידיי דקא גרסינן תרתי כמו ששניתי לך ולא ידע לוי אם מעצמם הוסיפו או אני שניתיה להם ומשום הכי מספקא ליה הך שלישי דסבר הי דוקא משנתו או משנתייהם:

דידי דוקא. דבכזית כזית הוא דפליגי ודידהו דכזית וכזית עירוב מחשבות הוי ולא קבלוה מרבי אלא הם טעו והוסיפו וכ"ש כזית למחר בחוץ הוי עירוב מחשבות או דלמא דידהו דוקא ומפני שמעוה ולדידי שיורי שייך לי ולא שנה ולעולם אף בה נחלקו ואע"פ שלא היה לי ללומדה מצד ששנה לי:

וכי היכי דשייר לי. הך דכזית וכזית שייך להו נמי הך דכזית למחר בחוץ ולא שנה להם ולעולם אף בה נחלקו היילכך דבר חכמה שאל:

והי אתנייה. דלא הוה ליה למילף הך מיניה:

אילימא כזית וכזית אתנייה. ולרבי יהודה פרטא הוי האי לאו שירא הוא דממילא מצי למילף דכל שכן כזית כזית וכיון דלא שייך ליה מידי הוי ליה למשמע דאי בהא דכזית למחר בחוץ נמי איפלוג הוה מתני לה ניהליה ודווקא אתנייה בדהנך הוה דפליגי אבל בהא מודה רבי יהודה:

אלא כזית כזית אתנייה. דלא הוה ליה למילף מינה ההיא דכזית כזית וכי שמעיניהו לרבנן דתנו לה איסתפק ליה אי אתנינהו רבי לדידהו ולדידיה שיריה אי לדידיה דווקא אתנייה ואינהו הא דאוספוה:

ותיבעי ליה כזית וכזית. הואיל ומספקא ליה אי רבי אתנינהו לה אי לא: ה"ג הניחא אי אמר לי כללא כל שכן כזית למחר בחוץ אלא אמר לי פרטא אכתי כזית למחר בחוץ תיבעי לי אי הכי השתא נמי הניחא אי א"ל כזית למחר בחוץ פרטא כל שכן כזית וכזית אלא אי א"ל כללא אכתי כזית וכזית מיבעיא ליה אי"כ מירתח רתח השתא כזית וכזית כללא כזית למחר בחוץ מיבעיא:

["לאכול כזית בחוץ, כזית למחר.

כזית למחר, כזית בחוץ.

כחצי זית בחוץ, כחצי זית למחר,

כחצי זית למחר, כחצי זית בחוץ - פסול,

ואין בו פרת.

אמר רבי יהודה:

זה הכלל:

כל שמחשבת הזמן קדמה למחשבת המקום - פגול,

וחיובין עליו פרת,

ואם מחשבת המקום קדמה למחשבת הזמן - פסול,

ואין בו פרת.

וחכמים אומרים:

זה וזה - פסול,

ואין בו פרת"].

אמר עולא, ואיתימא רב אשיאי:

אפשר ידעין חברין בבלאה: "כזית ... כזית" תנן

או "כזית ... וכזית" תנן?

"כזית ... כזית" תנן - אכל "כזית וכזית" - דבְּרֵי הַפֶּל עִירוּב מַחְשְׁבוֹת הוּי.

או דלמא: "כזית וכזית" תנן דלרבי יהודה פְּרֵטָא הוּי, וְכָל שְׁכֵן "כזית כזית"?

תא שמע:

דבעא מיניה לוי מרבי:

חישוב לאכול "כזית למחר בחוץ" - מהו?

אמר לו:

זו שאילה!

עירוב מחשבות הוי.

אמר לפניו שמעון רבי:

לא משנתינו היא!?

"לאכול כזית בחוץ כזית למחר,

כזית למחר כזית בחוץ,

כחצי זית בחוץ כחצי זית למחר,

כחצי זית למחר כחצי זית בחוץ - פסול,

ואין בו פרת".

הא איך - עירוב מחשבות הוי!

אמר ליה:

הוא, שאל בי דבר חכמה,

ואת אמרת: משנתינו!?

לדידך דאתניתך תרתי - לא קשיא לך.

לדידיה, דלא אתניתיה אלא חדא, ושמעניהו לרבנן דקא גרסי תרתי,

וסבר: דידי - דווקא, ודידהו - עירוב מחשבות הוי,

או דלמא:

דידהו - דווקא, ולדידי - שיורי שייך לי.

ומדשייר לי לדידי הא, שייך להו לדידהו נמי בהך.

והי אתנייה?

אילימא: "כזית וכזית" אתנייה - האי לאו שירא הוא!

אלא "כזית כזית" אתנייה.

ותיבעי ליה "כזית וכזית"!

כָּס"י

א"כ מירתח קא רתח. כלומר הכי סבר לוי איבעי מיניה הך דאישמע מיניה תרתי דאי אמר לי בה פרטא כ"ש כזית וכזית דתרי אכילות נינהו ואיכא לפלוגיניהו בתרי דיבורי ואי אמר לי כללא בניחותא בלא רתיחה אישמע מיניה דהך הוא דהוי כללא אבל כזית וכזית פרטא וכדאתנינהו לרבנן דאם סבירא ליה בכזית וכזית נמי כללא מירתח רתח ומהדר לי בריתחא מאי תיבעי לך השתא כזית וכזית הוה לך למידק דהוי כללא מדלא אתניתא אלא כזית כזית פרטא הא כזית וכזית כללא כזית למחר בחוץ מיבעיא לך ובעיין איפשיט דבעינן לעיל כזית כזית תנן או כזית וכזית תנן ש"מ דכזית וכזית תנן ומהכא אמרינן בגמ' דהאומר לחבירו בקדושין (דף מז.) ובגמרא דשבועת הפקדון (שבועות לח.) רבי היא דאמר ל"ש כזית כזית ל"ש כזית וכזית פרטא הוי: לישנא אחרינא גרסינן:

סבר: איבעי מיניה חדא דשמענא תרתיה.

דאי בעינא "כְּזִית וּכְזִית", הא ניקחא אי אמר לי כָּלְלָא, כָּל שֶׁכֶּן "כְּזִית לְמַחַר בַּחוּץ". אָלָא אי אמר לי פְּרָטָא, אֶפְתִּי "כְּזִית לְמַחַר בַּחוּץ" קא מיבְּעִיא לִי.

אי הכי, הַשְׁתָּא נְמִי הִתִּינַח אי אמר ליה "כְּזִית לְמַחַר בַּחוּץ" פְּרָטָא, כָּל שֶׁכֶּן "כְּזִית וּכְזִית", אָלָא אי אמר ליה כָּלְלָא, אֶפְתִּי "כְּזִית וּכְזִית" מִיבְּעִי לִיה!

אם כן מרתח רתח,

לא, הַשְׁתָּא "כְּזִית וּכְזִית" כָּלְלָא, "כְּזִית לְמַחַר בַּחוּץ" מִיבְּעִיא? ¹⁹⁸

¹⁹⁸ במהדורת וילנא: (לישנא אחרינא:

"כְּזִית לְמַחַר בַּחוּץ" - פְּרָטָא, "כְּזִית וּכְזִית" מִיבְּעִיא (!)

45. לא, א

רש"י

ויקץ כישן פיגול. כיון שמצא חצי זית ראשון חצי זית אחרון שהוא מינו נייעור משנתו ומבטולו שנצטרף עם חוץ למקומו לפסול ולא לפגל וחוזר מצטרף עם זה לפגל ובטל לו חצי זית דחוץ למקומו מלהוציא מידי פיגול דאין חצי זית מועיל במקום כזית ולא אמרי' כבר נצטרף עם שאצלו לפסול ולא יחזור ויפרד ממנו:

עירוב מחשבות הוי. מכיון שנצטרף שוב לא ירד:

ראשון. התערובות הזה תורת ראשון עליו לעשות מגעו שני דהא איכא שיעורא דראשון בגווייה ליתן טומאה:

חלקן זה שני וזה שני. שהרי בכל אחד חצי שיעור דראשון וחצי שיעור דשני ותנן לקמן בשמעתא ראשון ושני מצטרפין לטמא בקל שבשניהם:

הא חזר ועירבן ראשון. כדמסיים ואזיל מגופא דמתני' אלמא כשחזר ומצא את מינו נייעור מצירוף דשאינו מינו:

נפל זה בעצמו וזה בעצמו. כשנסתלק הראשון נפל חבירו עליה פסלה ולא טימאה ליעשות שניה שכשנפל האחד לא היה בו כביצה ראשון וכשנפל חבירו כבר נסתלק זה:

נפלו שניהם כאחד. וה"ה בזה אחר זה אם נפל השני בעוד הראשון עליה שניהם כאחד קרי ליה:

עשאה שניה. אלמא הדרי ומצטרפי ראשון שבזה ושבזה:

התם איכא שיעורא. מעיקרא שלם הוא ונחלק הלכך כשחזר ועירבו חזר שמו עליו:

אבל הכא. מעיקרא חצי זית פגול וחצי זית פסול לא נקרא שם פגול עליו כי אם שם פסול הלכך כי הדר אתי חצי [זית] דזמן לא פקע שם פסול למיחל שם פגול: ה"ג האוכל חצי ביצה שנטמא באב הטומאה וחצי ביצה אחרת שנטמא בולד הטומאה מצטרפין זה עם זה לטמא בקל שבשניהם מאי לאו אף על גב דהדר מלייה לא דלא הדר מלייה:

לטמא בקל שבשניהם. אם נגע בתרומה פסלה ולא טמאה דליכא כשיעור מן הראשון מאי לאו אפי' חזר והשלים מאוכל ראשון אחר על זה עד שהיה בו כביצה אוכל ראשון דאינו עושה עוד ראשון הואיל ולא היה בו מעולם שיעור קודם שנתערב עם אוכל שני אלמא כי לא הוי ביה שיעורא מעיקרא אין חוזר ונייעור ואי' אי בלא הוי ביה שיעורא מעיקרא היאך קיבל טומאה מאב הטומאה מתחילתו תשובה לדבריך שהאוכל מקבל טומאה בכל שהוא אבל לטמא אחרים צריך כביצה וברייתא שלימה בתי"כ כל אשר בתוכה יטמא מכל האוכל מלמד שמטמא בכל שהוא יכול יטמא אחרים בכל שהוא ת"ל אשר יאכל דהיינו כביצה כדילפי' בפי"ח דיומא (דף פ.) אוכל הנאכל בבת אחת ושיעורו חכמים אין בית הבליעה מחזיק יותר מכביצת תרנגולת:

ה"ג בדרב דימי חצי זית חוץ למקומו וחצי זית חוץ לזמנו וחצי זית חוץ לזמנו תנא בר קפרא כו'. דכיון דהוי להו הנך תרי דזמן גבי הדדי מצטרפין ולא אמרינן מכי חשיב אחצי זית דזמן קמא נצטרף עם חצי זית דמקום שקדמו דהא דאמרת (לעיל כט.) יהיה מלמד שמצטרפין היכא דליכא מינו לצרופי בהדיה:

כי אתא רבין אמר. לאו הכי תני בר קפרא דכיון שקדמו חצי זית דמקום אתי חצי זית קמא דזמן ואיצטרפי ושוב אין חוזר ונייעור אלא הכי תנא חצי זית חוץ לזמנו וחצי זית חוץ לזמנו וחצי זית חוץ למקומו פיגול אין חצי זית דמקום מועיל לבטל זמן דהוי כזית:

רב אשי כו'. כרבא סבירא ליה דאמר לעיל ויקץ כישן הפיגול ואפילו אפסקיה במחשבת מקום ועדיפא דרב אשי מדרבא דאשמעינן רבותא אע"ג דחשבינהו לזמן ומקום בחד דבורא וצירפן בשפתיה לכזית אחד ואפי' מצטרף למינו:

איתמר:

חצי זית חוץ לזמנו, וחצי זית חוץ למקומו, וחצי זית חוץ לזמנו:

אמר רבא:

ו'קץ כישן הפיגול.

ורב המנונא אמר:

עירוב מחשבות הוי.

אמר רבא:

מנא אמינא לה?

דתנן:

"בביצה אוכל ראשון, ובביצה אוכל שני,

שבכללן זה בזה - ראשון.

חלקו:

זה - שני,

וזה - שני" (טהרות א, ה).

הא חזר ועירבן - ראשון הוי.

ממאי? מדקתני סיפא:

"נפל זה בעצמו וזה בעצמו על כפר של תרומה - פסולה.

נפלו שניהם כאחת - עשאה שניה" (טהרות א, ה).

ורב המנונא?

אמר: התם - איכא שיעורא,

הכא - ליכא שיעורא.

אמר רב המנונא:

מנא אמינא לה?

דתנן:

"האוכל שנטמא באב הטומאה ונטמא בולד הטומאה -

מצטרפין זה עם זה,

לטמא בקל שבשניהם" (טהרות א, ה).

מאי לאו אף על גב דהדר מלייה.

דלמא דלא הדר מלייה!

כי אתא רב דימי אמר:

חצי זית חוץ למקומו, וחצי זית חוץ לזמנו, וחצי זית חוץ לזמנו.

תני בר קפרא:

"פיגול,

אין חצי זית מועיל במקום בזית".

כי אתא רבין אמר:

חצי זית חוץ לזמנו, וחצי זית חוץ לזמנו, וחצי זית חוץ למקומו.

תני בר קפרא:

"פיגול,

אין חצי זית מועיל במקום בזית".

רב אשי מתני הכי:

"חצי זית חוץ לזמנו, וכזית חצי חוץ למקומו וחצי חוץ לזמנו.

תני בר קפרא:

"פיגול,

אין חצי זית מועיל במקום בזית".

46. לא, א

רש"י

יאכלו הכלבים. אלמא שמה
אכילה:
אלא מעתה חישב. על הבשר
לאכול באש הדיוט למחר:
הכי נמי. דהוי פיגול:
וכי תימא הכי נמי והא אנן תנן.
דאפי' אש גבוה במידי דחזי לה
ואורחה לא מצטרפא אם חישבה
עם אכילת אדם ואע"ג דאכילה
שמה אלמא לא מדמי אכילות
להדדי דכל חדא וחדא למילתיה
הוא דהויא אכילה:

אמר רבי ינאי:

חישב ש'יאכלוהו כלבים למחר, פיגול,

דכתיב: **"ואת איזבל יאכלו הכלבים בחלק יזרעאל"**¹⁹⁹ (מלכים ב ט, י).

מתקיף לה רבי אמאי:

אלא מעתה, חישב שתאכלהו אש למחר,

דכתיב: **"תאכלהו אש לא נפח"**²⁰⁰ (איוב כ, ו),

הכי נמי דפיגול.

וכי תימא: הכי נמי,

והתנן:

"לאכול נחצי זית ולהקטיר חצי נזית - בשר, שאין אכילה והקטרה מצטרפין!"

אי דאפקה בלשון אכילה - הכי נמי!

הכא במאי עסקינן: דאפקה בלשון הקטרה,

דלשון אכילה לחוד,

ולשון הקטרה לחוד.

¹⁹⁹ ואת איזבל יאכלו הכלבים בחלק יזרעאל ואין קבר ויפתח הדלת וינס

²⁰⁰ כל חשף טמון לעפוניו תאכלהו אש לא נפח ידע שריד באהלו

47. לא, א-ב

רש"י

בתר אוכלין. שנים האוכלין את
הזית:
הא לאכול ולאכול. לשנים
דומיא דלאכול ולהקטיר שאין
זית שלם לאוכל אחד מצטרף:

בעי רב אשי:

חיישב לאכול כזית בשני בני אדם - מהו?

בתר מחשבה אזלינן, דאיכא שיעורא,
או בתר אוכלין אזלינן, וליכא שיעורא?

אמר אביי:

תא שמע:

"לאכול כחצי זית, ולהקטיר כחצי זית - בשר,

שאיין אכילה והקטרה מצטרפין".

לא, ב, הא לאכול ולאכול - דומיא דלאכול ולהקטיר,

והיכי דמי?

בשני בני אדם מצטרף.

שמע מינה.

48. לא, ב

רש"י

ביתר מכדי אכילת פרס. לשהות בין תחילת אכילתו לסופה יותר מכדי אכילת פרס דאילו גבי כל איסורים שבתורה קיימא לן דלא הויא אכילה הכא מאי :
לאכילת גבוה מדמינן לה. דהא איתקוש לענין מחשבה אכילת גבוה ואכילת אדם בהדי הדדי ואכילת גבוה אף ביותר מכדי אכילת פרס היא פעמים שאינו ממחר לשרוף :
ה"ג לאכול ולאכול דומיא דלהקטיר מצטרף. והיכי דמי יותר מכדי אכילת פרס לאכול חצי זית ולחזור ולאכול חצי זית ובין זה לזה יותר מכדי אכילת פרס דומיא דהקטרה מצטרף :
דלמא. האי להקטיר דקתני בהיסק גדול קאמר ודכוותה דוקא לאכול ולאכול דמצטרף :

בְּעֵי רַבָּא:

חֵישָׁב לְאֹכֹל כְּזֵית בֵּיתֵר מְכַדֵי אֲכִילַת פֶּרֶס - מֵהוּ?

לְאֲכִילַת גְּבוּהָ מְדַמֵּינָן לֵיהּ,
אוּ לְאֲכִילַת הַדְּיוּטָא מְדַמֵּינָן לֵיהּ?

אָמַר אַבְי:

תָּא שְׁמַע:

**"לְאֹכֹל כְּחֵצֵי זֵית, וְלִהְקַטִּיר כְּחֵצֵי זֵית - כְּנֶשֶׁר,
שְׂאִין אֲכִילָה וְהִקְטָרָה מְצַטְרְפִין".**

טַעֲמָא דְלְאֹכֹל וְלִהְקַטִּיר,

הָא לְאֹכֹל וְלְאֹכֹל - מְצַטְרְף,

וְהָא הִקְטָרָה בֵּיתֵר מְכַדֵי אֲכִילַת פֶּרֶס הוּא.

דְלִמָּא בְּהִיֶּסֶק גְּדוֹל.

49. לא, ב

רש"י

ה"ג מתני' לאכול כחצי זית כו' טעמא דלאכול ולהקטיר כו' דבר שאין דרכו לאכול כי האי להקטיר דמתני' דקמיירי (הא) באימורים: הא קתני רישא זה הכלל כל השוחט והמקבל לאכול דבר שדרכו לאכול כו'. אלמא מאכילת מזבח לאדם לאו מחשבה היא:

הא מני הך סיפא. דאיצטריך למיתני אין אכילה והקטרה מצטרפין רבי אליעזר היא:

לאכול דבר שאין דרכו לאכול. [דהיינו] אימורין וחישב עליו חוץ למקומו או חוץ לזמנו:

אלא אימא הא לאכול ולאכול דבר שדרכו לאכול. הכי דוק מיניה אכילה והקטרה אין מצטרפין לפגל הא לאכול ולאכול דבר שדרכו לאכול מצטרף ואע"ג דחשיב לחצאין:

ומאי קמ"ל. הך סיפא אי לאו למידק מיניה הא לאכול ולאכול דבר שאין דרכו לאכול דומיא דלהקטיר מאי קמשמע לן למה לי למתני אי לאכול ולאכול דבר שדרכו לאכול קא משמע לן כדקאמרת דמחשבת חצאין מצטרפת מרישא שמעת מינה: **ואי לאכול ולהקטיר.** כלומר ואי היא גופה קא אתא לשמועין דאין אכילה והקטרה מצטרפת ולא לדיקא דילה אתאי:

מדיוקא דרישא שמע מינה. דקתני לאכול דבר שדרכו לאכול הוא מחשבה אבל לאכול דבר שאין דרכו לאכול לא הוי מחשבה ש"מ דאם חישב לאכול חצי זית בשר וחצי זית אימורים לא מצטרפי וכל שכן לאכול חצי זית בשר ולהקטיר חצי זית אימורין דלא מצטרפי:

השתא ומה לאכול ולאכול לא מצטרפי. בשר ואימורים לאכול ולהקטיר מיבעיא:

התם. כי חישב לאכול אימורים הוא דלא מצטרף בהדי אכילת בשר משום דלאו כי אורחיה קמחשב אבל לאכול בשר ולהקטיר אימורין דבהאי כי אורחיה קמחשב כו' קמ"ל:

"לאכול כחצי זית, ולהקטיר כחצי זית - בשר".

טעמא דלאכול ולהקטיר,

הא לאכול ולאכול - דבר שאין דרכו לאכול - מצטרף.

הא קתני רישא: **"לאכול את שדרכו לאכול מצטרף"**,

"את שדרכו לאכול" - אין,

שאין דרכו - לא!

אמר רבי ירמיה:

הא מני?

רבי אליעזר היא,

דאמר: מחשבין מאכילת אדם לאכילת מזבח,

ומאכילת מזבח לאכילת אדם.

דתנן:

"השוחט את הזבח לאכול דבר שאין דרכו לאכול,

להקטיר דבר שאין דרכו להקטיר - בשר,

ורבי אליעזר פוסל" (ובחים לה.).

אפ"י אמר:

אפילו תימא: רבנן.

ולא תימא: הא לאכול ולאכול דבר שאין דרכו לאכול.

אלא אימא: הא - לאכול ולאכול דבר שדרכו לאכול.

מאי קא משמע לן?

אי דבר שדרכו לאכול קא משמע לן -

מרישא שמע מינה: **"כחצי זית בחוץ כחצי זית למחר - פסול"**.

הא חצי זית למחר - פגול!

אלא, אי **"לאכול ולהקטיר" - מדוקיא דרישא שמע מינה**

"לאכול דבר שדרכו לאכול" - אין,

שאין דרכו לאכול - לא.

השתא ומה לאכול ולאכול דבר שאין דרכו לאכול - לא מצטרף,

לאכול ולהקטיר מיבעי!?

"לאכול ולהקטיר" איצטריך,

סלקא דעתך אמינא: התם הוא דלאו כי אורחיה קא מחשב,

אבל הקא, דבהאי כי אורחיה ובהאי כי אורחיה אימא ליצטרף,

קא משמע לן.

הדרן עלך כל הזבחים שקבלו דמן